

ᵐᵏ ᵑᵗᵛᵛ ᵐᵏ ᵗᵛᵑ ᵐᵏ ᵗᵛᵑ
EDM 2253

GgGW ᵗᵑᵗᵑᵑᵑ

ᵗᵑᵑ ᵐᵏ ᵑᵗᵛᵛ ᵑᵗᵛᵛ

ᵑᵗᵛᵛ ᵗᵑᵑ ᵑᵗᵛᵛ ᵑᵗᵛᵛ ᵑᵗᵛᵛ ᵑᵗᵛᵛ

ᄡᄢᄣᄤ ᄥᄦᄧᄨ

EDM 2253

GgGw tcÜMö

iPbvq

**cÜdmi gᄢqR Diiᄢ b Aung`
cÜdmi kvLvl quZ tnᄢmb**

mᄢúv` bvq

W. Gg G I nve igTv

Aa`rcK, ᄢᄣ Ae GWᄢKkb, eiDwie

ᄢgr: Zevi K Dj Bmj ig

Aa`rcK, ᄢᄣ Ae GWᄢKkb, eiDwie

ᄢᄣ Ae GWᄢKkb

eisj ᄢᄣ k Dᄢgᄢᄣ iekᄢe` `vj q

Educational Finance

EDM 2253

GgGll tcÜMög

cKvkKvj

cÜg gÿY: b†F††, 2000

clj: gÿY: GllcÜ 2004

clj: gÿY: Rlvgnii, 2012

clj: gÿY: GllcÜ, 2014

cÜ`

KvRx mvBdžxb AveŸvm

KvúDUvi K†úvR Ges llvlvc

tZvdrtqj Avn†š

© evsj v†`k D: gÿ nekte`vj q

ISBN 984-34-0062-3

cKvkbrq

cKvkbr, gÿY I neZiY nefvM

evsj v†`k D: gÿ nekte`vj

MvRxcj- 1705|

gÿY

evsj vevRvi tcñ GÜ cvevj †Kkb

53 b_†K nj tivW, evsj vevRvi

XvKv-1100|

ciW-ibf` Rbv

icq` ikýv_x`

`HkÝY gra`tg GgGW tcMõtgi fWZ`nI qvi Rb` AvcbriK `ž Ae GWžKkb Avšhi K Avfb`b Rlvrt`Q| **Ók`Tlvq A_vqb** eBiu GgGW tcMõtgi ikýv ckvmb I e`e`rcbr mekIvqY týt`Ii WZxq chfqi GKiu tKvm@B| ikývKi mrvh` QvorB Avcbriiv hvfZ vbtR cto eBiu ešZ cvtib ZvB tKvm@BiuI Avw`K I Dc`rcbr cPwj Z cvW` eB t`tK WQbr wfbra i tbi |

G eBiuI cvW`e`tK cvPw BDvbtU fV M Kiv ntqtQ| cž`Kiu BDvbtU Avevi GKwaK cvW iqtQ|

ÓkÝvq A_vqb (EDM 2253) i tKvm@Biu cvW I Abkaj tb Avcbri Ki Yxq Kx?

- `WkLb cxwzi gj- K_vB nj vbtR vbtR cto tklv Ges vbtRi tPovq tklv| Ab` K_vq, G cxwzi gra`tg ikýv_x` vbtR `vqtZ; vbtRi mveav gfv mgfq tklv KvtR vbtqWRZ nb| e`ž G Df`k`k mvgtb ti tLB `ž Ae GWžKkb-Gi **GgGW** tcMõtgi wevfbat Kvtm@B_vjv i wPZ| GtZ fveMZ HK` i ýv Kti cvtVi melqe`tK KZ_vjv BDvbtU fV M Kiv ntqtQ| Avevi BDvbtU_vjv tK KZ_vjv cvtV fV M Kiv ntqtQ| cžwU cvW cžwKfite GKevi cotZ Avcbri 40-45 wvbu mgq j wte etj ati tbi qv ntqtQ| cžwU BDvbtUi tktl Avcbri vbtRB vbtRi cvW AMWZ gj`vqb KitZ criteb| G Rb` cžwU cvtVi tktl cvtVvEi ckgvjv Ges cžwU BDvbtUi tktl iqtQ Pevš gj`vqb ckgvjv |

GgGW tcMõtgi tKvm@B covi mgq Kx Kx KvtRi I ci_vjv`azjw`fZ nte?

- cvtVi gj`vqtb ckgvjvi DEi vbtR vbtR Kiab| Avcbri DEi_vjv mWV nj Wk bv, Zv cvtVi tktl t`I qv OmWV DEi O`tL hvPvB Kti vbb|
- cvtVvEi gj`vqtb me_vjv cžkE DEi mWV ntj Pevš gj`vqtb ckgvjvi DEi vbtR Kiab| tktlv³ cžkE DEi_vjv mWV ntj cieZx@BDvbtU GvMtg hvb|
- Avcbri DEi_vjv mWV bv ntjv cvW_vjv cob| cov tkl ntj cvtVvEi gj`vqb ckgvjvi DEi Kiab| DEi mWV ntj ci ci cvtV GvMtg hvb|
- tKvb cvtV me_vjv cžkE DEi mWV bv ntj tm cvtVi vbw` Ask Avevi cob| Gfite cžwU BDvbtUi cvW_vjv tkl Kiab|

eBiužZ th mg`vbt`Rbv gj-K wPy e`eyZ ntqtQ tm_vjv nj :

DxwZ

cvtVvEi gj`vqb

▪ ciW-mvqK Kgmp

- `ž Ae GWžKk GB eBiu QvorI `vbxq wJDvUwv qvj tmvrti Avcbri Rb` cž gvtm i`pevti `Bw wJDvUwv qvj Kvtmi e`e`v MhY Kti tQ| G me Kvtm thvM w`tq Avcbri eBiu cotZ vMtg tKvb mgm`vq cotj tm melq cžvRbxq ci vqK` vbt` Rbv MhY KitZ criteb|
- G Qvor `ž Ae GWžKkb teZvi I wvrtZ cž msvtn Avcbri Rb` cvW melqe`fveK Kvtmi e`e`v MhY Kti tQ| Avcbri vavv Z mgq Nti etm G me Kvtm Ask MhY KitZ criteb|

mPcĪ

	cġv
BDġBU 1 uġŋv A_ŋtbi HwZnmK cUfġg	01
cġV 1.1 uġŋv A_ŋb	02
cġV 1.2 uġŋv A_ŋtbi , iazj	04
cġV 1.3 uġŋv A_ŋtbi Drtmi- HwZnmK cUfġg	06
cġV 1.4 uġŋvi Rb" A_ŋmsMh I eivĪ KiY c×uZi HwZnmK cUfġg	09
cġV 1.5 uġŋv A_ŋtbi HwZnmK cUfġg- eivj v` k cġh½	12
 BDġBU 2 uġŋv A_ŋtbi bwiZgġ v Ges uġŋvi Rb" m±u` eivĪ I e`envi	15
cġV 2.1 uġŋv A_ŋtbi bwiZ I ev`eZv	16
cġV 2.2 uġŋvi Rb" m±u`	19
cġV 2.3 cġ_ugK I gva`ugK uġŋv mi Kwii A_ŋb	21
cġV 2.4 cġ_ugK I gva`ugK `i i uġŋv temi Kwii A_ŋb	24
cġV 2.5 D"P uġŋv A_ŋtbi Dm	27
cġV 2.6 D"P uġŋv A_ŋb cġ_ugv	29
cġV 2.7 D"P uġŋv m±u` eivĪ KiY KvhEġvj x	32
cġV 2.8 ueġte` `vj q uġŋvi Rb" A_ŋm±u` i eivĪ I e`envi	34
 BDġBU 3 eivj v` tki uġŋv A_ŋb	37
cġV 3.1 eivj v` tki cġ_ugK uġŋv A_ŋb	38
cġV 3.2 eivj v` tki DcivbŋmbK uġŋv A_ŋb	41
cġV 3.3 eivj v` tki mi Kwii gva`ugK ue` `vj tqi uġŋv A_ŋb	44
cġV 3.4 eivj v` tki temi Kwii gva`ugK ue` `vj q, gv` ħmv I gnve` `vj tqi Rb" mi Kwii A_ŋb	46
cġV 3.5 eivj v` tki mi Kwii gnve` `vj tqi A_ŋb	48
cġV 3.6 eivj v` tki ueġte` `vj q uġŋv A_ŋb- Dm I A_`eivĪ	51

cvW 3.7	evsj vř`řki ñekñe`ıj q ñkřlřvq A_řqb cřıqřv	55
		cřv
BDřbu 4	evsj vř`řki ñkřlv Kgřłřpi cřiKřıbv, evřRU cřřqb I ev`evqb	57
cvW 4.1	evřRU	58
cvW 4.2	temiKřwi ñkřlv cřZřvřřbi evřRU cřřqb	62
cvW 4.3	ñkřlv cřiKřıbv	65
cvW 4.4	cř_ıgK I MYñkřlv Kgřłřp	68
cvW 4.5	gva`ıgK, Křwi Mřwi I D`P ñkřlv Kgřłřp	72
cvW 4.6	ñkřlv Dbřqb cřKřı	76
BDřbu 5	ñkřlvq A_řřřbi mğm`v I Bmř- Dbř I DbřbKřj ř`k cřıř/2	81
cvW 5.1	ñkřlvq A_řřřbi mğm`v I Bmř- Dbř ř`řki tçřřřřZ	82
cvW 5.2	ñkřlvq A_řřřbi mğm`v I Bmř- DbřbKřj ř`řki tçřřřřZ	85
cvW 5.3	evsj vř`řki eZřřvb ñkřlvq A_řřřbi Ae`ř Ges mğm`v	88
cvW 5.4	ñkřlvq A_řřřbi mğm`v mğvıvřřbi Dçvq- evsj vř`k cřıř/2	90

cW 1.1

ინფორმაცია

ძირითადი

GB ცივ ტექნიკის

- ინფორმაცია ექვემდებარება განხილვას ვალდებულებების მიხედვით;
- ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას სახელმძღვანელო - ექვემდებარება განხილვას

სამსახური

მედიის რბი ინფორმაციის გამოცემაში ანალიზის მიზნით უნდა განისაზღვროს დამატებითი ინფორმაცია, რომელიც შეიძლება მოიცავდეს ინფორმაციას სახელმძღვანელო - ექვემდებარება განხილვას

ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას სახელმძღვანელო - ექვემდებარება განხილვას

საინფორმაციო

ინფორმაცია ექვემდებარება ინფორმაციის მართვის განხორციელების მიზნით გამოყენებას და განხილვას

ინფორმაცია უნდა მოიცავდეს ინფორმაციას სახელმძღვანელო - ექვემდებარება განხილვას

საინფორმაციო მართვა

- **საინფორმაციო მართვა (Acquisition of Fund):** ინფორმაციის რბი ინფორმაციის მართვის მიზნით გამოყენებას და განხილვას
- მიწვევა და ინფორმაციის მართვის მიზნით გამოყენებას და განხილვას

ინფორმაციის რბი საინფორმაციო

- **ინფორმაციის რბი საინფორმაციო (Allocation of Fund for Education):** ინფორმაციის რბი საინფორმაციო მართვის მიზნით გამოყენებას და განხილვას

ინფორმაციის რბი საინფორმაციო

- **ინფორმაციის რბი საინფორმაციო (Institutional Budget):** ინფორმაციის რბი საინფორმაციო მართვის მიზნით გამოყენებას და განხილვას

საინფორმაციო მართვა

- **საინფორმაციო მართვა (Use of Fund):** ინფორმაციის რბი საინფორმაციო მართვის მიზნით გამოყენებას და განხილვას

փ՝ Ae GwճKkb

G Qvor mǰzinme i զԿ, K՛vik iii Rvf[©]eRvq i vLv, unme gj՛vqb I AmWUKiY BZ՛w՛ I ւկղv A_Քթbi velqe՛i AճfԳ |

Dcmsnvi

eZԳԻԽ cւ_ exi cժղ Dbգbkij me t՛tkB ւկղv թղթի A_Քթb msKU ueivRgvb Zv mթԷj | ւկղv ue՛li KivԲrg I KgճԻP MծY Ae՛vnZ itգթQ | mvariY ւկղv ue՛նի i mթ_ mթ_ cԻԿՅ I tckv ւկղvi ՝ iաZj evoթQ | mvariY AvbԳմbK ւկղvi mթ_ mթ_ AթK t՛tkB DcivԳմbK ւկղvi Rb՛I miKviթK A_ե֊q KiթZ nq | KvթRB ւկղv A_Քթbi velqe՛ (Scope or Subject Matter of Educational Finance) ue՛li jvf KiթQ | mՅivs ւկղv A_Քթbi velqe՛i Aa՛vqb I ueթk- IY msւk- ó e՛ւթեթMՊ ւbKU ueթkI ՝ iաZԿԳ

cվՄԵi gj՛vqb 1.1

A. eւ ւbeԹԽ cԻժ

մմK DԷi ւթ՛R gj-K AղիւՍթK eԷմզZ Kiab | (D՛vniY: Avcbvi ւbeԹZ DԷiւՍ ՕKՕ ntj GթK Ⓚ eԷմզZ Kiab)

- 1. eZԳԻԽ ւկղv-
 - K. AcԻZօմbK ifc ւթգթQ
 - L. temiKvii KiY Kiv nթգթQ
 - M. ՝p cԻZօմbK ifc ւթգթQ
 - N. GKUv ւգk՝e՛ե՛ւԻcbrq ւbqսճZ nq |

- 2. eZԳԻԽ ւկղvi A_Պմսւ՝ msMԻni cճvb Drm Kqu |
 - K. 2ւՍ
 - L. 3ւՍ
 - M. 4ւՍ
 - N. 5ւՍ |

Av. msմԴB DԷi cԻժ

- 1. ւկղv A_Քթbi velqe՛ի mթղթc Dթj - L Kiab |

B. iPbıj-K cԻժ

- 1. ւկղv A_Քթbi velqe՛ի ueթk- IY Kiab |

cW 1.2

ukŕlŕq A_ŕqđbi , iaZj
[Importance of Educational Finance]

Dđik`

GB cW tkđl Avclb-

- ukŕlŕq A_ŕqđbi , iaZj e`vLv Kitz cviŕeb;
- ukŕlŕq A_ŕqđb m`útkŕeŕfbagŕblđđ i gZŕgZ e`3 Kitz cviŕeb;
- ukŕlŕq A_ŕqđb m`útk`AvšRŕZK ms`vi Ae`vb m`đŦ ej ŕZ cviŕeb|

figKv

eZđŕvb mgđq ukŕlŕv tŕŕđđ A_ŕqđb ŕeŕbtqđM Ab`vb` tŕŕđđ ŕeŕbtqđđMi gZ th mgkŕ3 m`úbe Zv meRbMđŕ` nđqđQ| GLb ukŕlŕv tŕŕđđ A_ŕqđb ms`vb RbmsL`v nđm abŕk Ae`vb mđđđZ `đvđđ`vcđ KitzđQ| A_ŕqđbZK DbŕZ ARđđ gŕbe m`ú` GK , iaZj Y`Ae`vb iŕđL| ukŕlŕv gŕbe m`ú` Dbŕqđbi gj- PmeKŕŕV| mZi vs ukŕlŕv tŕŕđđ A_ŕqđbi , iaZj Acwi mđđ|

ŕelqe`

Shultz Ges Dennison

1950 `kđKi tkđli ŕ`tk hLb gŕbe m`ú` Dbŕqđbi avŕYmŦ GKŕŦ bZđ Avŕđđk ifc ŕbj, ZLb T W Shultz Gi gZ A_ŕqđbZie`MY ukŕlŕv-ŕ`- mspŕđđš , iaZjY` Dcŕ`vb, tđŕđK tđŕM bq eis ŕeŕbtqđM ifc MY` Kiv DŕPZ etđ GKŕŦ bŕŕZ cđZŕđZ Kđib| cđŕŕZ A_ŕqđbZie` Dennison cđŕŕđđ mđđ_ hŕđ cđ kđ Kđiŕđđ b th, A_ŕqđbZK cđŕđ`i agŕđ e`MZ gj-ab I kđ Dcŕ`vb đŕiv m`úY`ŕđđ e`vLv Kiv hŕq bv, eis G tŕŕđđ Aeŕkđ Dcŕ`vb thgb, ukŕlŕv, cđkŕŕY, MđelYv BZ`ŕ` i Ae`vbI Ab`ŕKŕđđ GB ŕPšlavŕi mđđ_ A_ŕqđbZie` gŕkđđ mn K`ŕŕŕđđ A_ŕqđbZie`đđ i gđZi GB gđđ`ŕđđ AvđQ th, mŕŕđi Zv, ukŕlŕv Ges cđkŕŕY kđkŕđđ i , YMZ DrKI`eŕđđZ , iaZjY`Ae`vb iŕđL| GB hŕđ i ŕfŕđđZ Zŕiv gŕbe m`ú` Dbŕqđb ŕeŕbtqđđMi Rb` hŕđ cđ kđ Kđib|

Galbreth Ges Nicolson

ukŕlŕv tŕŕđđ A_ŕqđb ev ŕeŕbtqđđMi mg_ŕđ cđđmi Galbreth Avđđđi Kŕi A_ŕqđbZK Dbŕqđb m`útk`eđđ b th, eZđŕđb Avgŕv ukđđ i DbŕZ jvf Kŕi hZŦv bv gđđđbi ŕeŕbtqđM đŕiv, Zvi tđđq teŕk jvf Kŕi gŕbe m`úđ` ŕeŕbtqđM Ges Zŕđ` i DbŕZi Ae`đđbi đđđ | GB cđđđđ GLŕđđ Đđđ - L Kiv hŕq th, gŕbe m`ú` Dbŕqđbi tŕŕđđ AvŕKŕsk ZŕŕđđK mgŕŕŕv Ges cŕŕŕŕđđđ-K MđelYv, tđđ cŕi Pŕŕđđ Z nđqđđ Đđđ tđđđđđđđ đ`k_đđđđđ | ŕŕŕŕŕ tđđđđđđđ GKgŕđ Rŕcŕđđ Ebŕesk kZŕđđ i tkđli ŕ`tk Dbŕqđbi tŕŕđđ ukŕlŕv I cđkŕŕđđđi Đcŕ , iaZj cđđđđ mđđPđ nđqđđđ | 1960 Gi `kđKi ŕ`tk UNESCO Ges ILO gŕbe m`ú` cŕi Kŕđđ i tŕŕđđ Đđđ - Lđđđđ` fŕđđđ cŕđđ Kđi Avŕmđđđ | Nicolson Gi gđZ ukŕlŕv RŕđđZ e`q nj meŕđcŕŕv eo ŕeŕbtqđM hv gŕbđđ i Drcŕ`b ŕŕđđđđk eŕđđ Kđi |

ukŕlŕv vb Kŕđđđđđ e`eđZ Dcŕ`vb, tđđđ (Inputs) mŕvđđđ` Kŕsŕ-LZ Drcŕ`vb Z_v ukŕlŕvi msL`mZ I , YMZ gŕb ARđ Kitz nđđ cđđđRŕđđ A_ŕqđbi , iaZj Acwi mđđ| cđZ eQđ ŕbŕđđ msL`K`đđ gŕbe m`úđ` i ŕeŕfbŕŕŕŕŕ cđZđvb t`tk ŕbMđđ A_ŕqđbZK DbŕZđđK Zđđđđ Kđi `đđK| Dbŕqđbđđđ đ`k_đđđđđ MđelYv Kŕđđđđ DbŕZi Avđ I cđđđđ i mŕeŕvđ Kđi Av_ŕŕŕđđđK mgm`v mgŕvđđđ h_vh_ fŕđđđđ iŕLđZ cŕđđ |

cW 1.3

ւեղիւ A_թի Drմի HւZնւմK cUփց

[Sources of Educational Finance in Historical Perspective]

Dթիկ`

GB cW իկի AւԻԵԻ-

- **ւեղիւ A_թի Pւն`vi HւZնւմK cUփց eYԹv KiտZ cւիեբ;**
- **ւեղիւ A_թի Drմմցթի HւZնւմK տեղիւ Avտյ vPbv KiտZ cւիեբ|**

փցKւ

ւեղիւ A_թի BւZնւմ շիթյ vPbv Kiտյ Rւbv հւզ th, **ւեղիւ A_ե`e`v AտbKւvB ւ`i** cՔւZi | cՕւցK Ae`ւզ **ւեղիւ A_թի e`e`ւզ հւ ւեղիւ A_թի j ղ Kււ հւզ, Zւ i ay** AւրհւտZ`i ւեղիւ Rb` A_թի գթ`B միցւe x ւՕյ | **ւեղիւ A_թի BւZնւմ** t_տK Aւ I Rւbv հւզ th, Aւ eգմտ` i **ւեղիւ vտի Rb` agթիRKտ` i `ե`** միցւMՕ գր`տց տեZb t` I զւ nZ | **cieZիZ տեZb cՕւb e`e`ւզ ւեղիւ LտZ ժւE eւտ`i** գր`տց cՔւմմbK `ւոցտZ; **cւի Pւյ Z տZ i iae Kտի | GB cւի eZթի KւիY Ges aւիւււււKZւի e`vL`v** Kւի Rb` **ւեղիւ A_թի Drմ, A_եմMԹ Ges A_եւի`KւիY c`ււZi** HւZնւմK cUփց շիթյ vPbv Kււ `i Kւի | **A՜ cւտւ ւեղիւ A_թի Drմի BւZնւմ մթՄ ւեղիւ v eYԹv** Kււ նյ |

ւելգե`

ւեղիւ A_թի Pւն`v

1| **ւեղիւ A_թի Pւն`v:** **ւեղիւ LտZ ւեղիւ cւի գւY A_ե`ւզ nթe Ges tKւb tKւb Drմ** t_տK cւլ զւ հւե Zւ ւեղիւ Kտի **ւեղիւ A_թի Pւն`vi Dւի | ւեղիւ A_թի Pւն`vi** HւZնւմK cUփց ւեղիւ:

- **agթ Pւն`v:** agթի զK **ւեղիւ Rb` A_թի cյւZb Kւյ t_տK Pտյ AւմտՕ |**
- **միցւի K Pւն`v:** միցւի K **ւեղիւ I cՔիթիYi Rb` A_թի cՕւրb | cՕւրbKւյ t_տK B** G LտZ A_ե`տց **cւի գւY հտ_Օ ւՕյ |**
- **A_եւիZK Pւն`v:** e`եւից eւիտ`i **ւեղիւ i ղիYi Rb` ւեղիւ cՕւրb | A`v`k** kZւիxi e`եւից **tKւււււ Ges cieZիZ cւՕւZ` միցւR`eւտ`i cՕւրb փիZeտI** cւՕւ **ւեղիւ cիւտ`i cՕւրb i iae nղ | BDտիտc ւեղիւ ւեղիւ դի տիտKկւյ ւեղիւ** միււււ nղ **Ges տ Rb` ւեղիւ Rb` LiPI eւx cւղ |**
- **իւր`եւիZK Pւն`v:** **իւր`եւիZK Dթիկ` ւեղիւ cՕւրb տղւււ Rb` cA`k** kZւիտZ **Aտւղ`v (Ottoman) միցւR` Ges Dւիւսկ I ւեղիւ kZւիxi cՕւց ւեղիւ ւեղիւ K`** ղ (Evening School) **իւր`եւիZK ւեղիւ ւեղիւ ւեղիւ Ae`v iտL |**
- **միցւRK Pւն`v:** **A`v`k kZւիտZ Bսյ տՄ միւտW` ղ (Sunday School) ւեղիւ i** `եւիZK **ւեղիւ v KiտZ | Dւիւսկ kZւիտZ տ`Oւտմeք միցւZ, տյ կիցK տկի** **ւեղիւ Rb` ղ` vտե Drմււււ nղ | ւեղիւ kZւիտZ տ`v`, միցւRK, cւիտեկMZ** **միցւ BZ` ւեղիւ Aւիւտի ւեղիւ տ`ղ |**

ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ 1.3

A. ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ

ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԱՊՐԱՆՈՒՄԻ ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ | (ԴՆՆԻՅ: ԱՐԵՎԻ ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԴԵՐՄԱՆ ԾՐԱԿՆԵՐԻ ԳՐԱԿԱՆ ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ)

1. ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ՐԵՎՈՐԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - K. ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - L. ԱՐԵՎԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - M. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - N. ԴԵՐՄԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ

2. ԵՐՏՅՈՒՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - K. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - L. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - M. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
 - N. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ

ԱՎ. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ

1. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ
2. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ

Բ. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ

1. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆԻ

(vi) G Qvovl wevfbae dvDfÜkb t_#K eue, miKvvi m`uue weµq, e`w³MZ e`emvq cÅZövb, Kv÷g I AveMix i`e wefivM t_#K A_`msMö Kiv nZ|

A_`eiv`KiY c`vZ

A_`eiv`KiY c`vZ

- **QvI fivZv (Student Allowance):** QvI fivZv c`vZ uk¶vi Rb` A_`eiv`KiYi GKvU mbvZb c`vZ|
- **QvI eue (Scholarship):** mB`k kZvãxZ Rvcvb eue cÜvb Kti tgavex QvI`i wef`tk cvVfZv|
- **uk¶vKv`m`u`b Pw³ (Contract Funding):** G c`vZ ga`hM t_#K Pij yAvfQ| thgb- Pw³wfvE`Z Kv`iv mšb`K covbv| Kv`m`u`b Pw³ Dbwesk kZvãxZ Bsj`v`Üi cÜ`vK`x`_`tj v`Z Pij yQj |
- **Ab`yb (Grants):** cÜ`vb Kij t_#KB`v`vbxq tRjv`x Ges uk¶v cÅZövb Ab`yb t`l qvi e`e`v`v`Qj | djvdtji Dci wbfP Kti Ab`yb t`l qvi e`e`v`v`cÜ`tg 1862 m`b Bsj`v`Ü Ges cti mgMÜweUk mvgv`R` Qwotq t`l qv nq| Gme Ab`yb wevfbae bvtg cwi`vZ, thgb- বক অনুদান, নির্ধারিত এবং আনুপাতিক (Proportionate) Ab`yb, we`q Ab`yb, hšcvZi Rb` Ab`yb, uk¶Kt`i mi`vvi Ab`yb BZ`v` |

Dcmsnvi

AvfÁ e`w³t`i gšb` GB th, uk¶v A_`e`v` GLbI bvbv cix¶v vbx¶v gta` itqtQ| GLb uk¶v A_`e`v`v`i t¶t` vqx tKvb c`vUvb`Zvi nq vb (i`asvI miKvvi A_`gAjx Qvov)| Zey uk¶v A_`e`v`v`i HvZvmmK AvfÁZv Ges A_`v`b`i c`vZMZ wefk- IY bZb A_`v`b c`vZi Dbqtb Ae`vb ivL`Z cti |

cv#VvEi gj`vqb 1.4

A. eú ubePbx cĕæ

mWVK DĒi ubt`R gj-K AŕiU#K eĒvqZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi ubePZ DĒiU ŐKŐ ntj GtK (K) eĒvqZ Kiab)

1. ukŕv A_ŕtbi cxwZ un#mte Ki Av`vq-
 - K. GKwU AvapbK cxwZ
 - L. GKwU cjuZb cxwZ
 - M. GKwU ga`hŕxq cxwZ
 - N. GKwU t`kxq cxwZ|

2. cixŕvi djvdtj i Dci ubfP Kti Abvrb t`l qvi e`e`v cŕg i iæng-
 - K. 1910 mtj fvi#Z
 - L. 1010 mtj BDti vtc
 - M. 1862 mtj Bsj`vŕŐ
 - N. 1999 mtj evsj v`tk|

Av. msŕŕB DĒi cĕæ

1. ukŕv A_ŕtbi Rb` A_ŕsmŕ cxwZi HwZnwmK cUfŕg msŕŕtc eYŕv Kiab|
2. ukŕv A_ŕtbi Rb` A_eivŕKiY cxwZi HwZnwmK cUfŕg msŕŕtc Dtj - L Kiab|

B. iPbvj-K cĕæ

1. ukŕvi Rb` A_ŕsmŕ I eivŕKiY cxwZi HwZnwmK cUfŕg e`vL`v Kiab|

cW 1.5

uk`lv A_`qbi HuznumK cUfug- evsj v`k c`h

[Financing Education in Historical Perspective in the context of Bangladesh]

D`ik`

GB cW tk`l Avcb-

- evsj v`k ki uk`lv A_`qbi HuznumK cUfug eY`v Ki`Z cvi`eb;
- weifbamgqKv`j i uk`lv A_`qb e`e`vi Z`j bvgj-K Avtj vPbv Dc`vcb Ki`Z cvi`eb|

fugKv

Avgiv Rmb gibe m`u` Dbq`b uk`lv fvgKv Ab`xKv`G Ges GUVl `xKv`th uk`lv Kvh`rg cwi Pj bv l e`e`vcbvi Rb` A_`ms`vb Acwivh` uk`lv Lv`Z A_`e`q l e`e`vcbvi GKU HuznumK cUfug i`q`q| GB cUfugi Avtj vPbv GLv`b evsj v`k Z_v GB Dcgnv`tki c`m`KZvq mxgve` ivLv n`q`q| GB D`ik` GZ`v`A`j i uk`lv Buznum`K c`K we`UK, we`UK Ges c`v`K`v`b Avgj -GB u`Zb fv`M fv`M Kiv n`q`q|

we`lqe`

c`K we`UK Avtj uk`lv A_`qb e`e`v

c`K we`UK Avgj

c`K we`UK h`M G A`A`j i uk`lv e`e`vi `v`l`i` u`j - c`U`ugK l D`P uk`lv `li | `li `v`l` gKZe l gv`m`v b`tg wef` u`j | Gi cvkvcw`k tUv uk`lv e`e`v l c`P`j Z u`j | G mg`qi uk`lv e`e`v`q uk`lv c`Z`v`b`_`tj v abx Rv`v`i l m`u` kvj x tk`Yxi Av`_`R Ab`y`tb Pj Z| we`ij`q`i Rb` mivavi YZ tKvb Ni ewo u`j bv| we`E`k`j`xi `e`VKLv`v`q `z` em`Zv| uk`lv e`e`v mivavi YZ A`%`Z`v`K u`j | A`tb`K mgq uk`lv KMYB Qv`T`i l L`v`i w`Z`b| uk`lv KMY uk`lv v`b`i we`bg`q uk`lv c`p`t`v`l`K`i` i w`b`KU t`_`K w`b`i km`f`ug t`c`Z`b| uk`lv KMY i w`b`i t`Kvb te`Z`b u`j bv|

g`Mj k`v`b Avtj k`v`M`Y gKZe gv`m`v `v`cb K`i`b| uk`lv c`Z`v`b`_`tj v cwi Pj bv l Rb` Av`_`R ms`v`b l Z`v`v`B Ki`Z`b| gv`m`v n`Z `w`i`^`Qv`T`i` i miv`v`h` t`l`qv`n`Z| tgavex Qv`T`i` i e`w`E` l fv`Zv` t`l`qvi e`e`v l u`j | ev`k`v`n Rv`v`v`xi Av`B`b K`i` l q`v`i`k`v`e`n`x`b` abx e`v`v`t`i` g`Z`i` ci` Z`v`i` m`u`v`E` we`ij`q` u`b`g`v` l ms`v`t`i` i K`v`R`j` v`M`v`Z`b|

we`UK Avtj A_`qb e`e`v

we`UK Avgj

we`UK Avtj i c`U`g w`_`K c`P`x`b` c`x`u`Z`Z`B uk`lv Kvh`P`j u`j | 1780 m`tb K`v`j` K`v`Z`v` gv`m`v `v`m`c`Z` n`q` Ges G Rb` uk`lv R`v`g` `v`b` K`v`n`q`| G`i`c`i` B`÷` B`u`Q`v` t`K`v`v`v`b`x` R`v`g` u`d`v`i`t`q` u`b`t`q` ew`l`R` e`q` u`b`e`f`ni` Rb` w`l`k` n`v`R`v`i` U`v`K`v` c`U`v`b`i` e`e`v` K`i`| 1791 u`L`v`v`t`a` K`v`j` K`v`Z`v` ms`v`Z`_`K`i` R` `v`m`c`Z` n`q` Ges ew`l`R` c`b`i` n`v`R`v`i` Ges c`i` wek` n`v`R`v`i` U`v`K`v` K`i` A_`g`A`j` t`l`qv`n`q`|

ᄡ Ae GWKkb

1813 mvtj i PvUŃ AvBtbi gvaᄡtg fviZ etlP ᄡKŃLvtZ emlR GKj Ń UvKv eᄡq Kivi ᄡbtR tNvl Yv Kiv nq| ᄡKŠ'cKZ.ctŃ, 1823 mij chŠlemlR 7 nvrvi UvKv Kti eᄡq Kiv nq| 1823 mvtj teᄡj cŃᄡki ᄡKŃlv vb KvhCwi Pvj bri Rb" GKiu Kugiu MVb Kti Gi nvtZ tKvúvbx mb` AvBb KZR gÄj KZ.1 j Ń UvKv ᄡvŃŠli Kiv nq| 1854 mvtj 151u we`vj tqi Rb" emlR 1,94,428 UvKv LiP ntquj |

1854 mvtj m'vi PvjŃ DŃWi ᄡKŃlv `ujj (DW tWmc'vP) miKwi Abytbi mrvth" temiKwi cŃPóvq ᄡKŃlv cŃZóvb ᄡctbi mzwik Kiv nq| 1857 mvtj Kuj KvZv wekte`vj q ᄡncZ nq| 1882 mvtj mrvqK Abytb (Grant in Aid) cŃv Pvj yq|

1885 mvtj i esMxq ᄡqEkvmb weia Ablyqx cŃZ'K cÄvtqZx BDvbqtb GKiu cŃugK we`vj q ᄡcb Kivi Rb" tRjv tevWŃl tjvKj tevWŃtjvK A_Ńmieivn Kiv nq| G mgtg GKRb ᄡKŃK meŃgu 13 UvKv teZb tctZb|

1904 mvtj wekte`vj q AvBb cŃZóvi dtj gnwe`vj q,tjv miKwi AvlR Abytb l m'ú'kujx e'Ńt'i gŃn'í vb jvtfi mthM cvq| GB AvBb etj cŃg evti gZ fviZxq wekte`vj q,tjvK AvlR Abytb t' lqv nq| cŃg evti gZ tK'Ńq miKvi wekte`vj q ᄡKŃvi Rb" 5 j Ń UvKv gÄj Kti | cieZŃZ GB gÄjvK AveZR gÄjx (Recurring Grant) tZ cwiYZ Kti 1 j Ń 35 nvrvi UvKv wekte`vj q,tjvi Rb" Ges Aenó UvKv wekte`vj tqi Aaxb gnwe`vj q,tjvi Rb" eivl Kiv nq| jWŃKvRŃbi cŃPóvq 1904 mvtj cŃZxZ wekte`vj q,tjvK miKwi mrvth" vb 1912 mvtj GŃm miKvii GKUv ᄡqZj cwiYZ nq| 1917 mvtj i m'Wjvi Kugktbi mzwik Ablyqx 1920 mvtj XvKv wekte`vj q ᄡncZ nq|

1935 mvtj i fviZ kvmb AvBtbi ci evsjvŃk ᄡKŃlvŃŃŃŃ AŃbK DbvZ nq| 1943 mvtj fviZ miKvii ᄡKŃlv Dct'óv Rb mvtRŃ Gi mvtRŃ cwiKibv Ablyqx avhRZ. 312,60,00 UvKv tMlv ᄡKŃlvŃŃŃŃ Rb" LiP Kiv nq| mvtRE Kugkb cŃugK ᄡKŃlvK evaZvgj-K bv Kiv ntj l AŃZvbK Kivi mzwik Kti |

cwK`lb Avgtj ᄡKŃlv A_Ńqb

cwK`lb Avgtj

1947 mvtj i 14B AvM÷ ᄡaxbZv jvtfi ci 1951 mvtj i AvKivg Lvb Kugkb chŃqᄡtg cŃugK ᄡKŃlvK GmŃq tblqvi mzwik Ktib| 1952 mij chŠlZ`vbšb ceŃ cwK`lb (eZŃvb evsjvŃk) 5085u AŃZvbK cŃugK we`vj q ᄡncZ nq| Gmgq GKRb cŃKŃYcŃŃ cäv ᄡKŃlvKi teZb 5 UvKv gnvNŃFvZvvn 45-60 UvKv uQj | 1957 mvtj i AvZvDi ingvb Lvb Kugkb -Gi mzwik dtj cŃugK we`vj q,tjvK mivmii miKwi ᄡbqšŃY tblqv nq| 1958 mvtj i kixd Kugktbi wŃtŃvŃŃŃŃ Ablyqx cŃugK ᄡKŃlvK evaZvgj-K Kivi K_v ejv nq| A_Ńms`vtbi e`v wntmte ᄡvix mgvR Rwg l Niemo thvMte Ges `wi`a AÄj miKvi mrvth" Kite| GB LvZ LiŃPi 50% Ki Av`vtqi gvaᄡtg Ges emK Ask miKvi enb Kite|

Kugkřbi mřvvi k Abřvqx 60% A_Qvř teZb, 20% A_Qe`ij q cvi Pij Kř`i `vb Ges 20% A_Qmi Kvi mrvnh` t_řK Avmře| cviK`řb Avgřj mřvviMřřvře cř_řgK řkřřv Dbřřbi Rb` mi Kvi 50% enb Kiře| Avřvi³ LiP Kři i gva`řg DVřřbv nře|

cviK`řb Avgřj řZřvU cĀ emř ř cvi Kři břq cř_řgK řkřřvřK mřeRřxb Kivi cř`ře e`³ Kiv nř| Dřj- L`, cřřvRřbx Ař_P Afive I Křřřř ev`řvřřb h_vh_ Dř`řřMi Afře cvi Kři břvřřři j řřgřřv Avřř nř řb|

Dcmsnvi

evsj vř`řki řkřřv A_řřřbi Břřřv AvbKřvB Am`Q| GB Břřřv t_řK A_řřřbi cř_řZMř tKřv avi Yř jvř Kiv hřq bř| mřřři AMřřři mřř_ A_řřř cř_řři Ggb tKřv cvi eZř mřvř nř řb| řeřkř Avgřj mi Kvi cřřcřvřKřv hř_ó řQj bř| cviK`řb Avgřj I řeřvU řKQycvi eZř j řř Kiv hřq bř| 1952 mřři i ř_řK řKQy`ř mi Kvi Kiv nřj I cřeZřřř řeřřbřřkřřv Kugkřbi mřvvi k_řjv ev`řvřřg Ges MřhYřřhM`I nř řb| řkřřv A_řřř Dcřřřeřkř `ř_`cvi Přřř Z I kvřřř řQj eřv hřq|

cřřřři gř`řqř 1.5

A. eř řbeřřbř cřře

mřřK Dři řbř`ř gř-K AřřiUřř eřřvřřg Křbř| (D`vriY: Avřbvi řbeřřř DřiU řKř nřj GřK (K) eřřvřřg Křbř)

1. cřK řeřkř Avgřj i řkřřv e`e`ři `ři `řř řQj –
 - K. cř_řgK I gva`řgK
 - L. cř_řgK I D`P gva`řgK
 - M. cř_řgK I D`P řkřřv
 - N. ř`křq I řeřkř řkřřv|
2. cřK řeřkř Avgřj řkřřKMY řkřřv`řřbi řeřbřřř–
 - K. řeZb řcřřb
 - L. km`řřř řcřřb
 - M. Abřřb řcřřb
 - N. mřřřb řcřřb|

Av. mřřřř Dři cřře

1. řeřkř Avgřj i řkřřv A_řřř mřřřU hv Rřřřb řj Lřř|
2. cviK`řb Avgřj i řkřřv A_řřřbi GKřU řeři Y ř`b|

B. iPřřřř-K cřře

1. evsj vř`řki řkřřv A_řřřbi HřřřřřK cřřřř eYřřv Křbř|

cW 2.1

uĳvř A_řqbĳ bmnZ I ev`EzV

[Principles and Practices of Financing Education]

Dřĳk`

GB cW řkřI Avřnb–

- uĳvř A_řqbĳ bmnZ ev`Lv KiřZ cvřřeb;
- cŃ_řgK I gva`řgK uĳvř A_řqbĳ bmnZ weřkřY KiřZ cvřřeb;
- D`P uĳvř A_řqbĳ bmnZ weřkřY KiřZ cvřřeb Ges
- uĳvř A_řqbĳ bmnZ I Gi ev`E cŃqřM ev`Lv KiřZ cvřřeb|

řřgKř

uĳvř A_řqbĳ , ĳazř mřřřU řKřv weřkřřtb| Zře cřķenj řKřv cřřZ ev bmnZgřj v AbřřiY Kiřj A_řqb Křhři ev A_ėn nře| uĳvř A_řqbĳ GKřU Rvřřq ev mřgřřRK Přřn`v ĳřřřQ| meři Rb` uĳvř, řbřř ř eqm chřřI Zř eva`Zřgř-K Křv Ges řgar Abřřřqř D`P uĳvřř ĳřř Dbřř ĳvLv| GB bmnZ uĳvř A_řqbĳ cřřZ I ev`řcřv Křhřřj řbqřř Křř | G Qřvř evřřřtb cŃq mKř ř řkřB uĳvř řřřř A_řqb mřKřU ř`Lv ř`I qřq uĳvřř Rb` A_ėmsMř, evřb I ev`enř řbtq Rvřřq Ges cŃřZřmbK chřřq mřkřřv I řgře`řgřřv Aej řb Křv Acřř nřhřřřř `řřřřřř|

weřqe`

1| cŃ_řgK I gva`řgK uĳvřř Rb` A_řqb bmnZ: Avgřv AeMZ AvřQ řh, G řřři uĳvř Dbřř ř`k, řřřřZ eva`Zřgř-K| Dbřřřkřj ř`k, řřřřřZ I cŃ_řgK uĳvř Křřeřk eva`Zřgř-K Ges A`ZřmbK Křv nřřřQ| Zey AřbK ř`křB GLb| ev msL`K řkř we`řřřř qř hřl qřř mřřřř nřř evřř| KřřRB meři Rb` uĳvř GB bmnZ ev`ėvřqbĳ Rb` ĳvR` I Dbřř evřřřř Avřk A_ėevř Křv nř|

cŃ_řgK I gva`řgK uĳvřř A_řqbĳ Avř GKřU bmnZ nj Rbmgřřřk mřřř` cřřř Y Křv Rb` h_vh_ A_řqb| gřve mřřř` ĳ Dbřřtb A_řqbĳ dřřřj cřřřgřv Kiřj nřř LiP mřřevř cřřř (Cost Benefit Theory) ev`enř Křv hřř| Zře GB cřřřřř A_řqbĳ dřřřj cřřřgřv Ab`řb` Drcř`b Lvřř A_řqbĳ dřřřj cřřřgřřř gř mřřk bř nřř cřřř | Křvř uĳvřř Rb` ev`q evřř nřř KřřUv mřřevř Avřř nře Zř řbřřř Kiřř řřř řřř Dcř| KřřRB LiP mřřevř cřřřgřřř AřbKřvB Abřřřřřř| cřř ev`k evřř ařř GKřU řkřř řcřř A_ėevř I řřř řřř Zř řbtqřř nřř Avřřev` Avř Drcř`řř ĳmřve bř řgř řřř cřřř | Aek`, uĳvřř A_řqb ř`řk mřřřř mřřevř, řhgb- gřřřřř Dbřř Kř bř| Gi dřřřj mřřřř řřř ř`řk Drcř`b ev`evřř Dcř BřřevřK cřřř řřř |

cŃ_řgK I gva`řgK uĳvřř A_řqbĳ Rb` mřřřř Přřn`ř bmnZřř evřř ĳřřcřř G Křřřř Rvřřq evřřřř hř`ř A_ėevř Křv nř| řkřř uĳvřř Křhřř ev`ėvřqbĳ Ařřř

Dcmsnvi

metkřl ikřl A_řqřbi bñZgvj v cřqřMi třřřř ñbaj ñLZ ñ K_řj vi Dci _ iařj ř`l qv`i Kvi:

- ikřl LvřZ e`qřK ikřlvi Dcv`vb ññmře MY` Kiv;
- ikřlvi ñeřfbæ`ři i gřa` e`řqi Amřg` `ř Kiv Ges cř_řgK ikřlvi Rb` AnaK A_© e`q Kiv;
- D`P ikřlvi cř_řZ ññmře gva`řgK ikřlvi Rb` e`q epř Kiv Ges
- Ávb ñeÁvřbi DbřZi mřř_ Zvj řgřj řq Pj vi Rb` ikřlvi Dbřřbi ñeřfbæKgřřřP MřY I A_řqřbi e`e`ř Kiv|

cvřVřEi gj`vqb 2.1

A. eř ñbeřbx cřæ

mñWK DĚi ñbř`R gj-K AřřiñřK eĚřřřZ Kiab| (D`ññiY: Avcřvi ñbeřřZ DĚiñU ŐKŐ ñřj GřK (K) eĚřřřZ Kiab)

1. eZřřřb ikřlřq A_řqb msKU-
K. mKj ř`řk B ř`Lv ñ řqřQ
L. iayDbřbřkj ř`řk ř`Lv ñ řqřQ
M. řKej evsj vř`k ř`Lv ñ řqřQ
N. řKej Gřkqv gñřř`řk ř`Lv ñ řqřQ|

Av. msřřřB DĚi cřæ

1. cř_řgK I gva`řgK ikřlřq A_řqřbi bñZ e`řL`ř Kiab|
2. ikřlřq A_řqb bñZi ñeřkl ñ K_řj v Dřj - L Kiab|

B. iPbřj-K cřæ

1. ikřlřq A_řqřbi bñZ I Gi ev`ěZv ñeřk- IY Kiab|

mgq m`u`

uk`lvi`vtbi Rb` mgqKvj uba`fY we`tkl , iaZcY` cV`mP Ablyvqx cV`vb Ges ubw`e mgqm`gvi gfa` Zv tkI Kiv ev`Abxq| G Rb` eml`R cV`vb Kvh`em uba`fY Kiv nq| mgqm`P Ablyvqx c`Zw`tbi cV` Ges cV`mP`Z evYZ cV`weIqe` uba`fZ eml`R Kvh`etmi gfa` tkI Ki`Z bv cvitj cV` AmgvB t`tK hvq Ges mme`R fite uk`lvi` gvb e`vnZ nq| m`Zivs uk`lvi` Rb` mgq m`u`t` i , iaZj Kg bq|

Avl`R m`u`

metk`l, Avl`R m`u` ej`tZ Pj`wZ gj-ab (Circulating Capital) ev UvKivKw` ev A`fK eSv`tv nq| Avl`R m`u` Qrov uk`lvi`vb Kiv`APj ntq th`tZ cvti| uk`lK Ges KgPvixet`i teZb fvZv c`vb, we`ij`tqi Ni`Zwi I Gi`tgivgZ, `b`b e`envh` `e`mvq`M`u` BZ`w`i Rb` bM` A`t`P c`qRb AZ`vek`K| `vbxqfite tKiv iKtg `wcz GKw` uk`lvi` c`Z`v`tb uk`lvi`vb Kiv`R iia`i mvt` mvt` A`m`u`t`i c`qRb DE`iv`Ei ewx` tctZ`v`tK| Z`w`i uk`lvi` Dbq`tbi Rb` A`t`P c`qRb Ab`Kiv`P

Dcmsnvi

wefba`Drm t`tK msMpxZ m`u`t`i m`ze`Eb I e`env`ii Dci uk`lvi` c`Z`v`b Z`v uk`lvi` , YMZ gvb I cwi`gYMZ Dbq`b ubf`Pkxj| eZ`v`tb c`u`exi mKj t`tKB uk`lvi` Rb` m`u`t`i msKU ewx` tctq`Q| Kv`RB uk`lvi` m`u`t`i AcPq tiva I m`ze`env`ii Dci Awa`KZi , iaZj Av`tvc Kiv ntq`Q Ges Ae`vi Dbw`Zi Rb` bZb Kti Kg`e`Sv (Plan of Action) MhY Acwi`niv`ntq` cto`Q|

cv`Vv`Ei gj`vqb 2.2

A. e`u` ibe`Pbx c`k`e

m`wK DEi` ubt`R gj`K A`lvi`w`tK e`fv`qZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi ube`PZ DEi`w` OK` ntj G`tK (K) e`fv`qZ Kiab)

- 1. uk`lvi` Rb` m`u`t`tK Kq tk`Y`fZ wef`3 Kiv hvq?
 - (K) `B tk`Y`fZ (L) wZb tk`Y`fZ
 - (M) Pvi tk`Y`fZ (N) c`w` tk`Y`fZ|

Av. ms`v`fB DEi` c`k`e

- 1. gvbe m`u`t` ej`tZ uk` eSv`q?
- 2. `R m`u`t`i , iaZj e`v`L`v Kiab|

B. i`Pbv`j`K c`k`e

- 1. uk`lvi` Rb` wefba`c`Kvi m`u`t`i GKw` ms`v`fB weeiY`v`j` wce`x` Kiab|

cW 2.3

cሪገK I gva'ገK ገገገገ miKገገi A_ገገ
[Public Funding in Elementary and Secondary Education]

Dገገገ

GB cW ገገገ Avገገ

- cሪገK I gva'ገK ገገገገ miKገገi A_ገገገ e'e'ገገ Dገገገ - L Kiገገገ cገገገ;
- cሪገK I gva'ገK ገገገገ dገገገ ገገገገገ gva'ገገ e'e'ገገገ Kiገገገ cገገገገ
- cሪገK I gva'ገK ገገገገ Rb" dገገገ eገገገ Kiገገገ mገገገ Ges dገገገ ገገገገ e'e'ገገገ Kiገገገ cገገገገ

ገገገገ

tKገገገ ገገገገ ገገገገ e'e'ገገገ cሪገK I gva'ገK ገገገገ GK ገገገገ Ask ገገገገ Kገገገ Avገገገ| G ገገገገ
chገገገገ ገገገገገ A_ገገገገ e'e'ገገገገ ገገገገገ ገገገገገ ገገገገገ | ገገገገገገ Kገገገገ | tKገገገገ ገገገገገ miKገገገi Mvገገገ cገገገገ
Avገገገገገ ገገገገገ e'e'ገገገገ Kገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ
e'e'ገገገገ Avገገገገገ miKገገገi A_ገገገገገ e'e'ገገገገገ ገገገገገገገ GKገገገገ avገገገገ ገገገገገ ገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ
ገገገገገገ Aek", GB ገገገገገገ avገገገገገ Avገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ
cገገገገገ |

ገገገገ:

1| miKገገገi A_ገገገገi aiገገገ (Kinds of Public Funding): hLb cሪገK I
gva'ገK ገገገገገ e'e'ገገገገ ገገገገገገ miKገገገገ ገገገገገገ I Avገገገገ e'e'ገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ nገገገገ, ገገገገገገ
ገገገገገገ miKገገገገ A_ገገገገገ e'e'ገገገገ ገገገገገገ, Avገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ e'e'ገገገገ
ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ |

cገገገገገ ገገገገገ A_ገገገገገ (Fully Central Funding): G e'e'ገገገገ ገገገገገገ miKገገገገ
ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ
ገገገገገገ Avገገገገገገ Kገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ
ገገገገገገገ |

cገገገገገ Avገገገገገ A_ገገገገገ (Fully Regional Funding): cገገገገገገ ገገገገገገ A_ገገገገገ
ገገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ ገገገገገገ
ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ
ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ
ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ |

cገገገገገ ገገገገገ A_ገገገገገ (Fully Local Funding): G e'e'ገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገ
ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ
ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ
ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ ገገገገገገገገ |

abx t`k ,tj vtZ A_ŷqb ŷlgZv AĀj tft` weŷfbentZ cvti | abx AĀj ,tj v ŷkŷlv LvTZ hveZxq mŷhvm cŷvb KiTZ cvti ŷKŠ` `wi`a GjvKv ,tj v mŷaviY mŷeav tftŷMI Amŷeavq cto|

GKŷŷ mŷgŷZ A_ŷqb e`e`v (An Integrated Funding System): G tŷŷĀ gj-ab LiP ,tj v tK`^t_ŷK Kiv nq Ges AvĀŷj K ev `vbxq dvŪ t_ŷK AveZR` e`q tgŷvŷbv nq| A_ŷv mŷgŷŷK fŷte Avq mŷMŷ Kti GKŷŷ mŷaviY dvŪ Rgv tiŷL tK`ŷq ev AvĀŷj K fŷte Zv weZiY Kiv thTZ cvti |

2| dvŪ weZiŷyi enb (Vehicle of Distributing Public Fund):

- **mŷaviY Abŷyb (General Grants):** tK`ŷq fŷte Ki Av`vtqi gva`tg mŷMŷxZ dvŪ e`qb KZŷŷŷi gva`tg ŷkŷlv LvTZ e`eüZ nte| GB dvŪ ŷviv hveZxq LiP tgŷvŷbv thTZ cvti ŷKsev `vbxq Av`vqKZ.dvŪi cwi ci-K ŷntmte MY` nTZ cvti |
- **`dvl qvix Abŷyb (Categorical Grants):** GB aiŷbi Abŷyb weŷkl LvTZ, thgb-cixŷvgj-K Kvŷŷg (Experimental Programme), weŷkl ŷelq (Special Subject), ŷkŷK teZb, ŷkLb mŷgŷŷ, iŷŷv-teŷŷ LiP, hvZvqvZ LiP BZ`ŷĀZ e`q Kiv nq| G aiŷbi Abŷyb weŷkl aiŷbi cŷZŷvb, thgb- tftŷKkbj `ŷ, Mŷg` teŷŷŷ `ŷ BZ`ŷi Rb` LiP nTZ cvti | G aiŷbi Abŷyb `wi`a AĀj i ŷkŷlv mŷm`v `ixKiŷy e`envi Kiv hvq| Aek` G tŷŷĀ mŷaviY Abŷyb Ges `dvl qvix Abŷyb i gta` cv`R` Kiv Kw/b nŷq cto| Z_ŷc e`qb KZŷŷŷi Dci tK`ŷq ŷbqŷŷ LiŷPi ŷm`vŷŷŷŷŷi tejvq t_ŷKB hvq| AŷbK Dbŷbkbj t`tk `dvl qvix Abŷyb i e`envi hŷ_ŷ| Zte bŷbv aiŷbi Amŷeav Ges e`envi RŷbZ A`ŷZvi `ix mŷaviY Abŷyb i cŷZB tŷŷK teŷk cwi j ŷŷZ nq| Zte `dvl qvix Abŷyb tK Keŷti ev `t`l qv hŷte bv|
- **`e` mŷgŷŷ gva`tg mŷvŷh` (Aid in Kind):** G aiŷbi mŷvŷh` ejTZ weŷkl tmev A_ŷv `e` mŷgŷŷ ŷŷq mŷvŷh` Kiv eŷvq| G ,tj vi gta` cto weŷkl ŷelq ŷkŷK, thgb- Kw. ŷkŷK, ŷŷKrmK I I I acĀ, eBcĀ |

3| dvŪ weZiY cŷuqv (Fund Distribution Mechanism): dvŪ weZiŷyi mŷaviY ŷbqg Abŷyb i ŷkŷlv gŷŷŷŷŷi Dci dvŪ weZiŷyi `ŷŷZi t`l qv nq| tK`^a kvŷmZ AŷbK t`tk cŷŷ ŷkK mi Kvi cŷ_ŷgK ŷkŷlv i A_ŷqŷbi `ŷŷZi_ŷŷK Ges gva`ŷgK ŷkŷlv i A_ŷqb tK`^a KZR` cwi Pŷj Z nq| AŷbK t`tk cŷ_ŷgK ŷkŷlv i A_ŷqŷ i tK`ŷq fŷte mŷŷŷŷ Z nŷq_ŷŷK| hv tnvK, ŷkŷlv gŷŷŷŷŷi gva`tg ŷbŷŷŷ Z cŷuqv cŷ_ŷgK Ges gva`ŷgK `ŷj i dvŪ weZiY Kiv nŷq_ŷŷK|

mi Kvi ŷkŷlv LvTZ dvŪ eivŷi i mŷ_ mŷ_ mi Kvi AŷbK temi Kvi `ŷŷŷK i A_ŷq ŷ_ŷŷK| G tŷŷĀ teŷki fŷŷ dvŪ Avŷm tK`ŷq mi Kvi t_ŷK| mi Kvi `wi`a QvĀŷ i cŷv Rb` QvĀ teZb ŷŷq_ŷŷK Ges AvZ `wi`ŷ` i eBcŷK I tcvkvK cwi`Q` Ges bŷbv aiŷbi mŷvŷh` ŷŷq_ŷŷK|

ᚦ Ae GwKkb

GQvor AþK t`tk tj Lvcovi Rb` QvT`i FY t`I qvi e`e`v AvtQ| thgb- tKubqvq G e`e`v Pvj AvtQ Ges j`mUv Avtgm Kiv G e`e`v Rbncq n`Q|

gšb`:

cŕugK I gva`ngK ukŕv tŕt` mi Kvmi A`ŕqb (Public Funding) Gi Avtj vPbmU 3uU Aþk wef³| 1 Ges 2 bs Aþki weiqe` AþKuv Awe`Q` n`j I cŕg Aþk A`ŕqbi aib Ges wZxq Aþk dvE weZiþYi Dciq m`fU ejv n`qtQ| tKlvstki Avtj vPbvq A` eiv`KiY cŕqv e`vL`v Kivi m`f_ m`f_ temiKvmi ukŕvq mi Kvmi cŕcivKZvi cŕqvRbxqZvi Dci Avtj vKcivZ Kiv n`qtQ|

cvVvEi gj`vqb 2.3

A. eU vbePbx cŕæ

mWk DEi vbt`R gj-K AŕiUþK eŕvqZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi vbePZ DEiU ŐKŐ n`j GþK (K) eŕvqZ Kiab)

- 1. c`jvc` Av`ij K A`ŕqb e`e`vq tK`iq A`ŕqb e`e`vi Dci-K. tgv`UB vbfP KiþZ nq bv
- L. temi fvm vbfP KiþZ nq
- M. tK`iq Ki e`e`vi Dci vbfP KiþZ nq
- N. i`ai w`þK vbfP KiþZ nq|

Av. msŕŕB DEi cŕæ

- 1. cŕugK I gva`ngK ukŕvq mi Kvmi A`ŕqbi wefbaib_ t`jv eYŕv Kiab|
- 2. cŕugK I gva`ngK ukŕvq dvU weZiþYi Dciq DþjL Kiab|

B. iPbvj-K cŕæ

- 1. cŕugK I gva`ngK ukŕvq mi Kvmi A`ŕqb we`kIY Kiab|
- 2. cŕugK I gva`ngK ukŕvq mi Kvmi A`eiv`KiY m`f I weZiY cŕqv Avtj vPbv Kiab|

cW 2.4

cÖ_igK I gva`igK `řii ukřivq temiKwi A_řqb
[Private Funding in Elementary and Secondary Education]

Dřik`

GB cW řkřl Avřub-

- temiKwi A_řqřbi řigKv e`vL`v KiřZ cviřeb;
- cÖ_igK I gva`igK ukřivq temiKwi A_řqřbi Drmmgn vekřl Y KiřZ cviřeb|

řigKv

tKvb ř`řki ukřiv třřřř miKwi A_řqb Qvovl temiKwi řvře A_řqřbi Dř`vM memgq AvřQ| tKvb tKvb temiKwi `ř cřivUvB tKvb cwiřvi, PivP, dvDřÜkb, Křcřřikb Ges Ab`vb` RbřMvöxi A_řqřb cwiřvřj Z nřq AvřřQ| ZivQvov RvZřq ukřiv e`e`vq GLbl vekřbřevře e`vřMZ mřřcivřK Dřcřiv Kivi Dcřv řbB|

vekře`:

temiKwi A_řqřbi Ae`vb (Contribution of Private Funding): AřbK Dbřbřkj ř`řk e`vřMZ/řemiKwi A_řqb ukřiv A_řqřbi GKvU vekřv Ask `Lj Kři AvřQ| G aiřbi mřvřh` Avř_ř Ges e`MZ DřqB nřZ cřři| temiKwi A_řqb Avevi cř`ř, cřivř, ř`QvřZ.Ges Ař`QvřZ.(Nonvoluntary) nřZ cřři|

temiKwi ukřiv A_řqřbi řřřř mřvřvř Pvi aiřbi `vZivřvöx Ae`vb ivřL - cwiřvi, e`emvq cřZöv, řm`Qvřmve mřMvB Ges řhř_ cřZöv|

cwiřvi: Dbřbřkj ř`k, řj vřZ Ges Dbř ř`řk ukřiv řřřř cwiřvři řigKv Ab`řKvřř GKvU cwiřvi mřřřmřřři UDKb vřm, cixřiv vřm, řivřřřřř vřm, jvřřřř vřm BZ`vř` cÖvb Kři `vřK| G Qvov řcivřK cwi`Q`, eBcř, hvZřvřZ LiP ga`Křj řb řřvřb BZ`vř` Acř`vřK LiP cwiřvřř enb KiřZ nq| Gme eva`Zřvřj-K LiP Qvovl ukřv cwiřvi `řřřK A_`vb Kři `vřK| Ařřřř qvq cwiřvi ř`řK Avq mřMřni řiv vřv řřřř Avq I e`ři gřa` mgZv eřvř ivLv nq| Bř`vřbřvřv abř vřZřvřv `řřřK FY vřřř `vřK|

AřbK ř`řk cwiřvi `řřřK `e` mřvřMöv`řq mřvřh` Kři, řhgb- Rřg, kř Ges `e` mřvřMř řbřřř cwiřvi `řřř Lřvi mieivn Kři `vřK|

e`emvq cřZöv: AřbK Dbřbřkj ř`řk e`emvq cřZöv ukřiv cřZöv `vřbmn Qvřř`i Avř_ř mřvřh` Kři|

mřřř Avře cřřřřřřř (United Arab Republic) ukři cřZöv, řjvi Rb` křgK řkřvi mřřřřřř Křivřřřř A_`cÖvb Kiv eva`Zřvřj-K| G Qvov G řřřř eBcř Ges Ab`vb`

փ Ae GՄԿԿ

՝եմըմմ միւն Կիժ ռզ| ԷմՐժի մսւեւն ԲԽԿԻ ԿԻ ԿԻ շՅՅ 100 ՐԻԻ
ԿԻ ԿԻ ԿԻ ԿԻ, ԿԻԿԻ ԿԻԿԻ ի միՂԻ ՅԵ ՅԻ ի մճԻԻ ի ԿԻԻ ՐԻ ԿԻ
շՅՅ, ի ԿԻ ԿԻԿԻ ռզ| ԿԻԿԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ

ՎՄԵԿ մՄՎ: Կ ԿԻԻ մՄՎԻ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝

ԿՍ ԿՅՅ (Collective): Կ ԿԻԻ ԱԻԿ ԼԿ ԿԿԻ ԿԻ՝ ԼԿ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
Կ ԿԻԻ ԿՅՅ Ը՝ՆԻԻ, ԿԻԿԻ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝
ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝ ԿԻ՝

ԸԿՄՆԻ

Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ
Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ Ը՝ՆԻԻ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ 2.4

A. ԵՐՏՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ 2.4-Կ ԱՊՐԻՍԻՆԻՍ ԵՐՏՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ (ԴՆՆԻՅ: ԱՐԿՅԱՆ ԵՐՏՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ 0K0
նժ ԳՏԿ (K) ԵՐՏՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ)

1. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 K. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 L. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 M. ԱՐԿՅԱՆ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 N. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
2. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԱԿՏԻՎ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 K. ՕՐԻ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 L. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 M. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
 N. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

Av. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

1. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
2. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ
3. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

B. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

1. ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ ԿՐԹԱԳՐԱԿԱՆ ԴՐՈՒՄ

- Drcv`b LvZ weibqM
- `vei m`uE t`K Avq ewx
- wef`k mrvh` BZ`w` |

ukf`i vbz t`k,tj vZ bivr Dcvq A`q`bi Drm euglyx Kiv ntq`Q | uKŠ` KwL.c`avb Ges
ukf`i Abbz ev`f`i vbz t`k,tj vZ tmev wep`u t`K Avq AR`bi m`thvM mqvex |

A`msM`ni Ab` GKwU mvariY Dcvqi K`v GLv`b D`j`L Kiv hvq Ges Zv nj ukf`i
c`Z`ovb I emvR`K c`Z`ovb t`K Ab`yb I ewEi e`e`v Kiv | Gukqv gnv`tki A`bK
t`k`B `mcZ temiKwi dvD`Ukb (thgb- B`v`v`b`k`x`v, `vBj`v`U I mvd` tKwi qvq
Aew`Z) Qv`f`i ewE c`ovb Kfi `v`K | Zte G ai`bi A`q`b D`P uk`qv mqv`B Ae`vb
i`v`L |

Dcmsnvi

wekpe`ij q uk`vi A`ms`v`bi Rb` AwZwi³ Avq DcvR`bi c`P`ov GKwU BuzevPK
D`v`M | Zte GLv`b D`j`- L Kiv c`qvRb th, tKvb Avq DcvR`bi Kiv`ewj wek`I GKwU
wekpe`ij q c`tg cix`v`j`K fivte M`Y Kiv ev`A`bxq | Dci Š, GB c`P`ov `v`bxq Pwv`v
I cwi`v`Zi wePvi wep`bvq M`Y Kiv DvPZ |

cvf`v`Ei gj`v`q`b 2.5

A. e`u`v`e`P`bx c`k`e

m`MK D`Ei v`b`R gj`K A`q`i`u`k` e`E`v`q`Z Kiab | (D`v`niY: Avcbvi v`e`P`Z D`Ei`u` ŐKŐ
ntj G`k` (K) e`E`v`q`Z Kiab)

1. wekpe`ij q uk`vi A`q`bi Rb` i`agv`I –
K. miKwi Ab`y`v`bi Dci v`f`P KivB ev`A`bxq
L. `yGKwU c`avb Dr`mi Dci v`f`P Kiv ev`A`bxq
M. e`u`ea Drm t`K Avq m`M`h Kiv ev`A`bxq
N. `e`f`k mrvh`i Dci v`f`P Kiv ev`A`bxq |

Av. m`v`v`B D`Ei c`k`e

1. wekpe`ij q uk`vi A`q`bi c`avb c`avb Drm,tjv D`j`L Kiab |
2. wekpe`ij q uk`vi Rb` AwZwi³ tKvb tKvb Drm t`K Avq AR` Kiv th`Z
cv`i?

B. i`P`v`j`-K c`k`e

1. wekpe`ij q uk`vi A`q`bi Rb` bZb Dr`mi m`v`ebv wek`I Y Kiab |

Dcv`vb wfiEK A_@qb cxiZ t_#K Drcv`b wfiEK A_@qbi w`#K cvjv cwieZ#bi weiqw tKej th D`P wkqv t#t# NUtQ Zv bq, Ab`vb` miKwi wefVMI GKB AwfAZv AR# Ki#Q| GB cxiZMZ cwieZ# Av`k#Z Ges ch#MZ cwieZ#I c#Zdij Z K#i hv D`P wkqv cwimxgv tQto A#bK `f`ch#Movq|

Dcv`vb weib#`R (Input Specification) t_#K Drcv`b weib#`#ki w`#K cvjv cwieZ# Avw`R e`e`vcKM#Yi wBKU, c#KZct#q, L#B Zvrch#Y# Bnv evB#i A_@qb KZ#q (External Funding Body) Ges wekpe`ij#qi #lgZvi m#ut#K# t#t# (Power Relationship) cwieZ# NUvq| Bnv wekpe`ij#qi Af`##i A_@qb e`e`vcbv Ges GKv#WngK KgP#i e#`i ga`Kvi m#ut#K# cvjv cwieZ# m#PZ K#i |

A_@#yi g#Wj cxiZ

c#vbZ c#B i Kg Dcv#q wekpe`ij q, #jvtK miKvi A_@#yi w`#Z c#i |

1. tKvb wekpe`ij q#K Gi #vd#`i teZb Ges Ab`vb` Dcv`vtbi LiP wmwre K#i, m#aviYZ, evr#wi K ev#RU tck Ki#Z nq| wekpe`ij q miKv#i m#_ c#qvRbxq A#_P ev#RU eiv#`i kZKiv nvi w#q `i KlvKw Ki#Z c#i | miKvi Ab#vtbi LvZ we#kl fite w#v#Z K#i t`q, hv#Z wekpe`ij q miKvi KZ# w#v#Z we#kl Lv#Z Aek`B LiP K#i |
2. wekpe`ij q ce#Z#eQ#i Ab#vtbi Dci wfiE K#i GKw Aw#wi³ Avw`R ea# (Increment) mn GKw gv# e- K Ab#vb jvf K#i | wekpe`ij q GB A_@e`vcK AvB#MZ m#v#Zvi gv#S `#xb fite LiP Ki#Z c#i |
3. AZ#Z Kv#m#uv`b mPK digj-vi Dci wfiE K#i dvU eiv#` Kiv n#q _vtK| w#S` wekpe`ij q GKevi GB A_@nv#Z tctj Zv B#`QgZ LiP Ki#Z c#i | digj-v (m#wfiEK) A_@eiv#`i wfiE m#aviYZ Qv# msL`v (weiq, wkqv `li BZ`w`i #v#v , i#zj c#B) ntj l miKvi, Aek`, wkqv_x#`i Kv#m#uv`#bi Dci , i#zj t`l qv Ab#vb digj-vi g#A` A#f#` Kivi tP#v Ki#Q|
4. miKvi wekpe`ij #qi wBKU t_#K wkqv tmev (Academic Service) #q K#i | GB wbgg Dctiv³ 3 bs w#q#gi gZB, Z#e A_@Ab#vb weMZ Kv#m#uv`#bi gv#bi tP#q eis c#Z`w#Z fweL`r Kv#m#uv`#b gv#bi Dci w#f#P K#i |
5. wekpe`ij q Gi cv`vb KvR, M#el Yv l Kbmj #Uw#` tmev wkqv_x#`i w#q#MKZ# (Students Employers) Ges miKwi KZ#q mn wef#b#e#i#bi t#v#vt`i wBKU we#v K#i | Aek`, c#KZ.cxiZ nj Dctiv³ `# ev Z#ZwaK g#W#j i GKw m#v#Z w#g#Y| Z#e Av#j w#PZ g#Wj , #jvi th tKv#U#i m#_ w#j ti#L GKw c#vb (Dominent) g#Wj k#v³ (identify) Kivl th#Z c#i | Av# GKw , i#z#Y`weiq GB th, D#j #LZ Aw#Kvsk g#Wj #K c#KZct#q A_@q#bi Kg#ewK#iY (Incremental) cxiZ ejv th#Z c#i | tKbbv, wekpe`ij q, #jv ce#Z#eQ#i eiv#` A#_P m#_ GKUv ew#Z Avw`R AsK (Increment) th#M ev we#qvMmn A_@ eiv#` tctj _vtK| G#Z wbg#j #LZ cw# YwZ j #q Kiv th#Z c#i -
 - h#` bZ# eiv#` av#Z#K nq, Zv ntj Ggb wKQyngm`v nq bv|
 - Z#e bZ# eiv#` FY#K ntj Bnv Af`#`#Y ev#RU eiv#`i t#t# K#UQv#U#i m#v` m#o Ki#Z c#i Ges `x#`gqv`x #wZKi c#ve tdj #Z c#i |

cW 2.7

DʻP ukʻŋvq mʻu` eivʻi KiY Kvhʻŋvj x

[Resource Allocation Procedures in Higher Education]

Dʻik

GB cW tkʻl Avcb-

- DʻP ukʻŋvq mʻu` eivʻi KiY Kvhʻŋvj xi , iazje`vL`v KiʻZ cvi`teb;
- DʻP ukʻŋvq mʻu` eivʻi KiY Kvhʻŋvj x weʻtkl Y KiʻZ cvi`teb Ges
- DʻP ukʻŋvq mʻu` eivʻi KiY Kvhʻŋvj xi gʻWj , tjv eYb`v KiʻZ cvi`teb/

figkv

tKvb t`tki ukʻŋv e`e`vcbv l cwi Pvj bvi tʻŋʻt DʻP ukʻŋv A_ŋq e`e`vcbv GKwU AZie , iazcy`elq/ AwZ cŋpxb Kvj nʻZB wekpe`ij q ukʻŋv mi Kwmi cŋt`cvl KZvq cwi Pvj Z nʻtq AvmʻtQ/ eZŋvb hʻM Avb weAvʻbi Dbwzi mʻt_ mʻt_ wekpe`ij q ukʻŋvi eugʻy` cŋvi NUʻtQ/ dtj ukʻŋv Kvhʻŋg cwi Pvj bv, cŋZŋvʻbi cŋvmb Ges e`e`vcbvi Rb` cŋqvRbxq A_`mʻuʻt`i Pwv`v DEʻivEi eyx` cvʻt`Q/ AʻbK wekpe`ij tqi Avw`R msKU msukw KZŋʻŋʻK fweZ KiʻtQ/ KvʻRB DʻP ukʻŋvi mʻt_ msukw e`v`eʻMʻP w`bKU DʻP ukʻŋv A_ŋqʻbi Drm Ges Gi eivʻi KiY Kvhʻŋvj x mʻuʻt`U mg`K avi Yv jvf weʻtkl , iazj enb KiʻtQ/

weiqe`

A_`eivʻi KiY Kvhʻŋvj x

wekpe`ij q , tjv weifbæLvʻZ ukʻfite A_`eivʻi Kiʻte Zv wbfʻP Kʻti wekpe`ij tqi A_` eivʻi KiY Kvhʻŋvj xi Dci| Avevi wekpe`ij tqi MVb cŋvj x Ablyvqx A_`eivʻi KiY Kvhʻŋvj x weifbæntʻZ cvʻti | mvari Y MVb cŋvj x Ablyvqx GKwU wekpe`ij tqi MVʻb 4w Gj vKv j ʻŋ Kiv hvq:

- GKwU tK``ŋq cŋvmb
- tK``nʻZ tmevKg`mi eivn
- weʻtkl wqZ ukʻŋv l Mʻel Yv weFvMmgn
- ukʻŋv einʻFZ tmev (Non Academic Services)

GgbwK G iKʻtgi GKwU wekpe`ij tqi K_v weʻtePbvq Avbtj 7 aiʻbi tgʻŋj K Avw`R e`e`vcbv Kvhʻŋvj x j ʻŋ Kiv hvq:

1. me aiʻbi A_`tK``a KZŋ` MpxZ nq Ges tK``t`_tK eivʻi cwi Pvj Z Ges Gi cŋvmbK Kvhʻŋg mʻubæ nq/ (civcyj Avgj vZwŋŋ gʻWj - The Pure Bureaucratic Model)/
2. A_`ŋqʻbi tKŋkj MZ wv`vŋŋ tKʻ``t`_tK nq, wKŋ` `b w`b (Routine) wv`vŋŋ l cŋvmbi w`K Ably` KZŋ` cwi Pvj Z nq (weʻtkl`ŋq Avgj vZwŋŋ gʻWj - Decentralised Bureaucracy)/

ᄡ Ae GᄡKkb

3. ᄡekᄡe`ij ᄡqi Avᄡqi GKᄡU Ask ᄡK>ᄡq cᄡvmb Ges tmev`vᄡbi Rb` cᄡᄡᄡB ᄡKᄡU ivLv (Top Sliced) nq| emK Ask ᄡefᄡbᄡAbᄡᄡ`i Rb` eivᄡ Kiv nq (KᄡᄡRqᄡᄡ ᄡᄡWj - Collegial Model)| GB A_ᄡAMᄡᄡKvi ᄡᄡᄡᄡZ ᄡKᄡᄡ ᄡelqK KvᄡR LiP Kiv nq|
4. ᄡenki fᄡM A_ᄡᄡefᄡM,ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ nq| ᄡefᄡM,ᄡᄡᄡ ᄡK>ᄡᄡᄡᄡ tmev ᄡᄡ Kᄡi ᄡᄡᄡ (ᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡWj - Hybrid Model)|
5. ᄡᄡᄡᄡᄡᄡᄡ Avq mᄡMᄡ Kᄡi ᄡᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ Kiv nq (ᄡᄡᄡ e`emvq mᄡMᄡ ᄡᄡ-K ᄡᄡWj - Corporate Entrepreneurialism)|
6. ᄡekᄡe`ij ᄡᄡᄡ Avq mᄡMᄡ Kᄡi ᄡᄡᄡ| GB Avᄡqi Dci Ki emᄡᄡ ᄡK>ᄡᄡ cᄡᄡᄡᄡ LiP ᄡᄡᄡᄡ nq| emK Ask ᄡefᄡM,ᄡᄡᄡ emᄡᄡ ᄡᄡZᄡ mᄡMᄡᄡᄡ (External Purchasing Agencies) cᄡᄡᄡᄡᄡ Pᄡᄡᄡᄡ Abᄡᄡᄡᄡ LiP Kᄡi (cᄡᄡᄡᄡ Z e`emvq mᄡMᄡᄡᄡ-K ᄡᄡWj - Managed Entrepreneurialism)|
7. ᄡefᄡM,ᄡᄡᄡ Avq mᄡMᄡ Kᄡi ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ| Zᄡᄡ ᄡK>ᄡᄡᄡ cᄡᄡᄡᄡᄡ tmev ᄡᄡ Kᄡi (ᄡᄡᄡ evRvi ᄡᄡᄡ ᄡᄡWj - Laissez Faire Model)|

Dcᄡᄡᄡᄡ

ev`ᄡ ᄡᄡᄡᄡ, Aek`, A_ᄡeivᄡKiY cᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ GKᄡᄡK ᄡᄡᄡᄡᄡ GKᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ| Aᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ, GLbᄡ Aek`, Avᄡᄡᄡᄡᄡᄡ Avᄡᄡᄡ e`e`ᄡcᄡᄡ cᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ KZᄡ e`eᄡᄡ ᄡᄡᄡ Avᄡᄡᄡ| ᄡKᄡᄡ cᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ Avᄡᄡᄡ e`e`ᄡcᄡᄡ Kᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ GKᄡᄡ cᄡᄡᄡ cᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ Kiv ᄡᄡᄡ|

cᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ 2.7

A. eᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ cᄡᄡ

ᄡᄡᄡᄡᄡ Dᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡ-K Aᄡᄡᄡᄡᄡ eᄡᄡᄡᄡᄡ Kᄡᄡ| (D`ᄡᄡᄡᄡ: Avcᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ Dᄡᄡᄡᄡ ᄡKᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ eᄡᄡᄡᄡᄡ Kᄡᄡ)

1. GKᄡᄡᄡ ᄡekᄡe`ij ᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ Kᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ?

(K) 2ᄡᄡ	(L) 3ᄡᄡ
(M) 4ᄡᄡ	(N) 5ᄡᄡ
2. Dᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ A_ᄡᄡᄡᄡ Kᄡ aiᄡᄡᄡ A_ᄡeivᄡKiY ᄡᄡWj ᄡᄡᄡ Kiv ᄡᄡᄡ?

(K) 5 aiᄡᄡᄡ	(L) 6 aiᄡᄡᄡ
(M) 7 aiᄡᄡᄡ	(N) 10 aiᄡᄡᄡ

Av. ᄡᄡᄡᄡᄡ Dᄡᄡᄡᄡ cᄡᄡ

1. Dᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ eivᄡ e`e`ᄡcᄡᄡ Kᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡᄡᄡ Kᄡᄡᄡ|
2. Dᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ A_ᄡeivᄡKiY Kᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ Avᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡWj ᄡᄡᄡ eYᄡᄡᄡ Kᄡᄡᄡ|

B. ᄡᄡᄡᄡᄡ-K cᄡᄡ

1. Dᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ eivᄡKiY Kᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡᄡ Kᄡᄡᄡ|
2. Dᄡᄡ ᄡKᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ eivᄡKiY ᄡᄡWj ᄡᄡᄡ eYᄡᄡᄡ Kᄡᄡᄡ|

cW 2.8

wekŕe`vj q ukŕŕvi Rb` A_ŕmáúť` i eiví I e`envi

[Allocation and use of fund for University Education]

Dťík`

GB cW tkťl Avrcb-

- wekŕe`vj tqi evťRťU A_ŕeivťí i vbqg Dťj Ł KiťZ cviťeb;
- wekŕe`vj q ukŕŕvq A_ŕeiví e`e`v uk fivte Dbz Kiv hvq Zv ejťZ cviťeb Ges
- ukŕfivte A_ŕmáú` e`envi h_vh_ Kiv hvq Zv e`vL`v KiťZ cviťeb|

fvgKv

wekŕe`vj q ukŕŕvq A_ŕqb e`e`vcbvq A_ŕmáúť` i eiví I e`envi GKŪ , iázcyŕelq| GB A_ŕeiví I e`envi wekŕe`vj tqi A_ŕqb cŕŕqv Dci vbŕŕkxj | ŕkvmZ cŕZŕvb vntťte GKŪ wekŕe`vj q vevŕbŕe A_ŕqb cŕŕqvq A_ŕeiví tctq _vťK Ges evťRU cŕŕqbi gvaťg vevŕbŕeLvťZ Zv LiP Kťi |

A_ŕmáúť` i eiví

velqe`

eZŕŕb D`P ukŕŕvq A_ŕqbi Rb` tKvb t`ťki miKvi ivR`evťRU I Dbqb evťRťU A_ŕeiví Kťi _vťK| RvZxq ukŕŕvbŕe, Dťík`vej Ges A_ŕqb cŕŕqv Abŕvqx vevŕbŕeťk GB eivťí cŕigvY vevŕbŕeňZ cviť| Zťe miKvi A_ŕeiví wekŕe`vj q ukŕŕvq A_ŕqbi vmsnfŕM`Lj Kťi AvťQ|

mvaviY cŕŕj Z`dvlqvix mieivn vŕŕĚK (Line by Line Input Budget) evťRU cŕŕZ Abŕvqx wekŕe`vj q`dvlqvix fivte miKvi A_ŕgÁŕ jvf Kťi| GgZve`vq evťRU cŕŕqbi tŕťť wekŕe`vj tqi Ggb ukŕŕKivi _vťK bv| BťZvgťa` Dctiv³ evťRU cŕŕZ t_ťK Drcv`b vŕŕĚK ev Kvhŕmáú`b vŕŕĚK evťRU (Output Based or Performance Oriented) Gi cŕZ GKŪv cijv cŕieZŕ (Shift) msNŪZ nťqťQ| dťj wekŕe`vj q KvsŕLZ tmev Drcv`ťbi jťŕ, Kgťemk, `B`ŕvi evťRU cŕiKíbv I A_ŕeiví KiťZ cviť| wekŕe`vj q evťRU cŕŕqbi mgq vevŕbŕeLvťZi AMŪaKvi vevťPbv Kťi dvŪ eiví Kťi _vťK| Gmgq vevŕZ eŕŕi evťRťUi máú` msKU Ges vŕvšhgŕ eZŕŕb evťRU cŕŕqbi cŕve tťj |

miKvi A_ŕeiví ŕvovl wekŕe`vj q ŪDKb vcl Ges Ab`vb` Drm t_ťK dvŪ msMŕ Kťi _vťK| Zťe eZŕŕb mgťq Avakvsk wekŕe`vj tqi dvŪ msKU t`Lv t`lqv AťB t`ťkB wekŕe`vj q_ťjv AvZŕi³ A_ŕmsMŕni Rb` KbmjťUŕY, MťelYv KgŕŕŪ mn ukŕŕv evŕŕK Kvhŕťgi Avťq vbť`Q| Gfivte AvŕZe` A_ŕmn cŕZ`vŕKZ miKvi fZŕ I vevŕa Drm t_ťK A_ŕcŕŕBi Dci vŕŕĚ Kťi wekŕe`vj q evťRU cŕŕqb Kťi |

GKŪ tŕŕj K evťRU cŕiKíbvq Znvej cŕŕBi cŕigvY Ges Zv t_ťK tKvb LvťZ KZ LiP KiťZ nťe Zv vj vce` _vťK| ukŕŕvukŕŕv wekŕe`vj q 5-10 fŕM A_ŕťKŕKj MZ vťK, thgb- bZbťZji D`mŕeb (Innovation), Z_` cŕŕZi DbŕZ BZ`ŕ e`enŕťi Rb` tťL t`q| Avevi ukŕŕvukŕŕv wekŕe`vj q ukŕŕv LvťZi e`q Ges MťelYvi e`q AvťM t_ťKB

ᄡ Ae GWKkb

Avj v`v Kti dtj | evfRU Kvhfug Dbz Kivi Rb` Avi I wQye`e`v MhYi K_v ejv hvq:

- ŐAF`šixY m`ú` eiv`i KiY KZ`q BDubUŐ Gi gZ avi Yvi (Concept) Dbqb Kiv|
- wekpe``vj tqi Kvhfuj Ges Avw`R unmrtei tiKWEÎ LiP I jvf`K tK>`Kti Mto tZjv hvfZ Kti mgMwekpe``vj q GZ` msμvš`hveZiq weIq m`ú`K`AewZ I mZK`_v`K|
- A_qtbi mPK c`wZ (Formula Based Method) hv Kvhf`úv`b w`R`Ki (Performance Indicator) Dci w`f`Kxj, e`envi Kiv|

A_`m`ú` i e`envi

evfRU cwi Kíbv Kvh`cwiYZ Kivi avcB nj m`ú` i e`envi | e`vckZi A_`m`ú` i e`envi hveZiq e`e`vcbv Kvhfuj, thgb- ÷vd, mgqmP, K`v`úm cwi Puj bv, `è` mieivni weÁß (Tender) BZ`w` hveZiq Li`Pi weIq`K Ašf` Kti | G Qrov wekpe``vj tqi Avq evovbvi Rb` wefbae``t`c MhYi Li`PI A_`e`envi ntq`_v`K|

A_`m`ú` i m`ze`envi w`wŐZ Kivi Rb` Avw`R e`e`vcK`K mrov eQi evfRU Z`vi`K Ki`Z nte| LiP Ges Avtqi gta` tKvb Mijj t`Lv w`tj Zv mstkvab Ki`Z nte| G t`q`T GKw Avw`R e`e`vcbv Z` mieivn (Management Information System) c`wZi Dbqb GKvšB Avek`K|

wZxqZ, evfRU c`qtbi mvt` RwoZ e`w`etMP tUws Gi e`e`v Ki`Z nte|

ZZxqZ, m`zinmve i`qY e`e`v Mto Z`tZ nte|

metk`I, evfRU gj`vqb I w`ix`v m`z`vte m`ú`baKi`Z nte| Gt`q`T weMZ eQti i evfRU gj`vqb Ki`Z w`tq Avq e`tqi gta` mvg`m` AvtQ w`K bv Zv t`L`Z nte| G t`q`T LiP I DcKvi Abqv`Zi (Cost Benefit Ratio) aiYw e`envi Kti dj`vdj avv`K bv FYvZ`K Zv gj`vqb Ki`Z nte|

Dcmsnvi

wekpe``vj tq evfRtU A_`m`ú` i eiv`i Ges wefbae`LvZ Zv e`envi Kiv GKw c`qvqi gva`tg m`ú`baq| GB c`qv c`Z eQi ev w`w` mgqKij ati PμvKv`i Pj`Z`_v`K Ges wekpe``vj tqi Avw`R e`e`vcbv tK>`te``Z Ae`vb Kti |

cvtVvEi gj`iqb 2.8

A. eU ubePbx ckae

mWk DEi ubt`R gj-K AqiuUtK eEviqZ Kiab | (D`vniY: Avcbvi ubePZ DEi uU OKO ntj GtK (K) eEviqZ Kiab)

1. wekpe`ij tqi evtRtU mi Kwii A_gAvji cwi gvY-
 K. AvZ mvgvb`
 L. umsn fivM
 M. kb`
 N. Acwi eZbxq|

2. wekpe`ij tqi evtRU cvqtbi mgq ceZi e0ti i evtRU msKU-
 K. cfve tdjt
 L. tgvTUB cfve tdjt bv
 M. cfve tdj vi AeKvk tbB
 N. wePZ nq bv|

Av. msuB DEi ckae

1. wekpe`ij q A_qtbi tqt Drcv`b wfiEK evtRU cxuZi figKv Wk?
2. wekpe`ij q wkqvq A_maut`i e`envi mftU hv Rvtbb ij Lly|

B. iPbigj-K ckae

1. wekpe`ij q wkqvq A_maut`i eiv` I e`envi mftU hv Rvtbb ij Lly|
2. wekpe`ij q wkqvq A_e`envi wfvte Dbz Kiv hvq Zv e`vL`v Kiab|

ersj vt`tki uk9lvq A_9qb

figKv

uk9lvq A_9qtb i bxiZ cxiZ eivL'v Kivi mvt_ mvt_ ersj vt`tki uk9lvq A_9qb mxtU Avtj vPbv Kiv evAbxq| Avtj vPbvi mjevvt_©GB BDibUuUtk TgvU mvZuU cvtV fivM Kiv ntqtQ| GB cvV_ tjv nt"Q:

cvV- 3.1: ersj vt`tki c0_ugK uk9lvq A_9qb

cvV- 3.2: ersj vt`tki Dcvb9mbK uk9lvq A_9qb

cvV- 3.3: ersj vt`tki mi Kivi gva'ugK ve`vj tqi uk9lvq A_9qb

cvV- 3.4: ersj vt`tki temi Kivi gva'ugK ve`vj q, gv`imv I gnve`vj tqi Rb" mi Kivi A_9qb

cvV- 3.5: ersj vt`tki mi Kivi gnve`vj tq A_9qb

cvV- 3.6: ersj vt`tki mekte`vj q uk9lvq A_9qb - Drm I A_9eivi

cvV- 3.7: ersj vt`tki mekte`vj q uk9lvq A_9qb c0_ugK

cW 3.1

evsj vt`tki cŰ_ugK ukŷŷvq A_ŷqb
[Financing Primary Education in Bangladesh]

Dŷik`

GB cW tkŷl Avcb-

- cŰ_ugK ukŷŷvi A_ŷqŷbi Drmmgŷ Dŷŷ KŷZ cviŷeb;
- cŰ_ugK ukŷŷvi Rb` A_ŷeivŷ I weZiY cŰ_uqv e`vL`v KŷZ cviŷeb/

figKv

AvbgmbK ukŷŷvi cŰ_g `li cŰ_ugK ukŷŷv/ tgŷŷj K ukŷŷv ubwŰZ Kiv Ges D`P ukŷŷvi vrfwE cŰ_Z Kiv G ukŷŷvi cŷvb j`ŷŷ| evsj vt`tki cŰ_ugK ukŷŷvŷK eva`Zvgj-K I A%eZvbK Kiv nŷtŷQ| Zey GLbl AŷbK `ŷŷ temiKvii LvŷZ itq tMŷQ| mvgwMŷK fŷŷe cŰ_ugK ukŷŷvi Rb` miKviŷK GK weivU AŷŷKi A_ŷe`q KŷZ nq| Aek`, Dbŷ Ges AŷbK Dbŷbkj t`tki Zŷbvq G e`q hŷ_ŷ bq|

velqe`

A_ŷqŷbi Drm

- **miKvii A_ŷeivŷ:** miKvii A_ŷeivŷ B cŰ_ugK ukŷŷv A_ŷqŷbi cŷvb Drm| miKvii cŰ_ugK we`ij qmgŷŷni hveZxq e`q miKvii Aŷ_ŷtgUvŷbv nq| G Qvov tiwR÷wW temiKvii cŰ_ugK `ŷŷ, m`vŷUj vBU `ŷŷ, BeŷZ`vq gv`mv cŷwZi ukŷŷK-KgPviŷŷ i teZŷbi GKwU Dŷŷ - LŷhwM` AskI miKvii A_ŷvii cwiŷkva Kiv nq|
- **`vbxq mrvnh`:** `vbxq weEkyj x e`w³, `vbxq ukŷŷvjvMx e`w³eŷMŷ `vb, `vbxq fŷŷe Pŷv Av`vq BZ`w I A_ŷqŷbi Drm wntmŷe aiv nq| cŰ_ugK fŷŷe `ŷŷ `vcb Kivi mgq GB Drŷmi Ae`vb Ab`ŷKvŷŷ Zv Qvov temiKvii chŷŷq Aew`Z we`ij qmgŷŷni Rb`I G aiŷbi A_ŷqb I mntŷwMZv A`ŷKvi Kivi tKvb Dcvq tbB|
- **AcŷwukZ Drm:** weZvgvZv KZŷ ukŷŷŷ i tcvkvK cwi`Q` I KvMR Kŷŷgi Rb` LiP BZ`w AcŷwukZ Drm wntmŷe MY` Kiv hvq|
- **wDkb wd:** temiKvii cŰ_ugK we`ij q, tŷv Qvŷ teZb Av`vŷqi gva`tg A_ŷmsMŷ Kŷi |
- **weŷ`uk mrvnh`:** AvŷRŷZK ms`vmgŷŷni A_ŷmrvnh` hv miKvii Dbŷb evŷRU eivŷŷi i gŷa` Aŷŷŷ`vŷK, GKwU Dŷŷ LŷhwM` A_ŷqŷbi Drm|

A_ŷeivŷ

A_ŷeivŷ

RvZxq ivR`^evŷRŷU cŰ_ugK ukŷŷvi Rb` A_ŷeivŷ Kiv nq| 1994-95 Avw`ŷ eQŷi cŰ_ugK ukŷŷv LvŷZ e`q eivŷŷ wQj 83.32 tKvU UvKv| GB cwiqvY ukŷŷv LvŷZ e`q eivŷŷi 51%| 1997-98 Avw`ŷ eQŷi gj- evŷRŷU GB eivŷŷi cwiqvY wQj 1028.86 tKvU UvKv (cŰ_ugK I MYukŷŷv GKŷŷŷ)| miKvii A_ŷeivŷ t`ŷK miKvii cŰ_ugK

ይህ ስምምነት ላይ በግልጽ የተገለጸው የግብርና አገልግሎት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

ለሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች

የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

ሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች

- (K) የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።
- (L) ሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።
- (M) የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።
- (N) የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።
- (O) የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች

የሥራ ልማት ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ለማሟላት ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው። ለሁሉም የሚሰጠው ስምምነት ነው።

cvřVřĚi gj`iqb 3.1

A. eŭ ubeřbx cřkœ

mŭWK DĚi ŭbř`R gj-K AřřiuřřK eřřiqZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi ŭbeřřPZ DĚiu ŐKŐ ntj GřK (K) eřřiqZ Kiab)

1. evsj vř`řki cŕ_ugK ŭkřřv A_řřřbi cřvb Drm-
 K. Qvř teZb
 L. eř`ŭkK mrvnh`
 M. miKmi A_œivř
 N. řvbxq ms`v|

2. ŭkřřvi Rb` Lv` tčřZ ntj GKRb ŭkřřv_řřK kZKiv KZiv b ŭe`ij řq Dcŭ`Z ntř nq?
 K. 55 ŭ b
 L. 65 ŭ b
 M. 75 ŭ b
 N. 85 ŭ b|

Av. msŭřřB DĚi cřkœ

1. evsj vř`řki cŕ_ugK ŭkřřv LvřřZ ŭkřřvi Rb` Lv` KgřřřP mřřřŬ hv Rvřbb ŭj Lřř|

B. iPbřřj-K cřkœ

1. evsj vř`řki cŕ_ugK ŭkřřvi Rb` A_œivř I ŭeZiY cŕ_řřv ŭeřřkřřY Kiab|

cW 3.2

evsj ᄁᄁki DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq A_ᄁᄁb
[Financing Non-Formal Education in Bangladesh]

Dᄁik

GB cW ᄁkᄁl Avcᄁb-

- DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq A_ᄁᄁb mᄁᄁÜ RvbᄁZ cviᄁeb;
- evsj ᄁᄁki DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq A_ᄁᄁb miKwi I AvšRᄁZK msᄁᄁimgᄁni figKv eᄁᄁLᄁv KiᄁZ cviᄁeb|

figKv

evsj ᄁᄁki GK weivU msLᄁK ᄁki AvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq AskMᄁY KiᄁQ bv ev KiᄁZ cviᄁQ bv| Avevi AᄁbK ᄁki ᄁkᄁᄁvq AskMᄁY KᄁiI Što coᄁQ| GBme ewĀZ ᄁki-ᄁKᄁkvi Ges Gi mᄁᄁ eqᄁᄁ tjvᄁKi ᄁkᄁᄁvq Ges mvᄁᄁiZvi jᄁᄁᄁ cᄁᄁᄁᄁᄁ ᄁkᄁᄁvq cwi ciK ᄁᄁᄁᄁᄁ DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq eᄁᄁᄁ MᄁY Kiv nq| GB ᄁkᄁᄁvq eᄁᄁᄁ vi A_ᄁᄁb ᄁbᄁP eYᄁᄁ Kiv nj :

veᄁᄁeᄁ

A_ᄁᄁbi Dᄁm

1. **miKwi Abᄁᄁb (Government Grants):** DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq A_ᄁᄁb miKwi Aeᄁᄁb cᄁᄁ 70%| GB Ask cᄁᄁᄁᄁ Ges MYᄁᄁᄁᄁvq LvᄁZ eivᄁ AᄁᄁP cᄁᄁ 7.82% ᄁᄁj 1997-98 A_ᄁᄁᄁᄁ | 1998-99 A_ᄁᄁᄁᄁ Gi cwi gvY ᄁᄁj 9.52%|
2. **ᄁᄁᄁᄁ ᄁkᄁᄁ mᄁᄁᄁᄁ (Foreign Aid):** ᄁᄁᄁᄁᄁAvšRᄁZK mᄁᄁᄁᄁ msᄁᄁ DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq cᄁᄁᄁᄁ A_ᄁᄁᄁᄁᄁ Kᄁi AvmᄁᄁQ| A_ᄁᄁᄁᄁᄁ cwi gvY cᄁᄁ 30% (DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq A_ᄁᄁᄁᄁ ᄁᄁᄁᄁ eivᄁ AᄁᄁP Ask)|
3. **ᄁᄁᄁᄁ mᄁᄁᄁᄁ (Local Help):** GB ᄁkᄁᄁᄁᄁᄁᄁ ᄁᄁᄁᄁ ᄁᄁᄁ Niemo eᄁᄁᄁv I Avᄁᄁᄁᄁᄁ K_ᄁᄁ Dᄁj ᄁᄁ Kiv ᄁᄁᄁ|

DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq LvᄁZ A_ᄁᄁᄁᄁ I eᄁᄁᄁv

DcvbᄁmbK LvZ

DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq Aᄁᄁᄁᄁᄁ (Directorate of Non-Formal Education (DNPE)) evsj ᄁᄁki DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq cwi Pvj bv I eᄁᄁᄁᄁᄁvri Kvᄁᄁᄁi ᄁᄁᄁᄁᄁᄁᄁᄁᄁ| eZᄁᄁᄁᄁ Pviᄁᄁ DcvbᄁmbK ᄁkᄁᄁvq cᄁᄁᄁᄁ (Non Formal Education Project) iᄁᄁᄁᄁ, GQᄁᄁᄁ 2ᄁᄁ KwiMwi mᄁᄁᄁᄁᄁ cᄁᄁᄁᄁᄁ (Technical Assistance Project) AvI KᄁᄁKᄁᄁ ᄁkᄁᄁvq Kᄁᄁᄁᄁ evᄁᄁᄁᄁᄁ Kᄁᄁ Pᄁᄁᄁᄁ ᄁᄁᄁᄁᄁ| Gme Kgᄁᄁᄁᄁᄁ Rbᄁ A_ᄁᄁᄁᄁᄁ I eᄁᄁᄁᄁᄁᄁᄁ weeiY ci cᄁᄁᄁᄁ cᄁᄁᄁᄁ Kiv nj :

cKɪ	LiɪPi cui gV	A_ɔq KZɛɣ
1/ DcivɔmbK ukɣv cKɪ - 1 (Non Formal Education Project- 1)	(1) 16532.64 j ɣ UvKv (2) 3994.48 ,, ,, tgvU 20527.12 j ɣ UvKv	-ADB, IDA Ges SDC -ersj vɛ`k mi Kvi
2/ DcivɔmbK ukɣv cKɪ - 2 (Non Formal Education Project- 2)	(1) 12000.00 j ɣ UvKv (2) 16000.00 ,, ,, tgvU 28000.00 ,, ,,	- SIDA, NORAD Ges PL-480 - ersj vɛ`k mi Kvi
3/ DcivɔmbK ukɣv cKɪ - 3 (Non Formal Education Project- 3)	(1) 7180.65 j ɣ UvKv (2) 2500.00 ,, ,, tgvU 7430.65 j ɣ UvKv	-UNICEF, SIDA Ges DPID -ersj vɛ`k mi Kvi
4/ DcivɔmbK ukɣv cKɪ - 4 (Non Formal Education Project- 4)	tgvU 68299.61 j ɣ UvKv	- ersj vɛ`k mi Kvi

GQivov Avi I KɪqKuU Kwii Mvi mivnh` (TA) cKɪ (DNPE) ev`evnhZ KiɪQ-

(K) cwii emi K Rieb ukɣv (Family Life Education- FLE); GB cKɪ UNFPA A_ɔq Kɪi vɛ`k | eivɪ UvKvi cui gV 519.50 j ɣ |

(L) mivɣi Zv DEi I Ae`vnhZ ukɣv Ges Zv gube mɔú` Dbɔɪb Pij yivLv (Project on Post Literacy and Continuing Education for human Resource Development- PHRD): GB cKɪ i Rb` 37.87 j ɣ UvKv mi Kwii Abɪvb Ges IDA KZɛ cD`E mivnh`mn tgvU 458.8 j ɣ UvKv eivɪ Kiv nɪqɪQ |

Dcɪiv³ cKɪ mgɪni ev`evqɔ mgqKvj 1997-2000 mij | eZɔvɪb DNPE Avi I ukQy ukɣv Kvhɛɪg nɪZ vɪɪqɪQ | G_ɪj v vɔgɪɛc:

(K) tK>`vfiEK G`vɪcɔP tɔMɔg (Centre Based Approach- CBA) Gi Aaxɪb ukɣv_x^o gv_vvcQy495/- UvKv LiP Kiv nq |

(L) mivɣuMk ukɣv Avɪ`vj b (Total Literacy Movement- TLM): G tɔMɔgi Avl Zvq ukɣv_x^ogv_vvcQy313 UvKv LiP Kiv nq | tRjv KZɛɣ GB tɔMɔg ev`evqɪbi Rb` A_ɔqɪbi `vɪqɪZ; iɪqɪQ | G e`e`vi Aaxɪb ukɪi nɪZ cD`g cV`cYK Zɪj t`l qv nq |

AvɔmbK ukɣv e`e`vi mɔú`K GKU DcivɔmbK ukɣv e`e`vi Mɪto tZvj vi Rb` mgvS Z DcivɔmbK ukɣv v`vi Kvhɛɪgi Avl Zvq Abɪvb cD`B NGO's cui Pvi Z eq`c ukɣv Kvhɛɪg 1992-93 mɪtj XvKv, PÆMɔg, ivRkvnx, Ljybv I emi kvɪj 66U NGO's-Gi gva`tg 670U tKɪ`^atgvU 5,671,279 UvKv eivɪ Kiv nq | 1997 mɪtj GB cKɪ i KivR tkl nq | G Qivov eɪK, vɪbF^o ersj vɛ`k Ges ersj vɛ`k mivɣi Zv mivɣuZ GB vZbvU NGO's-Gi gva`tg 12,639,205 UvKv 500U ukɣv tKɪ`^aukɣv Kvhɛɪg LiɪPi Rb` mi Kwii Abɪvb t`l qv nɪqɪQ |

A_ᄁb cᄁuq

DNPE tK cᄁZ eQi cᄁuqK I MYukᄁv uefM (Primary and Mass Education Department- PMED) Gi ubKU ev#RU tck KiZ nq| PMED GB ev#RU chᄁj vPbvi ci A_ᄁivᄁ Kᄁi vᄁK|

Dcmsnvi

DcubᄁmbK ukᄁv LvZ cᄁZ eQi A_ᄁivᄁi cwiqvY ewx cvᄁQ| AvZ mᄁúZ GB evᄁi cwiqvY 1995-96 mij t_ᄁK 3 eQi cᄁq 100% ewx tctqtQ| miKvi vbxqfiᄁe mᄁú` msMᄁni Dci tRvi vᄁᄁ AvmᄁQ| BᄁZvᄁᄁB tRjv cᄁvᄁbi Rb` ōmvᄁMᄁ ukᄁv Avᄁ`vj bᄁ TLM Gi vᄁZᄁivi enb cᄁq evaZvᄁj-K Kiv nᄁᄁQ| GB mvᄁ` vbxq ms`v, msuk-ó ukᄁv KgRZP I Ab`vb` e`v³etMP ᄁᄁᄁ DcubᄁmbK ukᄁv mᄁúᄁKᄁGKū vᄁZᄁeva RvMᄁ nᄁᄁQ|

cᄁvᄁi ᄁj`vᄁb 3.2

A. eᄁ vbeᄁbx cᄁᄁ

mᄁMK DĒi vᄁᄁ R ᄁj-K Aᄁivᄁi ukᄁv eᄁvᄁZ Kiᄁ| (D`vniY: Avcbvi vbeᄁPZ DĒiū ōKō nᄁj ᄁᄁK (K) eᄁvᄁZ Kiᄁ)

1. DcubᄁmbK ukᄁv A_ᄁᄁb
 K. miKvi Ae`vb Kg
 L. miKvi Ae`vb teᄁk
 M. temiKvi ms`v, vj i Ae`vb teᄁk
 N. AvšRᄁZK ms`vᄁᄁni Ae`vb teᄁk|

Av. msᄁᄁB DĒi cᄁᄁ

1. DcubᄁmbK ukᄁv Avᄁ`Bi KZᄁ ev`ᄁvᄁvᄁx KviMvi mᄁvZv cᄁKᄁ, vj Kᄁe tkl nᄁe? ᄁ, ᄁj vᄁZ KZ UvKv eᄁᄁ eivᄁ av nᄁᄁQ?

B. iPᄁᄁj-K cᄁᄁ

1. evsj vᄁᄁᄁᄁ DcubᄁmbK ukᄁv A_ᄁᄁb miKvi I AvšRᄁZK ms`vᄁᄁni fiᄁKv e`vL`v Kiᄁ|

cW 3.3

evsj vt`tki miKwi gva`igK we`vj tqi ikŷŷvq A_ŷqb
 [Government Financing for Secondary Education in Bangladesh]

Dŷik`

GB cW tkŷl Avcŷb-

- miKwi gva`igK `ŷji Rb` A_ŷeivŷi Dm I A_ŷeivŷiKiY cŷŷvq wekŷ- IY KiŷZ cviŷeb;

fiŷKv

th tkvb t`tki ikŷŷv e`e`vq gva`igK ikŷŷv GKŷU wekŷl ŷiaZcY`fi | evsj vt`tk eZŷŷb 317ŷU miKwi gva`igK we`vj q iŷtŷQ | miKwi we`vj q mgŷni A_ŷqŷbi cŷvb Dm miKwi A_ŷeivŷi | G mKj we`vj tqi A_ŷqb e`e`vcbv cŷŷvŷ miKwi ŷbqŷŷY cwi Pŷŷj Z nq |

weŷqe`

A_ŷqŷbi Dm

- **miKwi A_ŷeivŷi:** miKwi Ki Dm Ges Ki emŷŷZ Dm t_ŷK ivR`^Av`vq Kŷi _vŷK hvi GKŷv Ask ikŷŷv A_ŷqŷbi Rb` eivŷi Kiv nq | ikŷŷv A_ŷqŷbi Rb` mŷavi YZ miŷmi tKvb Ki Av`vq Kiv nq bv |
- `ŷji i `vei m=ŷŷŷ, thgb- Avev`x Rŷŷ, cŷŷz (hŷ` _vŷK) t_ŷK A_ŷAvq ntŷ _vŷK |
- ŷUDkb ŷd I Ab`vb` ŷd t_ŷK Av`vqKZ.A_ŷmi Kwi tKvŷvMŷi Rgv nq |
- weŷ`ik mŷvŷh` : AvŷRŷZK ms`ŷmgŷ gva`igK ikŷŷv Dbqŷbi Rb` mŷvŷh` I FY cŷvb Kŷi _vŷK |

A_ŷeivŷi:

ŷZb A_ŷeQŷi eivŷi

miKwi ivR`^eivŷRŷU miKwi gva`igK we`vj qmgŷni Rb` A_ŷeivŷi Kŷi _vŷK | ŷbŷgŷ 1995-96 A_ŷeQŷi t_ŷK 1997-98 A_ŷeQŷi chŷŷl GLvŷZ A_ŷeivŷi i GKŷU ŷPŷ Zŷj aiv nj :

1995-96	1996-97	1997-98
69.42 tKŷU UvKv	71.32 tKŷU UvKv	73.96 tKŷU UvKv

miKwi Dbqŷb eivŷRŷU we`vj qmgŷni mŷmeŷ I wekŷl tŷŷŷi Dbqŷbi Rb` I A_ŷeivŷi Kŷi _vŷK | eZŷŷb cÂg cÂemŷŷŷ cwi Kŷi bvq (1997-2002) gva`igK ikŷŷv ŷYMZ gvŷbi Dbqŷbi Rb` gva`igK ikŷŷv LvŷZ mvgŷŷŷŷŷŷŷŷŷ Uv. 3120.44 tKŷU UvKv eivŷi Kiv ntŷŷQ |

A_ᄡivi cᄡuqv

A_ᄡivi cᄡuqv

1. gvaᄡgK I DᄡP ᄡkᄡᄡv AᄡaᄡBi (Directorate of Secondary and Higher Education- DSHE) miKᄡvi gvaᄡgK ᄡeᄡᄡvj qᄡtj vi Rbᄡ evᄡRU ᄡZwi Kᄡi ᄡkᄡᄡv gᄡᄡvj q (Ministry of Education- MOE)-G ᄡck Kᄡi |
2. ᄡkᄡᄡv gᄡᄡvj q evᄡRU cixᄡᄡv ᄡbixᄡᄡv Kᄡi A_ᄡgᄡᄡvj ᄡq (Ministry of Finance- MOF) cᄡVvq |
3. A_ᄡgᄡᄡvj q meᄡkI chᄡᄡj vPbv Kᄡi RvZᄡq msmᄡᄡ i evᄡRU Aᄡatekᄡb Dcᄡᄡvcb Kᄡi | msmᄡᄡ cᄡk nI qvi ci GB evᄡRU eBᄡq cᄡKᄡkZ nq |
4. ᄡkᄡᄡv gᄡᄡvj q Gici DSHE Gi gvaᄡᄡg A_ᄡcᄡᄡvᄡbi miKᄡvi Avᄡᄡk GO Rwi Kᄡi |
5. Gici ᄡkᄡᄡv cᄡZᄡvbmᄡᄡ ᄡnmve i ᄡᄡY Aᄡdm (ᄡkᄡᄡv) ᄡᄡᄡK A_ᄡDᄡᄡvj Y Kᄡi ᄡkᄡᄡK- KᄡPvixᄡᄡ i ᄡeZb-fvZwᄡ I AvbᄡᄡᄡMK eᄡq Kᄡi ᄡᄡK |

Dcmsnvi

A_ᄡqb cᄡuqv cᄡjvcᄡᄡ miKᄡvi ᄡbqᄡᄡY cwiPᄡᄡj Z I Kᄡhᄡix nq | ᄡᄡ cᄡᄡᄡᄡK hveZᄡq LiᄡPi ᄡnmve i vLᄡZ nq Ges ᄡnmve i ᄡᄡᄡYi hveZᄡq ᄡbqᄡ ᄡᄡᄡ Pj ᄡZ nq |

cᄡᄡVvᄡi ᄡᄡᄡᄡ 3.3

A. eᄡ ᄡbeᄡᄡbx cᄡᄡe

mᄡᄡK Dᄡi ᄡbᄡᄡ R ᄡᄡ-K AᄡᄡiᄡᄡᄡK eᄡᄡᄡqZ Kiᄡb | (DᄡᄡniY: Avcbvi ᄡbeᄡᄡPZ Dᄡiᄡᄡ ᄡKᄡ ᄡᄡj GᄡK (K) eᄡᄡᄡqZ Kiᄡb)

1. miKᄡvi ᄡeᄡᄡvj ᄡqi A_ᄡqb-
K. ᄡeᄡᄡᄡ ᄡk eᄡᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡbqᄡᄡᄡᄡZ nq
L. ᄡemiKᄡvi eᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡbqᄡᄡᄡᄡZ nq
M. cᄡjvcᄡᄡ miKᄡvi eᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡbqᄡᄡᄡᄡZ nq
N. GKᄡv ᄡgkᄡ eᄡᄡᄡᄡᄡ ᄡbqᄡᄡᄡᄡZ nq |

Av. mᄡᄡᄡᄡB Dᄡi cᄡᄡe

1. miKᄡvi gvaᄡᄡgK ᄡeᄡᄡᄡvj ᄡqi A_ᄡᄡᄡbi Dᄡmᄡᄡᄡj v Dᄡᄡᄡ Kᄡiᄡb |

B. iPbvᄡᄡ-K cᄡᄡe

1. miKᄡvi gvaᄡᄡgK ᄡeᄡᄡᄡvj ᄡᄡᄡᄡni A_ᄡqb eᄡᄡᄡᄡ ᄡeᄡᄡᄡY Kᄡiᄡb |

cW 3.4

evsj vt`tki temiKwi gva`igK we`ij q, gv`imv I gnwe`ij tqi Rb` miKwi A_@b

[Public Funding for Education of Non-Government Secondary Schools, Madrashas and Colleges in Bangladesh]

Dfik`

GB cW tkI Avcb-

- temiKwi gva`igK we`ij q, gv`imv I Ktj Rmgfni Rb` miKwi A_@b wek- IY Kitz cvi`eb;
- temiKwi wk`jv cZovb (gva`igK we`ij q, gv`imv I Ktj R) Gi Rb` Dbqb A_© eiv`i c`uqv e`vL`v Kitz cvi`eb|

figKv

evsj vt`tki wk`jv e`e`vq temiKwi gva`igK we`ij q, gv`imv I gnwe`ij q GK weivU `vb `Lj Kti AvtQ| eZ@v`b evsj vt`tk temiKwi LvZ 3024uU Rv`bqi gva`igK we`ij q, 11,952uU gva`igK `q, 4865uU `vLj gv`imv, 1311uU D`P gva`igK gnwe`ij q, 654uU vM` gnwe`ij q, 1090uU Avvj g gv`imv, 1000uU dvrj gv`imv Ges 138uU Kwvj gv`imv itqtQ| GB wecj msL`K wk`jv cZovb, t`jvi Rb` wecj cwi gvY A_© q Kitz nq| cZ eQi miKwi Abv`tbi cwi gvY e`x tctqB Ptj tQ|

velqe`

miKwi A_©iv`

temiKwi gva`igK `q, gv`imv I Ktj t`ri Rb` ivR`^evtRtU A_©iv` Kiv nq| GB A_© xiv` wk`jK KgPvix` i teZb-fvZw` t`lqv nq| miKwi Abv`tbi Z`i gj- teZtbi 90% Ges gv`mcQyUv. 100/- evmv fivov I Uv. 150/- vPvKrmv fvZv t`lqv nq| Dvj - vLZ temiKwi wk`jv cZovb, t`jvi Rb` miKv`i ivR`^evtRtU A_©iv`i GKvU vnmve vbtge c`vb Kiv nj :

wk`jv cZovbi aiY	1995-96	1996-97	1997-98
temiKwi gva`igK we`ij q	364.00 tKvU UvKv	395.00 tKvU UvKv	400.00 tKvU UvKv
temiKwi gv`imv	227.00 ,,	227.00 ,,	227.00 ,, ,,
temiKwi gnwe`ij q	88.00 ,,	120.00 ,,	126.00 ,, ,,

A_©iv`KiY c`uqv

Abv`b veZiY c`uqv

evsj vt`tki Dvj vLZ wk`jv cZovb, t`jvi Rb` miKwi Abv`b veZiYi c`uqv vbg`e`c:

ᐱᐳᐱ Ae GwʔKkb

1. Gg uC I (MPO- Monthly Payment Order) Gi wfiEʔZ mi Kviʔi i vR^evʔRʔU A_©eiviʔ Kiv nq|
2. gvaʔgk I DʔP ukʔʔv AwaʔBʔi cŕʔʔe wfiEʔZ ukʔʔv gšʔyʔq A_©cŕʔʔbi mi Kwi Avʔk (GO) t`q|
3. GB mi Kwi Avʔʔki wfiEʔZ wfiMlqvix 4u eʔvsK (tmvbjx, AMŔx, ifcujx I Rbzv) Gi gvaʔg temi Kwi ukʔʔv cŕʔʔbi ukʔʔK Kgʔviʔʔi tezB fvZwi mi Kwi Ask cŕʔʔv Kiv nq|

Dbʔb A_©eiviʔKiY

Dbʔʔbi Rbʔ A_©eiviʔ

temi Kwi ukʔʔv cŕʔʔb.ʔʔvi Rbʔ Dbʔb A_©eiviʔi wbaʔiZ ʔKvb wbgg ʔbB| temi Kwi ukʔʔv cŕʔʔb.ʔʔvi Dbʔʔbi Rbʔ A_©eiviʔi th mvariY cŕʔʔv AbʔiY Kiv nq Zv wbgʔc:

ᐱᐳᐱ. cŕʔʔ cŕʔʔbmgʔʔK Dbʔb Abʔʔbi Rbʔ Dbʔb Kgʔʔpi wfiZ wfiY wʔg gvaʔgk I DʔP ukʔʔv AwaʔBʔi Avʔe`b KiʔZ nq| gvaʔgk I DʔP ukʔʔv AwaʔBi ukʔʔv cŕʔʔbmgʔʔni Pwn`v wfiPvi wfiPbv Kʔi Dbʔb evʔRʔU A_©eiviʔi Rbʔ wR^gšé mn ukʔʔv cŕʔʔbi cŕʔʔemgʔ ukʔʔv gšʔyʔq tck Kʔi | ukʔʔv gšʔyʔq GB cŕʔʔe MʔY ev AMŔ` KiʔZ cʔi | cŕʔʔe MʔxZ ntʔ Bnv wfiR Dbʔb cwi Kʔi bvq (ADP) Ašʔʔ nq| GKevi wfiR Dbʔb cwi Kʔi bvq Ašʔʔ ntʔ AwaʔBʔi cwi Kʔi bv kvLw KgʔʔP ev`evʔb kvR Z`vi ukʔʔ Kʔi _ʔK|

Dcmsnvi

ukʔʔK Kgʔviʔʔi tezB fvZwi GKw eo Ask mi Kwi Abʔʔb tgUʔbv ntʔ| Gi cwi gvY Avʔiv eʔx Kiv evʔbxq| ʔKbv Abʔv` Dm ʔ_ʔK Av`vqKZ.A_©vivi temi Kwi ukʔʔv cŕʔʔbi twki fvM LiP tgUʔbv nq| wšʔ AʔbK cŕʔʔbi temi Kwi fiʔe Av`vqKZ.Aʔ_P cwi gvY hʔ_ó nq bv| AʔbK cŕʔʔbi Awa`R msKU ʔʔMB AvʔQ| wfiKl Kʔi gd`ʔj Aew`Z AʔbK temi Kwi cŕʔʔb Qvʔ tezB wbgʔg Av`vq nq bv|

cʔʔVvEi gj`vqB 3.4

A. eú wbeʔbx cŕʔe

mŔWK DÈi wʔ`R gj-K AʔiWʔK eŔvqZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi wbeʔPZ DÈiW ŐKŐ ntʔ GʔK Ⓚ eŔvqZ Kiab)

1. mi Kwi Abʔʔb temi Kwi cŕʔʔbi ukʔʔK-Kgʔviʔʔi i wfiKrmv fvZvi cwi gvY-
 (K) Uv. 50/- (L) Uv. 100/-
 (M) Uv. 150/- (N) Uv. 200/-

Av. msvʔʔB DÈi cŕʔe

1. temi Kwi ukʔʔv cŕʔʔb(gvaʔgk I KʔʔR) mgʔʔ mi Kwi Abʔʔb wfiZiʔi cŕʔʔv eYŔv Kiab|

B. iPhvgj-K cŋæ

1. temiKwii graingK I KtjR chŋqi wkŋŋv cŋZôv#b miKwii A_ŋqb cŋµqv
we#kŋY Kiab/

cW 3.5

evsjv`tki miKwi gnve`vj tq A_Qb

[Financing College Education in Bangladesh- Government College]

Dik`

GB cW tk`l Av`cib-

- evsjv`tki miKwi gnve`vj q,tjvi A_Qtbi Drmmgr eY`v Ki`Z cvi`eb;
- miKwi gnve`vj q,tjvi Rb` miKwi A_Q`Avj` c`uqv e`vL`v Ki`Z cvi`eb|

figKv

D`P uk`vivi Ask int`mte gnve`vj q uk`vivi A_Qb m`fU` Z`S; GKwU metk`l`Yi c`uqvRb Av`Q| eZ`gvb cv`v miKwi gnve`vj qmg`ni A_Qb ubtq Av`jvPbv Kiv nj | mKj miKwi gnve`vj q,tjv`K GKB ubtqg A_Qb Kiv nq, hv`l mKj c`Z`v`tbi Kiv` m`uv`b (Performance) mggv`tbi bq|

velqe`

A_Qtbi Drm

1. miKwi Ktj Rmg`ni A_Qtbi c`vb Drm miKwi A_`eiv`l | GB Drm t_`tK c`q 81% A_`Av`m|
2. Qv`l teZb: Qv`l teZb Ab`Zg c`vb Drm| GB Drm t_`tK 12% A_`c`v`kv Kiv nq|
3. Ab`vb` Drm: Ab`vb` Dr`mi g`ta` cix`vivi wdm, ti`R`÷`kb wdm, jvB`t`li wdm, Avevmb wdm BZ`w` Drm t_`tK gv`l 7% A_`G`m_`v`K|

Dij - wLZ c`Kw`KZ Drm Qvovl wKQyAc`Kw`KZ Drm Av`Q th,tjv mKj Qv`l/Qv`lx mivmwi c`vb Kti br| G,tjv mivavi YZ Qv`l`i Awf`fveK/wcZv`vZv`K enb Ki`Z nq, thgb- eB c`y`K eve` LiP, tc`v`kvK cwi`Q`, hv`Zv`qvZ Ges Av`b`ys`w`MK A`tbK A_`LiP Av`Q hv` uk`vivi A_Qtbi t`v`l`i Kiv`m`R Kjtq` inmv`e Kiv nq br| Aek` G,tjv c`KZ.Li`Pi GKwU Aw`e`Q` Ask|

RvZxq ev`R`tU miKwi gnve`vj q,tjvi Rb` A_`eiv`l I e`envi:

RvZxq ev`R`tU A_`eiv`l I e`envi

evsjv`tki miKwi gnve`vj q,tjvi AbKtj RvZxq ivR`^ev`R`tU A_`eiv`l`i GKwU Z`w`j Kv ubtq`c`v`vb Kiv nj :

uk`v`v ermi	eiv`l A`t_`P`c`u`gv`Y	kZKiv (ug`v`qb UvKv)
1995-96	1508.865	10.50
1996-97	1554.600	15.78
1997-98(gj)	1591.485	15.71

gnve`vj qmg`ni Db`qb Lv`Z e`q eiv`l`i cwi`gvY 1997-98 gj- ev`R`tU gva`w`gK I D`P uk`v`vq GKt`l 582.39 t`KwU UvKv w`Qj |

miKwi Ktj tRi Avtqi 90% LiP nq KgRZP KgPviŕ`i teZb fvZv I weŕea LvZ Ges gvĀ 10% LiP nq Dbq̄b LvZ|

miKwi gnwe`vj tqi Rb` miKwi A_ġÄnj cġuqv

A_ġÄnj cġuqv

miKwi gnwe`vj q, tj vtK Avu R k;Lj v cŕvncŕy tġtb Pj tZ nq| gnwe`vj tqi ũkŕŕK KgRZP KgPviŕ`i teZb-fvZv Ges weŕea Li tPi Rb` evtRU cġq̄b Kti gra`ŕgK I D`P ũkŕŕv Avu`Bti tck Ki tZ nq| gra`ŕgK I D`P gra`ŕgK Avu`Bi mKj Ktj tRi evtRU, tj v GKĀ Kti ũkŕŕv gšŕyvj tġ`vLj Kti| ũkŕŕv gšŕyvj q KZŕ tklevtŕi gZ cixŕŕv ũbixŕŕvi ci RvZxq msmŕ`i evtRU Avatektb Abtġv`b cġBi gra`tg RvZxq evtRU eBtq ũj ũce x nq| AZtci Ab`vb` miKwi wefvŕMi gZ gnwe`vj tqi KgRZP I KgPvi MY Zv`i teZb fvZv gnv ũnmve i ŕŕY Avdm (ũkŕŕv) nŕZ DŕĒvj Y Kti _vtKb|

AvbŕysŕMK Li tPi Rb` A_ġe`envi

AvbŕysŕMK LvZ

AvbŕysŕMK LiP ej tZ ġtbrvix`Ē`v Ges`bw`b Ab`vb` Li tK ešvq| ũkŕŕv cġZövb, tj vi Rb` miKwi evtRtU tZġb tKvb weŕkl A_ġeivi`_vtK bv, Aek, weŕea Li tPi LvZ nŕZ Gme LiP tġUvtbri e`e`vi K_v ej v AvtQ| weŕea Li tPi LvZ Qrov miKwi gnwe`vj q, tj v XvKvq Aew`Z tK`xq mŕc- vB ũŕtcv t`tK KvMR, Kwj Ges Lvġ BZ`v` tctq _vtK| AvbŕysŕMK I weŕea Li tPi Rb` AvŕM t`tKB miKvŕi ũbKU ũi ũKDŕRkb tck Ki tZ nq| gnwe`vj tqi AvKvi Abŕvqx dvŪ eivi Kiv nq|

Ktj tRi Dbq̄bi Rb` A_ġe`envi

Dbq̄b LvZ

Ktj R weŕi s Gi AvKvi ewx/Dbq̄b, j`veŕiUvi mŕeav ewx, tnvŕ÷j mŕeav BZ`v`i Dbq̄bi Rb` Dbq̄b evtRtU eivi A_ġentZ LiP Kiv nq| G ai tbi Dbq̄b KgRvŕŪi cŕi Kŕbv I ev`ŕvq̄b Kvhŕ` DSHE Gi c- ũbs wefvŕMi ũbqšŕ I e`e`vcbvq mŕubentq _vtK|

Dcmsnvi

gnwe`vj q ũkŕŕvi A_ġq̄b e`envi Dbŕzi Rb` D`P ũkŕŕvq A_ġq̄bi AvšRŕZK AvŕÁZvi ũbixŕL AvZvi³ e`e`v MŕY Kiv evĀbxq| GB cġt½ ũbtġvKQymŕvni k Dŕj L Kiv nj :

- gnwe`vj tqi `vei mŕúŕĒi Dchŕ e`envi Kiv thġb, evsj vt`tki A tB K miKwi Ktj tRi hŕ_ó Rŕġ i tŕtQ| G RŕġtZ AvŕbK cġŕy e`envi Kti Pŕlveŕ`i gra`tg dmj Drct`b I Ktj tRi cġzi ġvQ Pŕŕi e`e`v MŕY Kiv hvq|
- e`emvq tŕŕŕŕ ũebŕtŕMi civġk`v tbi gra`tg Avq ARŕ Kiv hvq| G e`vctŕi Ktj tRi e`emvq ũkŕŕv kvLv Ae`vb ivL tZ cvŕi|
- Ktj tR K`vŕdUvi qv`vcb ev cŕvZb K`vŕdUvi qvi e`e`vcbvi Dbŕzi gra`tg Avq ARŕ Kiv hvq|

cv#VvEi gj`iqb 3.5

A. eU ubePbx cKae

mWk DEi ubt`R gj-K AqiuUtk eEiqZ Kiab | (D`vniY: Avcbvi ubePZ DEi uU OKO ntj GtK (K) eEiqZ Kiab)

1. mi Kwi gnve`vj tqi A_qtbi cAvb Dm-
 K. QvT teZb
 L. e`tkK mnvh`
 M. mi Kwi A_gAvj
 N. temi Kwi ms`v/

Av. msWjB DEi cKae

1. evsjv`tki mi Kwi gnve`vj q,tjvi Rb` mi Kwi ivR`^evtRtUi wkqivi Rb`
 A_eivt`i mnu`ZK uPtu Ztj aiab |
2. evsjv`tki mi Kwi gnve`vj q,tjvi Dbqtbi Rb` eivl At_P e`envi m`tu hv
 Rvtbb vj Lj/

B. iPbvj-K cKae

1. evsjv`tki mi Kwi gnve`vj q wkqiv A_qb m`tu GKiu msWjB eYDv Dc`vcb
 Kiab |
2. evsjv`tki mi Kwi gnve`vj q,tjvi Rb` A_gAvj cAvq Ges gAvj KZ.At_P
 e`envi m`tu hv Rvtbb vj Lj/

cW 3.6

evsj v`k nekje`vj q ik`v`q A_`q`b-Drm I A_`eiv`

[Sources and Allocation of Finance for University Education in Bangladesh]

D`ik`

GB cW tk`l Avcwb-

- evsj v`k nekje`vj qmg`ni A_`q`bi Drm weZ KitZ cviteb;
- evsj v`k nekje`vj qmg`n`K A_`eiv`/g`Ä`ij eY`v` I wek- IY KitZ cviteb/

figKv

evsj v`k eZ`v`b 13uU cvej K nekje`vj q Ges 16uU temi Kmi nekje`vj q vbtq nekje`vj q ik`v`v e`e`v` we`bZ. jvf Kti`q| evsj v`k nekje`vj q ik`v`v tk``iq cKimb, Av`R e`e`v`vbr Ges m`u`v`i Y Kih`g tk``iqf`te nekje`vj q g`Ä`ij Kugkb (University Grants Commission- UGC) KZ`R cwi P`v`j Z nq| nekje`vj q mg`ni tc`b`tc`v`K (Recurrent) Ges Db`q`b e`iqi Rb` c`q` c`j`v`v` fite mi Kmi Ab`v`bi Dci vbf`P KitZ nq| Av`R c`q`v`R`bi mvgv`b` AskB Ab`v`b` Drm t_`t`K jvf Kiv nq|

velqe`v`

A_`q`bi Drm

1. **mi Kmi A_`g`Ä`ij**: cvej K nekje`vj qmg`ni A_`P` gj- Drm mi Kmi A_`g`Ä`ij | nekje`vj qmg`ni mvg`v`K ivR`^`ev`R`v`i 90-95 kZvsk e`q GB A_`g`Ä`ij `v`iv` tgUv`v`v` nq|
2. **Qv` teZb I Ab`v`b` Drm**: Qv` teZb, cix`v`v` vdm, Avevmb vdm BZ`v` I nekje`vj q A_`q`bi Drm vnt`m`te D`j - L Kiv hvq| Qv` teZb I Ab`v`b` Drm t_`t`K c`c` Avq nekje`vj q ik`v`v A_`q`bi gv` 5-10 kZvsk ci-Y Kti |
3. **vet`ik mivv`h`**: evsj v`k mi Kvi i gva`tg nekje`vj qmg`ni Db`q`b ev`R`v`U vet`ik mivv`h` cvl qv hvq| Zte GB mivv`h`i cwi gvY bMY`|

nekje`vj qmg`n`K A_`eiv`

Avgiv B`Z`v`g`ta` AevnZ ntq`v` th, Qv` teZb I Ab`v`b` Drm t_`t`K Av`R`Z Avq `v`iv` nekje`vj q gv` 5-10 f`v`M LiP tgUv`v`v` hvq| Kv`RB mi Kmi A_`g`Ä`ij i Dci B nekje`vj qmg`n`K vbf`P KitZ nq| 2000-2001 A_`e`Q`ti i gj- ivR`^`ev`R`v`U 270.7 tKvU UvKv mi Kmi g`Ä`ij eiv`i` ivLv ntq`v`j |

1996-97 A_`e`Q`ti i nekje`vj qmg`ni mst`k`v`v`Z ev`R`U I c`K`Z. Avq-e`q Ges 1997-98 A_`e`Q`ti i gj- ev`R`v`U i mvi -mst`v`c vbtg`v` qv nj :

ᄡeiY	1996-97 A_ᄡQᄡi		1997-98 A_ᄡ
	mstkwaz	ckz	eQᄡi gj-ᄡRU
teZb I fvZᄡ	121.75	123.27	124.57
tcbkb	15.25	16.89	12.91
mvavi Y AvbᄡᄡK	37.36	35.65	40.97
ᄡᄡᄡ AvbᄡᄡK	27.69	29.35	27.53
FvU I Ki	2.00	4.89	2.00
tgU =	204.05	210.05	207.98
er (-) ᄡR-ᄡᄡ t_ᄡK Avq	24.05	24.50	27.00
bᄡU	180.00	185.55	180.98
ᄡᄡᄡ ᄡᄡ qmgᄡni AvbᄡᄡK LvᄡZ msi ᄡᄡZ	-	-	1.02
meᄡᄡU =	180.00	185.55	182.00

A_ᄡᄡᄡ chᄡᄡ ᄡPbv

1985-86 A_ᄡQᄡi t_ᄡK 1997-98 A_ᄡQᄡi chᄡᄡ miKvᄡi ivR-ᄡᄡᄡ chᄡᄡ ᄡPbv Kiᄡ Rvbv hᄡᄡ miKᄡi A_ᄡᄡᄡi kZKiv nvi ᄡᄡᄡᄡᄡ nᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ | 1985-86 A_ᄡQᄡi ᄡᄡᄡ LvᄡZ ᄡᄡᄡi ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ Ges RvZᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ h_ᄡᄡᄡ 10.5% Ges 1.6% | 1997-98 A_ᄡQᄡi GB ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ nᄡᄡ tᄡᄡ ᄡᄡᄡ h_ᄡᄡᄡ 7.8% Ges 1.1% | ᄡᄡᄡᄡ K ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ 1985-86 t_ᄡK 1997-98 A_ᄡQᄡi chᄡᄡ ivR-ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ KᄡZ miKᄡi eiᄡᄡ Ges ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ LvᄡZ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ (%) ᄡᄡᄡ Ges ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ LvᄡZ RvZᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ (%) ᄡᄡᄡᄡ GKᄡᄡ Zᄡᄡᄡᄡ-K Z_ᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡᄡ:

ᄡᄡᄡ chᄡᄡ ᄡPbv

A_ᄡQᄡi	RvZᄡᄡ ᄡᄡᄡ	ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ (ᄡKᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ)	ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ	ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ	
				ᄡᄡᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ	RvZᄡᄡ ᄡᄡᄡᄡ
1985-86	3,926.00	600.00	63.00	10.5%	1.6%
1986-87	4,537.00	747.00	73.00	9.8%	1.6%
1987-88	5,431.00	820.00	78.00	9.5%	1.4%
1988-89	5,431.00	820.00	78.00	9.5%	1.4%
1988-89	6,903.00	949.00	83.00	8.7%	1.2%
1989-90	6,740.00	1,093.00	90.41	8.3%	1.3%
1990-91	7,300.00	1,185.00	90.41	8.3%	1.3%
1991-92	8,791.00	1,382.00	116.14	8.4%	1.3%
1992-93	9,450.00	1,674.00	133.00	7.9%	1.4%
1993-94	10,187.00	1,756.00	143.00	8.1%	1.4%
1994-95	11,497.00	2,008.00	153.30	7.6%	1.3%
1995-96	13,022.00	2,149.37	171.39	8.0%	1.3%
1996-97	13,962.76	2,295.54	181.70	7.9%	1.3%
1997-98	15,999.91	2,342.83	183.70	7.8%	1.15%

(գյ)					
------	--	--	--	--	--

րեկը՝ յյ զմգտնի Ծոթ զԱյ

րեկը՝ յյ զմգտնի Ծոթ ԼտՀ մի Կմի Ա_ճԱյի ԳԿՍ Զջբոյ-Կ ՍԴ յեժի մի ԿտՀ տ՝ Լտեռ նյ :

ՐՅԶ ծոթ ետՐտՍ րեկը՝ յյ զ րեկը՝ յյ զ ԼտՀ Ա_ճեւիի 12 եՅի Զջբոյ-Կ ՍԴ

եՅի	ՐՅԶ եւի	րեկը՝ յյ զ ԼտՀ եւի (տԿՍ ՍիԿի ԱտԿ)	ՐՅԶ եւիի կԶԿի նի	րեկը՝ յյ զ րեկը՝ յյ զ ԼտՀ եւի (տԿՍ ՍիԿի ԱտԿ)	ՐՅԶ եւիի կԶԿի նի	րեկը՝ յյ զ ԼտՀ եւիի կԶԿի նի
1986-87	1409.66	78.56	5.57%	17.65	1.25%	22.47
1987-88	1362.34	77.11	5.66%	14.02	1.03%	18.18%
1988-89	1379.31	79.88	5.79%	12.20	0.88%	15.27%
1989-90	4093.95	298.24	7.28%	26.05	0.63%	8.73%
1990-91	3020.73	165.07	5.46%	25.74	0.85%	15.59%
1991-92	5658.40	513.58	9.07%	51.37	0.90%	10.00%
1992-93	6790.42	630.81	9.29%	40.89	0.60%	6.48%
1993-94	7832.69	944.79	12.06%	51.47	0.66%	5.45%
1994-95	9978.61	1504.21	15.07%	44.24	0.44%	2.94%
1995-96	10447.00	1389.33	13.30%	47.25	0.45%	3.40%
1996-97	11700.00	1583.50	13.53%	110.51	0.94%	6.98%
1997-98	12800.00	1685.62	13.17%	103.66	0.81%	6.15%
(գյ)						

Ծոթ - ՍԶ մի ԿտՀ տ՝ Լտ հոյ թ, Ծոթ Ա_ճԱյի % նի եւի եՅի 1.25% յՅ նմ տեժ 0.81% յճ յեժեժՅ

Ծոթնի

ևսյ տ՝ ի րեկը՝ յյ զմգտնի ետՐՍ ի յի յԵի Կի եյ յոյ թ, մի Կմի Ա_ճԱյի եյ Կի յի յի յոյ թ մի Կմի Ա_ճԱյի Ծոթ յեժեժ Կի յի յի յոյ թ Կի յի յի յոյ թ Ա_ճեւի Ծոթ յի յի յոյ թ Կի յի յի յոյ թ ԱՅ րեկը՝ յյ զ

ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄ 3.6

A. ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ

ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ (ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ)

- 1997-98 ԱՊՐԵՐԻՍԻ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ
 ՈՂ –
 K. 100 ԺՆԱՄԱՆ ԱՆՈՒՄ
 L. 150 ԺՆԱՄԱՆ ԱՆՈՒՄ
 M. 182 ԺՆԱՄԱՆ ԱՆՈՒՄ
 N. 201 ԺՆԱՄԱՆ ԱՆՈՒՄ
- 1997-98 ՄԱՅԻ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՆՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ % ՆՈՒ ՐԱԶՄԱՆ
 ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ –
 K. .45 ՈՂ
 L. .94 ՈՂ
 M. .81 ՈՂ
 N. .73 ՈՂ |

ԱՎ. ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ

- ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ
- ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ

B. ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ

- ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ ԵՐԿՐԱԿԱՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԿՐՈՒՄ

cW 3.7

evsj vt`tki mekpe`ij q ikŋiv A_ŋb cŋuv

[Mechanism of Financing University Education in Bangladesh]

Dŋik`

GB cW tkŋl Avcb-

- evsj vt`tki mekpe`ij q ikŋiv A_ŋb cŋuv mek- IY KiŋZ cviŋeb;
- evsj vt`tki mekpe`ij qmgŋŋK A_ŋv cŋuv avc, tj v eYŋv KiŋZ cviŋeb/

figKv

evsj vt`tki mekpe`ij qmgŋŋi Rb` A_ŋv cŋuv cŋv Avcb A_ŋv Avj vZmŋK gŋWj AvyY Kŋi | GLvŋb evsj vt`k mekpe`ij q gŋv Kŋgb mekpe`ij q ikŋiv A_ŋb e`e`vcbvi tkŋ` Ae`vb Kŋi | mekpe`ij q, tj vtK A_ŋv t`l qvi mgq Dcv vb wŋŋEK A_ŋb cŋuv AvyY Kiv nq | A_ŋv mekpe`ij tqi GKvŋWŋK ÷vd I Ab`vb ÷vd teZb, ikŋiv vb KvŋR e`eüZ wŋŋbŋvRmi Ävg, tŋvM` `e`v`, Ni ewo %Zwi I iŋvŋteŋv BZ`v` ikŋiv Dcv vŋbi e`q tglvvi Rb` A_ŋv cŋv Kiv nq/

A_ŋb cŋuv

evsj vt`k mekpe`ij q gŋv Kŋgb 1973 mŋb Rwi KZ.i vóŋvZi 10 bŋŋ Avŋ tki 5 bs AbŋQŋ` ewŋZ Avcb` vŋZ; Avyŋti cŋvŋv K mekpe`ij q, tj vi Avŋŋ cŋvRb vbaŋY Kŋi vŋK | G Rb` mekpe`ij q, tj v t_ŋK cŋb cŋŋeZ evŋRU I Ab`vb` Avŋŋ Pŋv`v cixŋv Kŋi mekpe`ij q, tj vi Rb` A_ŋv cŋv I Pŋv`v gŋv Kŋgb KZŋ mi Kvŋi vŋKU tck Kiv nq | ikŋiv gŋŋvŋ q I A_ŋvŋvŋ q Kŋgb KZŋ tckKZ.cŋv I Pŋv`v Ges mi Kvŋi Avŋŋ mŋv_ŋvŋePbŋvŋ tŋŋ mekpe`ij q, tj vi Rb` Kŋgb Abŋŋ t_vK A_ŋv (Lump Sum Grant) eivŋ Kŋi vŋK | Dŋj-L, mi Kvŋi temi Kvŋi mekpe`ij tqi Rb` A_ŋv eivŋ Kŋi vŋ/

mekpe`ij tq A_ŋv gŋv avcmgn

mi Kvŋi KZŋ mekpe`ij q, tj vi Rb` A_ŋv cŋuv avc, tj v vŋŋvŋvŋv Kiv nj :

1. evsj vt`k mekpe`ij q gŋv Kŋgb (BDŋvŋ) Gi vŋKU tckKZ.mekpe`ij tqi evŋRU cixŋv vŋŋvŋv Kŋi mekpe`ij q, tj vi Avŋŋ cŋvRb gŋvŋb Kŋi |
2. BDŋvŋ mekpe`ij q, tj vi evŋRU gŋvŋb Kivi ci ikŋiv gŋŋvŋ tqi vŋKU `vŋŋ Kŋi | ikŋiv gŋŋvŋ Avevi mi Kvŋi Avŋŋ mŋv_ŋvŋ mekpe`ij q, tj vi Pŋv`v vŋŋvŋ evŋRU cŋvŋvŋb Kŋi vŋK | G mgq ikŋiv gŋŋvŋ cŋŋeZ evŋRŋvŋ A_ŋv eivŋi cŋvŋvŋ KŋiŋZ cviŋ | Gici ikŋiv gŋŋvŋ mekpe`ij tqi evŋRU eivŋ Pŋvŋvŋ Rb` A_ŋvŋvŋ vŋKU tck Kŋi |
3. A_ŋvŋvŋ Gi ci mekpe`ij q gŋv Kŋgb I ikŋiv gŋŋvŋ tqi mŋv_ŋvŋ Avŋvŋvŋ vŋŋ evŋRU eivŋ Pŋvŋvŋ Kŋi gŋv Kŋgb t_vK A_ŋv eivŋ Kŋi vŋK |
4. GB fiŋe Pŋvŋvŋ RvZŋq evŋRU eBŋq ikŋiv gŋŋvŋ tqi evŋRU vŋŋvŋvŋ Aarŋb cŋvŋ Kiv nq/

figKv

ZZxq BDibU i arivevnnKZvq PZZ[©]BDibU ei sj vt`tki uk'lv Dbq'bi weifbæKgfimPi A_qb m'fÜ Av'j vPbv Kiv n'tq'Q| Av'j vPbvi m'æavt_©GB BDibU i U'tK t'guU Q'quU cv'V fivM Kiv n'tq'Q| GB cv'V, t'j v n't"Q:

cv- 4.1: evfRU

cv- 4.2: temi Kwii uk'lv c'Zôv'bi evfRU

cv- 4.3: uk'lv cui Kibv

cv- 4.4: c'ü_ugK I MYuk'lv KgfimP

cv- 4.5: gva'ugK, Kwii Mvi I D"P uk'lv KgfimP

cv- 4.6: uk'lv Dbq' b c'Kí

cW 4.1

evtRU
[Budget]

Dt`ik`

GB cW tk`l Avcib-

- evtRtUi A_ŉ msAv ej tZ cvi`teb;
- evtRtUi tkYx wefVM eYŉv Ki tZ cvi`teb;
- evtRU cŷqtbi bWZ l c×WZ e`vL`v Ki tZ cvi`teb/

figKv

Budget divmX kã Bagette t_`tK GtmtQ| divmX GB ktãi A_ŉ`_tj ŉ| Bsj`vtŉi A_ŉŠx miKvii wmwie wKv`tki KvMRcI th`_tj tZ ivL tZb ZvtK ŉevtRUŉ ejv n tZv| 1760 mij t_`tK A_ŉŠxi Avw`R weewZ hŷ`ivtR` mvari Y fvt e vtRU bvtg AvfwnZ ntq AvmtQ| wesk kZvãxi cŉg w`K t_`tK gwKŉ hŷ`ivtŉ` RvZxq evtRU cŷqb eva`Zvgj-K nq| ermi wfwEK GB`wjtj miKvi tKvb tKvb Lv tZ wK cwi gvY A_ŉ`q Ki te Ges tKvb tKvb Drm t_`tK A_ŉmsMpxZ nte Zvi cYŉeei Y_`vtK|

welqe`

Aa`vcK Rb Gd wWD Gi gtZ evtRU gj-Z GKwU wbw`ŉ mgtqi MpxZ Avw`R cwi Kí bv|

Arthur Buck Gi gtZ evtRU miKvi KZŉ cŷxZ GKwU wbw`ŉ mgtqi m`te` Avq e`tqi cYŉ` wjtj |

evtRU tKej gvI miKvii Avq-e`tqi wmwieB bq eis GUv GK erm`ii miKv`ii Avw`R l ivR`^bWZi` wjtj l etU|

Avqv`i t`tk Pj wZ erm`ii 1jv RjvB t_`tK cieZx`erm`ii 30tk Rly chSÍ miKv`ii AbwZ Avq Ges cŷ`wKZ e`tqi cwi Kí bvtK evtRU ejv nq| evsj vt`tki msweartb ewYŉ ŉlgZvi wfwE tZ RvZxq msm` evtRU cvk Kti| evtRU GKwU AvBb| AvBtbi me cŉqVM c×WZ evtRtUi tŉt`I cŉhvR`| evtRU msm` Abtgvw` Z nl qv e`ZxZ tKvb A_ŉ Avq wKsev e`q Kiv hvq bv|

evtRtUi tkYwefVM

miKv`ii Avq-e`tqi cKwZ Abw`ti evtRU tK` ŉfvtM fVM Kiv nq| (1) ivR`^evtRU Ges (2) Dbqb ev gj-ab evtRU|

ivR`^evtRtU Kt`ii gva`tg miKv`ii Avq Ges cKwmbK e`tqi wmwie Ašfŉ`_vtK| ivR`^evtRtUi A_ŉcŷ`ŉ Ges ctivŉ Kt`ii gva`tg msMpxZ nq| Avq Ki, fig Dbqb Ki, weµq Ki, ewYR` i é cfwZ. ivR`^evtRtUi Avtqi cãvb Drm| t`k i ŉlv, Af`šixY kwš`kšLjv i ŉlv, wKŉlv, `ŉ`, KwL, wKí, wePvi wefVM BZ`w` ivR`^evtRtUi e`tqi cãvb LvZ|

ᄡ Ae GWKkb

Dbqb evRtU miKvtii Dbqbgj-K KvtR mæe" eᄡqi nmve Ašfᄡ ᄡvtK| Dbqb evRtU K gj-abx evRtU etj | tᄡki Kul, ukí, ukᄡv, we`y cᄡvZ. LvZ Dbqbgj-K KvtRi Rb" Dbqb evRtU ev gj-abx evRtUi A_ᄡe"q Kiv nq| Dbqb evRtUi A_ᄡivR-^ evRtUi D0ᄡ, Af`šlixy I eᄡ`ukK FY Ges Abytbi gvaᄡg mšMpxZ nq|

Avq eᄡqi w-wzi wfvÉtZ ivR-^evRtU K wZb fvM fvM Kiv nq| (1) fvimg" evRtU, (2) D0ᄡ evRtU Ges (3) NvUwZ evRtU|

ivR-^Avq ivR-^eᄡqi mgvb ntj ZvtK fvimg" (Balanced Budget) evRtU etj | ivR-^Avq ivR-^e"q Aᄡcᄡv teuk ntj ZvtK D0ᄡ evRtU (Surplus Budget) ejv nq| cᄡvšᄡi ivR-^Avq ivR-^e"q Aᄡcᄡv Kg ntj ZvtK NvUwZ evRtU (Deficit Budget) etj |

evRtU cᄡqtbi bWZ I c×vZ

evRtU cᄡqtbi bWZ

evRtU cᄡqtbi mgq mZKZvi mvt_ eᄡqi LvZ mWk fvte wPwYZ KitZ nq Ges cᄡZw LvZ mæe" eᄡqi cwi gvY wbaᄡY KitZ nq|

wbaᄡiZ cwi gvY e"q wgvUevi Rb" wvfbæDrm tᄡK Znvej mšMh KitZ nq thgb-AvtivncZ wvfbæKi, wµq Ki, emYR" ié, fvq Dbqb Ki, tKvUᄡd, tiwRt=kb wd, WwK I tUwᄡdvb gvij, Rwi gvbr BZ"wi | Zᄡe cᄡqvRbxq Znvej mšMh KitZ wᄡq RbmvariᄡYi Dci Kᄡi AwZwi³ tevSv bv Pwctq wK cwi gvY eᄡ`ukK mivih" I FY AvniY Kᄡi mæe" e"q wgvUᄡv hvq Zvi Dci wfvÉ Kᄡi evRtU cᄡqb KitZ nq| Aw_ᄡ eQᄡi gᄡa" mgvtᄡi Rb" AMᄡaKvi cᄡB cᄡᄡi Rb" evRtU A_ᄡms-ᄡb ivLᄡZ nq| eva"Zvgj-K wvwmᄡZ cvl bv cwi ᄡkva, cᄡZkᄡZ A_ᄡteZb, tcbkb, fvlel" Znvej BZ"wi LvZi evRtU Aᄡ_P ms-ᄡb ivLᄡZ nq|

Ggbfvte evRtU cᄡqb KitZ nq hvᄡZ evRtU wᄡæDwj - wLZ weiq, wj i cᄡZdj b NtU:

1. tᄡk cYᄡKgᄡs-ᄡb ARᄡ, A_ᄡwZK w-wZkxj Zv jvf, e"envi.thvM" e"q ewx Ges mwwZ Avq ᄡvii Dbqb KgRvU eRvq ivLv mæe nq|
2. mgwxi mgq RbmvariᄡYi µq ᄡgZv ewx cvq Ges tᄡk gytᄡwZ NtU| GB cwi w-wZ tgvKvᄡej vi Rb" GKUv cwi Kíbv Ablyqx e"q nwm Kᄡi evRtU D0ᄡ KitZ nq dᄡj ivR-^Avᄡqi Zᄡbvq e"q nwm cvq Ges gj-šli Kᄡg hvq| gytᄡwZ nᄡmi Rb" bZb Kivᄡvc Ges eZᄡv Ki nvi ewx Kiv nq|

RvZxq mÂqcĤ wµq A_ev Abjyc Ab" tKib cᄡµqvq evRvᄡi gytᄡi cwi gvY nwm Kᄡi gytᄡwZ Kgvtbv hvq|

A_šwZK g`vi mgq NvUwZ evfRtUi gva`tg Avq Atcŋv e`tqi cwi gvY epx Kti t`tki
A_šwZK KgRvtŰi cŋvi NvŰbv nq| dtj gvbtj i Avq epx cvq, AwaK Kgŋs`vb nq,
gj`šli epx cvq Ges g`v`i-nq|

3. evfRU t`tk gj-ab MVtb mnvqK nte, Ae`eüz cŰKwZK m`ú` I KgŋhM` Rbkv³i
mgze`envi wvŰZ Kiŋe Ges ewaZ webtqvMi gva`tg A_šwZK Dbqb ZjvšZ Kiŋe|
evfRtU Ggb e`e`v`vKŋe hvZ webtqvMthvM` Aŋ_P cwi gvY epx i Rb` m`AqtK DrmwnZ
Kiŋe Ges tFvM wbiarmwnZ nte|

mvgvRK Kj`vY wvŰZ KiŋZ Abjcv`bkjy tŋŋ t`tk m`ú` Drcv`bkjy tŋŋ cŋvwnZ
Kivi e`e`v`v evfRtU`vKŋe| wejvmRvZ`e` Drcv`bKvK wktŋi Dci ewaZ Kivŋvc
Ges AZ`vek`Kxq wktŋi Dci Ki nwm ev Ki gl Kz Kti webtqvM DrmwnZ Kivi e`e`v`v
evfRtU`vKŋe| A_šwZK DbqbK mgx Kivi Rb` wkvŋv, `v`, we`y, thvMthvM cŋwZ
tŋŋ Mto tZjvi e`e`v`v evfRtU ivLŋZ nte|

evfRU cŰqb c`vZ

ivR`^evfRU: ivR`^evfRtUi A_`m`ú`Y`miKvŋi wvR`^Avq, Kivŋivci gva`tg wevfbe
Drm t`tk G Avq Avtm| evml R Avtqi Dci wfvE Kti evml R e`tqi cwi gvY wbaŋ Y Kiv
nq|

wevfbe`ŋi GmUtgwUs AwdmvMY cŰwgK fŋte eZŋvb ermŋi mstkwvZ Ges cieZx[©]
ermŋi cŰweZ evfRU cŰqb Kti msukŰ wqšYKvix KgRZŋ wvKU tcŰY Ktib|

wqšYKvix KgRZŋMY cŰB evfRUmgŋ mgšŋ Ktib Ges Awa`Bi/cwi`Bi cŋvŋbi wvKU
tcŰY Ktib| wkvŋv wefvMi wkvŋv cŰZŰvb cŋvb Ges Av`Avj K Awdm cŋvbMY Zv`i wvR
wvR evfRU wkvŋv Awa`Bti tcŰY Ktib| mgšŋ/mstkvatŋbi ci wkvŋv gšŋYj q evfRUmgŋ
A_`gšŋYj ŋq tcŰY Ktib|

evfRU cŰqŋbi mgq ceZx`ermŋi Avq-e`tqi wmvvK wfvE wntŋte MŰY Kiv nq| Zvi
mvŋ_ KgRZŋKgvix`i teZb epx, `e`gj` epx, ceZx`eQŋi Aek`B cwiŋkvatŋM`
eŋKqv, FY Ges bZb e`q Ašfŋ Kti evfRU cŰqb Kiv nq| Zte bZb e`tqi cŰte
c`K wbaŋi Z QŋK Ges bZb e`tqi thš³KZv e`vL`v weei Yx cŰvb KiŋZ nq|

evfRU wZb Kwc cŰqb KiŋZ nq| GK Kwc wvR Kvŋŋ ŋq tiŋL GK Kwc gnv wmvve iŋY
Awdtm Ges GK Kwc A_`gšŋYj ŋq tcŰY KiŋZ nq| gnv wmvve iŋY KgRZŋ Zvi
gZvZ mn cŰB evfRtUi Kwc A_`gšŋYj ŋq tcŰY Ktib| A_`gšŋYj q cŰB evfRU, wj
miKvwi weva tgvZvteK cixŋv wvixŋv Kti thš³KZv mn Lmov evfRU %Zwi Kti gšŋ
cwi lŋ` Abŋgv`ŋbi Rb` tck Ktib| gšŋ cwi lŋ`i Abŋgv`ŋbi ci Zv RvZxq msmŋ`
tck Kiv nq| RvZxq msmŋ` Abŋgv`ŋbi ci ev`evqb Kiv nq| 1999-2000 mvŋj i
evfRtU tgvU ivR`^e`q aiv nq 28736 tKvU UvKv, Zvi gta` wkvŋv LvŋZ eiv` 1886
tKvU UvKv|

փ Ae GW#Kkb

Dbqb ev#RU

evs|v#tki Dbqb ev#RU cÂ evml R cwi Kíbvq Duj mlZ Kgf#P Abyvqx c#xZ nq| Zte Zv e#`kk mrv#h c#Bi Dci we#kl f#te wbf#kxj | wewfbaeAvf`šlxY I AvšR#ZK Kvi#Y e#`kk mrv#h c#Bi cwigr#Yi num-e#x N#U| ZvB Avf`šlxY m#ú` c#B I e#`kk mrv#h#i mgš# K#i evml R Dbqb Kgf#P c#qb Kiv nq|

1999-2000 m#j i Rb# c#xZ evml R Dbqb Kgf#P#Z w#q#vi Rb# 93w Dbqb Kgf#Pi Rb# c#q 1997 tKwU UvKv eiv# Kiv nq| c#_wK w#q#vi 15w Dbqb Kgf#Pi Rb# eiv# i#q#Q c#q 871 tKwU UvKv|

Dcvb#mbK w#q#vi 4w Kgf#Pi Rb# 219 tKwU UvKv, gva#wK I D#P w#q#vi 33w Kgf#Pi Rb# c#q 631 tKwU UvKv, Kwimwi w#q#vi 14w Kgf#Pi Rb# c#q 71 tKwU UvKv, wekte`vj#qi 16w Kgf#Pi Rb# c#q 71 tKwU UvKv Ges w#q#vi gš#Yj q/c#Zi #v gš#Yj q I Ab#b# gš#Yj #qi 11w Kgf#Pi Rb# c#q 34 tKwU UvKv eiv# Kiv Av#Q|

c#v#Ei gj`vqb 4.1

A. e# wbe#bx c#e

m#wK D#i w#`R gj-K A#i#w#K e#v#wZ Ki#b | (D`vniY: Avcbvi wbe#PZ D#i#w ÚKÚ ntj G#K (K) e#v#wZ Ki#b)

1. tKvb Av#_R eQ#i miKv#ii ivR`Av#qi cwigrY e`q A#c#v Kg ntj Z#K etj –

(K) fvi mvg# ev#RU	(L) NwUwZ ev#RU
(M) D#E# ev#RU	(N) gj-abx ev#RU
2. Dbqb ev#R#Ui cwi mi wbf#P K#i –

(K) miKv#ii ivR`Av#qi Dci	(L) #e#`kk mrv#h#i Dci
(M) e#sK F#Yi cwigr#Yi Dci	(N) NwUwZi cwigr#Yi Dci

Av. ms#B D#i c#e

1. ev#RU wK?
2. NwUwZ ev#RU I D#E# ev#RU wK?
3. #ev#RU GKw AvBb#- e#vL#v Ki#b |

B. iPbvj-K c#e

1. A_#wZK g#`v tK#U I Vwi Rb# wK e#e#v w#teb?
2. ev#RU c#qb c#xwZ e#vL#v Ki#b |

cW 4.2

temiKwi ukʻŋv cŏZŏvʻbi evʻRU cŏqʻb

[Preparation of Budget of a Non-Government Educational Institution]

Dʻik

GB cW tkʻl Avcib-

- ◆ temiKwi gvaʻwgK ukʻŋv cŏZŏvʻbi evʻRU cŏqʻbi , iaZ;e`vL`v KiʻZ cviʻteb;
- ◆ evʻRU cŏqʻb cŏvb ukʻŋʻtKi fvgKv e`vL`v KiʻZ cviʻteb Ges
- ◆ th tKvb temiKwi gvaʻwgK `ʻfi i ukʻŋv cŏZŏvʻbi evʻRU cŏqʻb KiʻZ cviʻteb|

fvgKv

GKUV temiKwi ukʻŋv cŏZŏvʻbi Avu`R k;Ljv Ges mŏzAvu`R e`e`vcvri Rb` evʻRU cŏqʻb Acvinnvʻ evʻRʻtʻUi ev`evqʻtb wgzewqzv ARʻ Ges ubv`ŋ ukʻŋv Dbqʻb Kvhʻrg ev`evqʻb Kiv mʻe nq| Avgv` i t`tki ukʻŋv cŏZŏvʻb, tʻj vʻtK Avgiv (1) miKwi Ges (2) temiKwi ukʻŋv cŏZŏvʻb wʻtʻmʻte wef³ KiʻZ cvii | miKwi ukʻŋv cŏZŏvʻbi me e`qB miKvi enb Kʻi | ZvB GLvʻb Avgiv GKUV temiKwi gvaʻwgK `ʻfi i ukʻŋv cŏZŏvʻbi evʻRU cŏqʻb mʻuʻtKʻAvʻtʻj vʻPbv Kie|

welqe`

eZʻvʻtb Avakvsk temiKwi ukʻŋv cŏZŏvʻbi GKUV ubaʻŋiZ c`vUvb`Abʻvqʻx ukʻŋK Kgʻvix` i Rb` cŏhvR` teZb t`dʻj i cŏi w`K teZʻbi 90% fvM miKvi enb Kʻi | Aʻtʻk tʻŋʻtʻi miKwi gʻAʻv Ges AveZ`R gʻAʻv cŏvb Kʻi | gj-Zt cŏZŏvʻb cŏvb cŏZŏvʻbi KgʻmʻP ubaʻŋ Y | evʻRU cŏqʻb Kʻi b Ges w`v`ij q cvii Pjv bv cvii I t` i Abʻtʻgv` b tbb| Abʻtʻgv` Z evʻRU Abʻvqʻx cŏZŏvʻbi Kvhʻrg cvii Pvj Z nq|

GKUV ukʻŋv cŏZŏvʻbi evʻRU cŏqʻb cŏZŏvʻb cŏvʻbi , iaZcʻY`fvgKv itqʻtQ| Avu`R eQi `i ia n l qvi AvʻtʻMB evʻRU cŏqʻb Kʻi Zv cvii Pjv bv cvii I ` KZ`R Abʻtʻgv` b Ki vʻtʻZ nq| evʻRU cŏqʻbi mgq cŏZŏvʻb cŏvʻtʻK wʻtʻgʻw³ welq , tʻj vi cŏZ w`tkl `w w`tʻZ nq:

1. cŏZŏvʻbi KgʻmʻP ubaʻŋ Y|
2. ubaʻŋi Z KgʻmʻP ev`evqʻtb Aʻt`P Pwv`v w`bifcY|
3. cŏB mʻuʻt` i `f Zv `vKʻtʻj KgʻmʻP tʻZ AMŏvaKvi ubaʻŋ Y|

KgʻmʻP ubaʻŋ Y, mʻu` AvniY Ges AMŏvaKvi ubaʻŋ tʻyi tʻŋʻtʻi tLvj vʻtʻgv Avʻtʻj vʻPbv gvaʻtʻg msuk- ó mevi AskMŏY w`v`ŏZ Kiv mʻe nʻtʻj DĒg evʻRU cŏqʻb Kiv mʻe nq| evʻRU memqʻB Z` w`b f`P n l qv ev`Āvqʻ| cŏxZ evʻRU Kvh`Rix Kivi cʻte`cŏZŏvʻbi cvii Pjv bv cvii I ` KZ`R h`v`h`v vʻtʻe ci xvʻŋZ I Abʻtʻgv` Z n l qv `i Kvi |

		23	შედეგ/აქტიუმი	30000/-
	1447000/-			1447000/-

შედეგები
მნიშვნელობა
ცხრილი ან ცხრილი
აქტიუმი

შედეგები
ცხრილი

შედეგები გეგმა 4.2

A. მსაჯულებების ცხრილი

1. ამ რეგულაციის მიზანშეწონილია თუ არა მსაჯულების ფუნქციის განხორციელება
2. გეგმის მიხედვით მსაჯულების ერთიანი სისტემის შექმნის მიზნით რა ღონისძიებები უნდა იქნას გატარებული?
3. რეგულაციის მიხედვით 2001 წლის ერთიანი სისტემის შექმნის მიზნით რა ღონისძიებები უნდა იქნას გატარებული?

cW 4.3

ւկՊԵՎ ԸՄԻ ԿԻՆՆԵՐ

[Educational Planning]

ԸՄԻՆՆԵՐ

GB ըՄԻ ԳՐԱՆՆԵՐ ԱՐԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- ըՄԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ՄՍԱՆ ԽՆՁՈՒՆ ԸՄԻ ԵՑԻՄ;
- **ւկՊԵՎ ԸՄԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ՄՍԱՆ ԽՆՁՈՒՆ ԸՄԻ ԵՑԻՄ;**
- ըՄԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԴԻՄԻԹԱՆՍԱԿԱՆ ԿԻՆՆԵՐ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԳԵՏ
- **ւկՊԵՎ ԸՄԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ ԸՄԻ ԵՑԻՄ**

ԳՐԱՆՆԵՐ

ՄԻՋՄԱՐԿԱՆ ՎՈՒՅՆ ԳՐԱՆՆԵՐԻ ԱՊՐԱՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԱՊՐԱՆՆԵՐԻ ՆԻՍՏԻՆԵՐԻ
 ԱՐԿԱՆՆԵՐԻ ՐԵՎՈՐՄԵՆՏ, ՄԻՋՄԱՐԿԱՆ ԿԻՆՆԵՐԻ ԱՎՈՐՄԱՆ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ՉՈՒՅՆ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ՎՈՒՅՆ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ

ՎՈՒՅՆ

ԱՊՐԱՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ

ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ

ԸՄԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ

ւկՊԵՎ ԸՄԻ ԿԻՆՆԵՐ

ԳՐԱՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ
 ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ ԿԻՆՆԵՐԻ

Dʹik`

ukʹiv cwi Kibv GKUV Dʹik` cʹYv Z cʹuqv| Bwáz cwieZB I evwáz AMwáz mvabB G cʹuqvi gj-j ʹ| ubtgakʹiv cwi Kibvi cʹvb cʹvb Dʹik` ,tjv Avtj vPbv Kiv nj :

1. **AvbðqZvi SʹK cwinvi:** Abgvb I ceffvm cwi Kibvi wfiE, Dʹ`v³v cʹuqvRb Kgēšv I mʹú` AvniY I Abgvb I ceffvmti wfiE+ZB wbaſY Kti _v+Kb| weKí Kgēšvi welʹq Zvni Rvbn _v+K etj AvbðqZvi SʹK Kg _v+K|
2. **Dʹik` ev`éuqb:** Dʹ`v³v Zvi Dʹik`+K mvgtb ti+LB cwi Kibvi ev`éuq+bi c`+ʹc MhY Ktib dtj Zvi cʹʹ KvsuLZ cwieZB cwi Kiv Z fite ARB Kiv mʹe nq|
3. **mʹú+ i meſak e`envi:** cwi Kiv Zfite cʹB mʹú+ i meſak e`envi wbuðZ Kti cʹZv+bi e`q Kgv+bn hvq| Acic+ʹ mgštqi Afite weksLjvi Kvi+Y mʹú+ i AcPq nq Ges e`q ewx cvq| mʹZivs cwi Kibvi gva+tg mʹú+ i meſak e`envi wbuðZ Kiv Ges AcPq Kgv+bn hvq|
4. **gvb wqšY:** mʹúv` bthvM` Kivhej xi j ʹ| I gvb mʹú+K^ee`vctKi GKUV `Q aviyv _v+K| mʹúv` Z KivR wbaſi Z gvb I j ʹ| Abgvqx ntq+Q ukʹv Zv wZvb wqšY I gj`vqb Ki+Z cʹtib|

cwi Kibvi tkYwefM

wefbw` w+Kvb t`+K ukʹiv cwi Kibv+K wefbw`fite tkYw wefM Kiv hvq| e`e`vcbvi `w+KvY t`+K ukʹiv cwi Kibv+K `vqx Ges GKevi e`envivcthvMx G `ſv+M fivM Kiv hvq ukš` mg+qi wfiE+Z cwi Kibv+K (1) `f tgqv`x Ges (2) `xNſgqv`x G `ſv+M wef³ Kiv hvq|

`vqx cwi Kibv: GB cwi Kibvi evi evi e`envi Kiv hvq| bwiZ, wewa-weavb Ges KgēxwZ `vqx cwi Kibvi Ašf`|

GKevi e`envivcthvMx cwi Kibv: `f mg+q wtkl Dʹik` ARſbi Rb` GB RivZiq cwi Kibvi cʹvqb Kiv nq| Dʹik` ARſbi ci GBi+e cwi Kibvi cʹuqvRbxqZv Avi _v+K bv| `ſ ev+RU, ewil R cvw-cwi Kibvi, ukʹiv cʹZv+bn Dbq+ cKí BZ`w` GB RivZiq cwi Kibvi|

`f tgqv`x cwi Kibv: `f mg+qi gta` Bwáz j ʹ| ARſbi Rb` th cwi Kibvi MhY Kiv nq Zv+K `f tgqv`x cwi Kibvi ejv nq| mvariYZt GK eQi t`+K cʹB eQi tgqv`x cwi Kibvi GB cwi Kibvi Ašf`| Avgv+ i ewil R Dbq+ KgſwP, cAewil R cwi Kibvi `f tgqv`x cwi Kibvi `ſv+M| gva`wqK `ti QvT+` i DcewE cʹvb G RivZiq GKUV cKí |

`xNſgqv`x cwi Kibv: `xNmgq atj j ʹ| ARſbi Rb` th cwi Kibvi MhY Kiv nq Zvbn `xN+tgqv`x cwi Kibvi| mvariYZ 20 eQtii Rb` `xNſgqv`x cwi Kibvi MhY Kiv ntq _v+K| `xNſgqv`x cwi Kibvi Avevi `f tgqv`x cwi Kibvi mgštqi cʹvZ ntZ cʹti | `xN+tgqv`x cwi Kibvi+K cvi+úKivf cʹbl ejv nq|

cvVĚi gj`iqb 4.3

A. eú ubePbx cĕæ

mıWK DĚi ubt`R gj-K AŋiıUtk eĚııqZ Kiab | (D`vniY: Aıcbvi ubePZ DĚiıU ÓKÓ ntj GtK Ⓚ eĚııqZ Kiab)

1. cıi Kí bvi A_©
 K. Kgııúv`tbi AZıZ ııxıřšlí chıj vPbv
 L. eZııv KgĚxıZ ıbaıY A_ev
 M. fıel`r KgĚšıı ııxıřšlí MıY
2. tKıvıU `ıqı cıi Kí bv?
 K. evıı Ě cvV-cıi Kí bv
 L. ıkŋıvııZ
 M. evıı Ě Dbııb KgııP
 N. cĀevıı Ě cıi Kí bv |

Av. msııŋB DĚi cĕæ

1. cıi Kí bvi msĀv ı`b |
2. ıkŋıv cıi Kí bvi Dıık`ııj eYııv Kiab |
3. cıi Kí bvi tKıııefıM Kiab |

cW 4.4

c0_ugK I MYikʻvi KgmP

[Primary and Mass Education Programmes]

Df`ik`

GB cW tk`I Avcb-

- c0_ugK I MYikʻvi Df`ik` e`vL`v Ki`Z cvi`eb;
- c0_ugK ikʻvi eZg`vb KgmP eY`v Ki`Z cvi`eb Ges
- MYikʻvi eZg`vb KgmP eY`v Ki`Z cvi`eb|

figKv

0mevi Rb` ikʻv0 j`q` AR`bi Df`ik` 2002 m`tj i gta` c0_ugK `ti c0KZ.fvZP nvi 95 Ges c0_ugK ikʻvi mgvcbxi nvi 75 G Db`Z Kiv nte| DciS`ikʻvi gvb Dbq`bi Rb` ikʻvi mgvcbxi I bevqb Kiv Ges ikʻvK c0KʻY Kvh`ig m`u`thvi Y I Gi` yMZ gvb DrKl`mvab Kiv nte| GZ`Df`ik` c`Ag c`Aemil R` cwi K`i bvg vbt`³ KgmP ev`evq`bi Rb` vPv`Z Kiv nq|

KgmP

veI qe`

1. c0qvRtb c0Z`K M0tg GKvU Kti c0_ugK ve`ij q `vcb Kiv nte| miKvi fi`te tkvb ve`ij q `vcb Kiv b` ntl c0qvRbxqZvi vfvE`Z miKvi Ab`y`tb GbvRI` ,tjv cY`% c0_ugK ve`ij q `vcb Kite|
2. c0Z`K c0_ugK ve`ij tq 5vU tkYxKq `vctbi j`q` eZg`vb miKvi c0_ugK ve`ij tq ikʻv_xP mSL`vi vfvE`Z 47000 AvZvi`³ tkYxKq vbg`Y Kiv nte|
AvBvWG mrvh`cy XvKv, ivRkvx I Ljv vfv`Mi c0_ugK ikʻvi Dbq`b cK`i (v0Zxq ch`q) Ges GvWve mrvh`cy P`EM0g, m`tj U I evi kvj vfv`Mi c0_ugK ikʻvi Dbq`b cK`i i (v0Zxq ch`q) Avl Zvq c0q 6000 nrvvi ve`ij tq 12000 AvZvi`³ tkYxKq vbg`Yi KvR Pj`q|
3. c0g I v0Zxq tkYxi vki`i Rb` 20,000vU m`v`Uj vBU ve`ij q `vcb Kiv nte| G m`tei gta` vKQvmsL`K`K cY`% c0_ugK ve`ij tq Db`Z Kiv nte|
BDvbt`md Gi mrvqZvq ev`evq`Z Bb`Uvbmfv vWv`-K Av`tc0`Pi gva`tg c0_ugK ikʻvi Dbq`b (AvBvWqvj) cK`i Ges 4000vU m`v`Uj vBU ve`ij q vbg`Y cK`i i Avl Zvq 12000 m`v`Uj vBU ve`ij q `vctbi KvR Pj`q|
4. `vbxq RbM`Yi cZ`q m`thvWZvq `z` bvb Ggb GjvKvq 5000 KvGDvbuU `z` `vcb Kiv nte Ges ikʻvK`i teZb mrvqZv c0vb Kiv nte|
XvKv, ivRkvx I Ljv vfv`Mi c0_ugK ikʻvi Dbq`b cK`i (v0Zxq ch`q) Ges P`EM0g, m`tj U Ges evi kvj vfv`Mi c0_ugK ikʻvi Dbq`b cK`i (v0Zxq ch`q) Gi Avl Zvq c0q 1100vU KvGDvbuU ve`ij q `vctbi KvR Pj`q|

10. RvZiq c0_ugK ukʒv GKvʒWgx (b`vc) tK Avl kw³kvj x Kiv nte Ges c0_ugK ukʒvi tʒtʒ MteIYv, c0kʒY I gj`vqb KvR cwiPvj bri Rb` AwZwi³ mʒhvM mʒear c0vb Kiv nte|

bi l tqi mnvnh`cy mi Kwii c0_ugK we`ij q Dbqb cKtʒi Avl Zvq RvZiq c0_ugK ukʒv GKvʒWgx tK kw³kvj x Ki tYi KvR Pj tQ| b`vtci e`e`vcbr KvVtgv cwi eZ0 Kti GKRB gnvcwi Pj tKi tbZtZ; Avl c0q 16 Rb AwZwi³ Rbej mn Gi e`e`vcbr KvVtgv c0Mʒtbi KvRI Pj tQ| BbtUwYf wWv±KU AvtC0tPi gra`tg c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi, bi l tqi mnvnh`cy mi Kwii c0_ugK we`ij q Dbqb cKtʒi Ges PÆM0g, wntj U I ewi kvj wfvʒMi c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi (2q chʒq) Avl Zvq tmvmqvj tgviej vBtRkb Ges _vbwvʒE K AvAj K chʒq cwi Ktʒi bv M0tYi KvR Pj tQ| wj dtj U I ekʒtj U cKvK Ges `z g`vʒbʒRs Kugwli (GmGgum) m`m` t` i c0kʒY t` qv nʒ`Q|

11. ukʒvi Rb` Lv` KgmPi m`u0hvi Y A_ev Gi Dchʒ weKtʒ KgmP ewx Kiv nte|

AZ`sl Mixe RbtM0xi t0tj -tqtʒ t`i we`ij tʒ fivZ0Kiv Ges Zv`i Stʒi cov tivʒai Dfʒtʒ ukʒvi Rb` Lv` KgmP M0Y Kiv nq| t` tki 1243w BDwbqtb G KgmP Pj yAvʒQ, G KgmP Ae`vnZ _vKte| evKx BDwbqtb Mixe t0tj tqtʒ t`i gʒa` gvmK 20 UvKv nʒtʒi Dc-ewE e`vsʒKi gra`tg c0vʒbi Dfʒtʒ GKw cKtʒi M0Y Kiv nʒtʒQ| kZKiv 40 Rb ukʒv_x0G DcewE cʒte| `z g`vʒbʒRs Kugwli Dc-ewEi Rb` ukʒv_x0beʒPb Kite|

12. c0_ugK ukʒv wi tmm0tmUvi `vʒtbi Rb` _vbr c0kʒY I Dbqb tKtʒ`a (TTDC) GKw Kʒ wbgʒY Kiv nte|

t` tki 481 w mi Kwii c0_ugK gʒWj `zj GKw Kti TRC (Thana Resource Centre) `vʒtbi Dfʒtʒ Rvgʒb mnvnh`cy c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi, XvKv, ivRkvnx I Ljybv wfvʒMi c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi (2q chʒq) Ges PÆM0g, wntj U I ewi kvj wfvʒMi c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi (2q chʒq) Gi Avl Zvq TRC wbgʒY KvR Pj tQ| bi l tʒ mnvnh`cy mi Kwii c0_ugK we`ij q Dbqb cKtʒi Ges BbtUwYf wWv±± AvtC0tPi gra`tg c0_ugK ukʒvi Dbqb cKtʒi Avl Zvq TRC tʒvi Rbej, hʒcwmZ I c0kʒY hʒcwmZ mieivn Kiv nte| cAg cAevl R cwi Ktʒi bv Kvʒj c0_ugK ukʒvi Dbqb I m`u0hvi tYi c0q 13540 tKwU UvKv e`q nte| Gi c0q AʒaR e`q nte ivR`^LvʒZ|

MYukʒv

ukʒv AvAj K I brix cʒad `elg` t` Kiv Ges bZb ukʒvʒZtʒi Ae`vnZ ukʒvi e`e`v Kti 2002 mʒtj i gʒa` 15 ermi eqm DaY0RbtM0xi ukʒvi nvi 80tZ DbwZ Kivi j tʒ wbtʒe³ KgmP ev`evqʒbi Dfʒtʒ wPwYZ Kiv nʒtʒQ:

1. t` tki c0ZwU tʒj vʒK TLM KgmPi Avl Zvq Avbr nte|
2. t` tki c0ZwU M0tg wj Uvʒi mx tK>`a `vcb Kiv nte|
3. wj Uvʒi mx tKtʒ`a ukʒvKtʒ`i 0viv c0kʒY Kihʒg cwi Pwv Z nte| wj Uvʒi mx Kvʒtʒgi cwi Ktʒi bv I ev`evqʒbi mʒtʒ_ RwoZtʒi I c0kʒY t` I qv nte|

ᚠ Ae GW#Kkb

4. DcvbōmbK ukᚦv Awa`βti i MIS kw³kij x Kiv nte|
5. DctRjv cākᚦY I Dbq̄b tK³, t̄j vtK DcvbōmbK ukᚦvi wi t̄mvm³t̄m>Uvi w̄nt̄mte e`envi Kiv nte|
6. DcvbōmbK ukᚦvi mōze`e`vcbvi Rb` Dchᚦ m̄thvM m̄ȳeav m̄ȳo Kiv nte|
7. cākvmibK BDubU, t̄j vi ḡta` cōZthvMZvi m̄ȳo Kiv nte|

Dctiv³ KgᚦiP ev`ēvq̄tbi Rb` DcvbōmbK ukᚦv Kvhᚦg b̄v̄tg 4uU cākí P̄ij yi t̄q̄tQ| BwZḡta`B ᚠᚦiZvi nvi 60 G DbᚠZ n̄t̄q̄tQ|

MYukᚦv Kvhᚦg cwi P̄ij b̄vi Rb` cĀg cĀeivl R cwi Kí b̄v K̄v̄t̄j 1400 t̄KvU UvKv e`q Kivi cwi Kí b̄v i t̄q̄tQ| Av̄k̄v Kiv hv̄`Q G Kvhᚦg ev`ēvq̄t̄b KugDubvU cōq̄ 140 t̄KvU UvKvi m̄ú` mieivn Kite|

civVēi gj`vqb 4.4

A. eū ibePbx cākē

m̄v̄WK DĒi w̄b̄`R gj-K AᚦiŪt̄K eᚦv̄vq̄Z Kiab| (D`vniY: Av̄cbvi w̄beᚦPZ DĒiU ŌKŌ n̄t̄j Ḡt̄K Ⓚ eᚦv̄vq̄Z Kiab)

1. RbM̄t̄Yi cĒ`ᚦ m̄nvq̄Zvq KugDubvU w̄`ij q ᚠm̄cZ nte–
(K) 1000uU (L) 5000uU
(M) 10000uU (N) 1500uU|
2. cĀg cĀeivl R cwi Kí b̄v K̄v̄t̄j m̄v̄t̄Uj vBU ᚠ` ᚠm̄cZ nte–
(K) 5000uU (L) 10000uU
(M) 15000uU (N) 20000uU|
3. cō_ugK w̄`ij t̄q̄ ḡv̄j v ukᚦt̄Ki nvi DbᚠZ Kiv nte–
(K) kZKiv 50 f̄v̄t̄M (L) kZKiv 60 f̄v̄t̄M
(M) kZKiv 70 f̄v̄t̄M (N) kZKiv 80 f̄v̄t̄M|
4. eZᚦv̄b b̄vix-c̄j̄al`elg` `i Kivi t̄ᚦt̄ w̄t̄kl Ae`vb ivL̄te–
(K) cōv̄ZōmbK cō_ugK ukᚦv (L) MYukᚦv
(M) Kv̄vi M̄vi ukᚦv (N) D`P ukᚦv|

Av. iP̄v̄gj-K cākē

1. cō_ugK I MYukᚦvi D̄t̄i k` e`vL`v Kiab|
2. ukᚦvi ḡvb Dbq̄b m̄úuKᚠ KgᚦiP, t̄j v uk?
3. cō_ugK ukᚦvi AeKiv̄t̄gv Dbq̄b KgᚦiP, t̄j v uk?
4. MYukᚦv m̄úuKᚠ KgᚦiP eYᚦv Kiab|

cW 4.5

gva`ngK, Kwimmi I D`P uk`qv KgmP

[Secondary, Technical and Higher Education Programmes]

Df`ik`

GB cW tk`I Avcb-

- gva`ngK, Kwimmi I D`P uk`qv Df`ik` e`vL`v Ki`z cvi`teb;
- gva`ngK uk`qv eZgvb KgmP, ij eYbv Ki`z cvi`teb;
- Kwimmi uk`qv eZgvb KgmP, ij eYbv Ki`z cvi`teb;
- D`P uk`qv eZgvb KgmP, ij eYbv Ki`z cvi`teb Ges
- me KgmP ev`evqtb m`te` e`q eiv`fi cwi gvY ej`z cvi`teb/

figkv

Avqvt`i uk`qv e`e`vq gva`ngK uk`qv GKU , iaZcY`fi | G`fi B D`P uk`qv wFZ i wPZ nq| gva`ngK`fi uk`qv gvb Dbqbi j`q` uk`qvug cwi gvRb I bevqb Kiv, uk`qvK`fi`qZv epx`i Rb` e`vck uk`qvK c`k`q`fi e`e`v Kiv, Bsti`R I weAvb uk`qv cwi mi we`fi I , YMZ gv`bi DrKI`mvab Kiv| we`kl Kfi gv`jv uk`qv`x`i msL`v e`vck nvti epx` Kiv, kniv`Aj I M`gv`Aj i gta` uk`qv m`h`v m`y`avi e`earb`-i Kiv, tk`YxK`q I M`telYvM`fi g`Zv t`f`z m`y`avi m`u`h`viY Kiv, uk`qvZ teKv`fi Pvc Kgv`bri Rb` `K`ms`v`bi j`q` Kgv`y` uk`qv w`lq c`e`z`b Kiv, cwi`k`b I e`e`vcbvi Dbq`b mvab Kiv Ges cvenj K cix`qv e`e`vi ch`q`v`bv I ms`vi mva`bi Df`ik` c`Ag c`A`eml`R cwi Kiv kv`j ev`evqtb Rb` th me KgmP w`p`y`z Kiv nq Zv wbt`gaD`j`L Kiv nj :

welqe`v

KgmP

1. gva`ngK we`vj`q 3uU Kfi tk`YxK`q wbgv` I uk`qv DcKiY mieivn Kiv n`e| G`kq Dbq`b e`vst`ki m`v`h`c`y` gva`ngK uk`qv Dbq`b c`k`i wbe`PZ temi Kwimmi gva`ngK we`vj`qi bevqb I Dbq`b c`k`i, gva`ngK uk`qv c`z`o`vb Dbq`b I c`y`e`mb (mi Kwimmi I temi Kwimmi) c`k`i, wbe`PZ gva`ngK we`vj`q mg`ni Dbq`b (mi Kwimmi I temi Kwimmi) c`k`i, wbe`PZ gv`m`v`mg`ni Dbq`b (mi Kwimmi I temi Kwimmi) c`k`i Ges XvKv tgf`U`c`ij Ub Gj`vKvi gva`ngK I D`P gva`ngK uk`qv c`z`o`vb Dbq`b (mi Kwimmi I temi Kwimmi) BZ`w` c`k`i`i Avl Zvq c`q 18000 nrvv uk`qv c`z`o`vb wZbvU/2uU tk`Yx` K`q wbg`y`i KvR c`q tk`l ch`q` i`q`q`| Gme c`z`o`vb uk`qv DcKiY I mieivn Kiv n`Q| Dci`s` wbe`PZ gva`ngK we`vj`q (mi Kwimmi I temi Kwimmi) Wvej wkdU Pij`xiY Ges m`u`h`viY c`k`i`i Avl Zvq 300uU we`vj`q wZbvU Kfi tk`YxK`q wbg`y`, Kiv`u`Duvv, we`AvbK h`š`wz I eBc`y`K mieivn Kiv n`Q|

՝ճ Ae GWՀKkb

2. Dcti Duj - լLZ cՔի յի i Avl Zvq ueÁvb I chԻԿ ւկՂvi mԻhVM mյói Dfի՜k՝ gva՛ւցK ue՛յj q, յի i Mtel YvMvi ւbgԹY I ԵÁmbK miÁvg mieivn Kti AvaybKvqb Kiv nտ՛Q|
3. me tRjv m`ti gւnjv Ktj R RvZxqKiY Kti tm, յի i Dbqb Gi Rb՝ GKւU cՔի i Avl Zvq Dbqb I AvaybKvqտbi KvRI Pj տQ| ՝Պ cveԶ՝ tRj vq LvMovQւo I ev՝ i etb tKvb gւnjv Ktj R bv ՝vKvq ՝Պ gւnjv Ktj R ՝rcb Kiv nտ՛Q|
4. gva՛ւցK ՝ի i QvԻx DceՊԷ KvhԲց Ae՛vnZ ivLv Ges D՛P gva՛ւցK ՝ի i QvԻx՝ i DceՊԷ cԶZԾ Kiv nտե|

Gւկq Dbqb e՛vstKi mւvqZvcԻ gva՛ւցK ւկՂvi cՔի i Avl Zvq 53ւU DctRj vq AvBւWG mւrvh՝cԻ ւտգj tmտKՍvix ՝ճ G՛ւmmտUՅ cՔի i Avl Zvq 118 լU DctRj vq, bil տi mւrvh՝cԻ bւix ւկՂv ue՛ի cՔի gva՛ւցK chԲq QvԻx՝ i DceՊԷ c՛vb cՔի i Avl Zvq 19ւU DctRj vq Ges gva՛ւցK ՝ի i QvԻx՝ i DceՊԷ c՛vb (6ó տ՜K 10g tkYx chՏ) cՔի i Avl Zvq 270ւU DctRj vq QvԻx DceՊԷ c՛vb KvhԲց Pvj yAvտQ| D՛P gva՛ւցK ՝ի i QvԻx՝ i DceՊԷ c՛vbտbi j տՂ՝ GKւU cՔի Abտv տbi AտcՂvq itտQ|

5. gva՛ւցK ՝ի i ւկՂvւց cւi gvRԾ I beւqb, cv՛cԻKի Dbqb Ges temi Kւi KiY ւկՂK cՔի Y BZ՝ւ՝ KvhԲտgi gva՛տ gva՛ւցK ւկՂvi Dbqb I mաւհւիտYi j տՂ՝ Gւկq Dbqb e՛vstKi mւvqZvq tmտKՍvix GWՀKkb tm±i BgcԲտgԷ cՔի i KvR i iæntտQ| Dci՛ճ gva՛ւցK I D՛P gva՛ւցK ՝ի i ւկՂvi Dbqb I mաւհւիտYi Avl AտbK, յի cՔի i ev՛եւqb KvR Ae՛vnZ itտQ| Gme cՔի i գա՝ MոգxY temi Kւi gva՛ւցK ue՛յj տ gւnjv ւկՂK ւտտM cՔի, tRjv ւկՂv Avdmmgտi Dbqb cՔի, տգտicտi gԻRebMտi ւկՂv Kտc-· cՍZóv cՔի, mւvիY ւկՂvi Rb՝ Avf՛ՏիxY tgav eՊԷ cՔի Dտj լտԻM՝| gva՛ւցK I D՛P ւկՂvi Rb՝ cÁg cÁeււ Ք cւi Kի bւKտj cՕq 3120 տKւU ՍvKv e՛q Kiv nտե|

Kւi Mւi ւկՂv

Av_ՌvցւRK Dbqտbi Rb՝ ՝Ղ RbկւՅ mյó Kiv, Kւi Mւi ւկՂvq ւկՂv_xՔ msL՛v 3.3 kZvsk տ՜K eՊx Kti 2002 mտj i գա՝ 20 kZvsk Kiv| Kւi Mւi ւկՂvi fիZ կւՅkvj x Kiv BZ՝ւ՝ Dfի՜k՝ mտտbi Rb՝ cÁg cÁeււ Ք cւi Kի bւKտj ev՛եւqտbi Rb՝ ւտտճ KցՌՔ ՌՔւյZ Kiv nq:

1. cւj տUKւbK BՅւUւUDտUi msL՛v 20 տ՜K (gւnj տ՛ i Rb՝ 3ւUmn) 68 տZ DbւZ Kiv nտե|
ue՛՛gvb 20ւU cւj տUKւbK BՅւUւUDտUi mաւհւիY I AvaybKxKiY Ges 13ւU bZb cւj տUKւbK BՅւUւUDU ՝rcտbi Dfի՜k՝ GKւU cՔի ev՛եււqZ nտ՛Q|
2. 500ւU gva՛ւցK ue՛յj տ GmGmւմ տfտKկbւj Ges 250ւU ՝ււLj gv՛Ռմv ՝ււLj տfտKկbւj տKւմԳes 200ւU Kտj տR e՛emտq e՛ե՛rcbտ տKւմԳcԶZԾ Kiv nտե|

tʹtki cāZiU _vbrq ɯbeɸPZ temiKwi ɯkʹŋv cāZōvʹb GmGmim tʹfvtKkbyj tKvm©
cēZʹ cĀkʹi Avl Zvq G Kvhɸg evʹéɯqZ nʹQ| Dciš' GKiu cvBj U cĀkʹi i
Avl Zvq 200iU temiKwi ɯkʹŋv cāZōvʹb GBPGmim e'émvʹq e'e'vcbv tKvm©
cēZʹbi KivR Pj tQ|

Dciš' KwiMwi ɯkʹŋvi gvb Dbqɸ I ɯkʹŋKʹi teZb eɸxi Dʹiʹtk' GKiu bZb
tʹfvtKkbyj ɯkʹŋK cĀkʹŋY BŸiUUDU ʹvctʹbi Dʹiʹtk' GKiu cĀkʹi Abʹgɯi Z nʹqtQ Ges
evʹéɯqɸ i iæntʹqtQ| Abʹgɯi Z ɯkʹŋŋɸg Abʹvqɸ evsj v cv'cŸK cĀqɸ Ges Avf'šixY
eɸE cōvʹbi Rb'i cĀkʹi evʹéɯqZ nʹQ| cĀg cĀevmʹ R cwi Kʹi bv Kvʹj KwiMwi ɯkʹŋvi
Rb' cōq 700 tKwiU UvKv e'q Kiv nʹe|

ɯekʹɛ ʹvj q

ɯeÁvb I cħɸʹZ D'P ɯkʹŋvi m'úthviY, ɯekʹɛ ʹvj q ɯkʹŋvi gvʹbi DrKl'ɯvab, ɯkʹŋŋɸg
I cv'mɸi bevqɸ I AvabKxKiY, MšvMwi I MʹelYvMʹii Dbqɸ, K'v'úvʹm AvBb
k;Lj vi AebvZ tiva Ges ɯkʹŋvi cwiʹtek ɯb'ōZKiY Ges eZɸvb cixŋv c'xvzi cwi eʹZ©
ɯntʹg ÷ vi c'xvzi cēZʹ BZ'v j ʹŋ' ARʹbi Rb' th KgɸɸP ɸPvʹZ Kiv nʹqtQ Zv
ɯbg'ɸc:

1. ɯekʹɛ ʹvj q, vj i cŸvZb Ges RivRvY©Ae'vi feb, vj i tŸvgZ I ms'vi Kiv nʹe|
2. ɯeÁvb I cħɸʹ ɯkʹŋvi I MʹelYvi KvʹR Drmʹv I mntʹhɯMZi eɸx Kiv nʹe|
3. Qqiu bZb ɯeÁvb I cħɸʹ ɯekʹɛ ʹvj q ʹvcb Kiv nʹe|
4. RivZiq ɯekʹɛ ʹvj qʹK k'v'kvj x Kiv nʹe| MʹelYvMwi I MšvMʹii gvb Dbz Kʹi
Kʹj R ɯkʹŋvi gvb Dbz Kiv nʹe Ges Kʹj R ɯkʹŋKʹi cĀkʹŋY t'qv nʹe| RivZiq
ɯekʹɛ ʹvj q ɯKQyKʹj RʹK Pig DrKʹi P tKʹ' Dbz Kʹi tʹe|
5. Dbz ɯekʹɛ ʹvj qʹK Avl I Dbz Kʹi tMvUv t'kʹK ʹhukLb Kvʹɸtʹgi Avl Zvq Avbv
nʹe|
6. ɯekʹɛ ʹvj q ɯkʹŋKʹi tʹtk ɯeʹtk D'P ɯkʹŋvi D'Pzi cĀkʹŋY cōvʹbi e'e'v Kiv
nʹe|
7. ɯekʹɛ ʹvj q ɯi'ɸmɸ'ɸmÈvi Ges ɯekʹɛ ʹvj q, tʹjvi gʹa' tBUl qmK' e'e'v Avl
k'v'kvj x Kiv nʹe|
8. tʹtki me ɯekʹɛ ʹvj q ɯeʹtk ɯekʹɛ ʹvj qʹi mʹt_ mntʹhɯMZi m'úK' ʹvcb Kite
Ges ɯebgq Kvhɸg Pj yKʹi tʹe|

AvBwMie mrvh'cŸ Bmj vgx ɯekʹɛ ʹvj qʹi Dbqɸ, tʹtki 12iU cŸvZb tRj v m'ʹi thLvʹb
tKiv ɯekʹɛ ʹvj q bvB GKiu Kʹi ɯeÁvb I cħɸʹ ɯekʹɛ ʹvj q ʹvcb (cĀg cħɸʹ 6iU),
ivRkvx ɯekʹɛ ʹvj qʹ K'v. Abʹy' Pj yKʹi Y, ɯekʹɛ ʹvj q ɯi'ɸmɸ'ɸmÈvi ʹvcbmʹ meKiu
ɯekʹɛ ʹvj qʹi AvakZi Dbqʹbi Rb' cĀkʹi evʹéɯqɸ i iæntʹqtQ|

~ž Ae GwžKkb

D"P ¼k¶vi Rb" GB cwi Kí bv Kvžj 575 tKwU UvKv e"q nfe|

civivi gj`iqb 4.5

A. eú ubePbx ckae

mivk DEi v'`R gj-K AqiuuK eEviqZ Kiab | (D`vniY: Avcbvi ubePZ DEiu OKO
ntj GtK (K) eEviqZ Kiab)

1. cAg cAemil R civi Kí bv Kv'j bZb wek'pe`'ij q `rcb Kiv nte-
K. 10uU
L. 8uU
M. 6uU
N. 3uU|

Av. msu'jB DEi ckae

1. gva'ngK uk'qivi , YMZ gvB Dbq'tbi Kg'mP, vj e'vL'v Kiab |
2. gva'ngK `fi bvi x uk'qiv m`ú'vni t'yi Kg'mP, vj uk'?
3. t'f'SZ m'p'avi i Dbq'tbi Kv'R v'btq'v'RZ cK'í, vj i bvg Kiab |
4. D'p uk'qivi v'ZbuU , iaZcY'Kg'mPi bivKiab |

B. iPbuj-K ckae

1. evsj v'`tk gva'ngK, K'vii M'vii I D'p uk'qiv Kg'mP, t'jvi GKiu msu'jB veeiY
w`b |

Rbej LvřZ e`q I tgvU cřkř e`řqi kZKiv Ask:

(L) řřřZ řbgřř (Physical Construction)

- `dZi - (eMřgUvi) - - - e`q -----
- Aveřmb - (eMřgUvi) - - - e`q -----
- Ab`řb` - (eMřgUvi) - - - e`q -----
- řřřZ řbgřř LvřZ e`q tgvU cřkř e`řqi kZKiv Ask

(M) hřbevnb msL`v e`q

tgvU cřkř e`řqi kZKiv Ask

(N) `Bři i AřmevecĪ msL`v e`q

(O) řřgi cři gřřY e`q

(P) cřvgkř: `eř`řkK: Rb gřm e`q

(O) cřvgkř: `řbřq: Rb gřm e`q

(R) Ab`řb` řebřřqřM e`q: e`q

10. ev`řvřqZ cřkř cři Přj bři Rb`-

DcKiY, Ařmeve, mi Āvg I hřřmřZ: e`q

11. cřkřř i m`ře` cřřve:

(K) cřřZřmbK

(L) Drcř`bgj-K

(M) Ařq I Kgřřs`řbgj-K

(N) Av`řmřgřmřK řmřřx řeřkř Křř mřřřři `ři`řg Ask`řř i Dci

(O) gřřj ř Dbřqb mřřřřřř

(P) cřřřřkřM

12. cřkř mřmřři cř ewř ř:

(K) tgvU i řR`e`q:

(L) tgvU Ařq:

13. cřkř ev`řvřqb Křj t

14. cřkř Gj řKř (Location):

15. Zřř ev GKB Dřřřřk` ev`řvřqZ ev ev`řvřqbřřxb cřkř mřřřři Zřřř Kř Ges Zřřřřř i gřřřřřřř mřřř-mřřřřřř

ᐱᑦ Ae GwKkb

16/ Ab'vb'' wɛtkl tkvb cōmwzK Z''_vKtj :

cKí mviĉ cŕqb Kti gšyvj tq tck KitZ nq| cŕqvRbxq cixŕv ubixŕv Ges mɔe'' mgšq/mstkvatbi ci wkŕv gšyvj q Zv cwi Kí bv Kwgktb tcŕY Kti | cwi Kí bv Kwgkb Avevi cixŕv-ubixŕv Ges mgšq/mstkvab Kti wĉGKtbKti ci cwi Kí bv gšy/cŕZgšxi gva'tg ECNEC G tck Kiv nq| ECNEC Gi Abjgv'tbi ci Zv eml R Dbqb KgmPtZ Ašf' n'tj ev'lvqb i'ia nq|

'eť'wkK mivn'th'' (FY wksev Ab'vb) ev'lvqbthvM'' cKí i tŕŕĀ Avi l msvŕB AvKv'ti i PCP 'Zwi KitZ nq| PCP tZ wbt' Z'' tck KitZ nq:

1. cKí i big:
2. Dť''vMx gšyvj q l ev'lvqb KZ'ŕŕ:
3. cKí i gj- Dť'k'' l msvŕB eYŕv:
4. cKí i Dť'k''i minZ cĀeml Rx cwi Kí bv l RvZxq bvxZi msvMz:
5. msuk- ó tm±t'i Ab'vb'' wɛbtqvM l Kvhŕtgi minZ msvMz:
6. cKí nBtZ KvsulZ Av' smigvRK mglj :
7. msuk- ó tm±t'i Avl R eiť' i minZ msvMz:
8. mɔe'' 'eť'wkK mnt'vMzvi Dm:
9. 'eť'wkK mivn'th''i mɔe'' cwi gvY l cKwZ.
10. cKí i mɔe'' Zv ubixŕv cŕ'ie AvtQ wk bv?
11. Ab'vb'' (cōmwzK tkvb Z''_vKtj):

gšyvj q cixŕv ubixŕv l mgšq-mstkvab Kti cwi Kí bv Kwgktb tcŕY Kti b| cwi Kí bv Kwgkb cixŕv ubixŕv Kti wĉGKtbK Kti l gšy/cŕZgšxi gva'tg GKtbK tck Kti b| GKtbK Abjgv'tbi ci eml R Dbqb KgmPtZ Ašf' _vKtj ev'lvqb i'ia nq| 'k tKwU UvKv chš' cKí gšy Abjgv'b Kti b| GKtbK G tck Kivi cŕqvRb nq bv|

AtbK tŕŕĀ 'vZv tMvōx wbt'RivB Z'' msvMni Rb'' Facts Finding Mission cvVvB/ Gici Pre-Feasibility Ges Feasibility Report wgb cvM'tq Report cŕqb Kti b| Mission cKí i tŕŕĀ, Dcv'vb Ges cwi mi wbaŕ'ŕYi Rb'' Appraisal Report cŕqb Kti b| G w'čvŕUŕ wfvĒtZ emtmɔ'ú' wfvŕMi ZĒyeavtb cKí mivn'th'' Pɔ' 'ŕŕwi Z nq| FY Pɔ' i wfvĒtZ wkŕv gšyvj tqi wbt' Rk Av' Bi PCP cŕqb Kti hv gšyvj tq Ges cwi Kí bv Kwgktb ubixŕv mgšq l mstkvatbi ci ECNEC G Abjgv' Z nq| eml R Dbqb KgmPtZ Ašf' n'tj ev'lvqb i'ia nq|

A_°Aegy³ I mØ`envi c×vZ

uBR`^m=úf` ev`érvqbraxb uk¶v Dbqb cKtíi t¶tí eml R Dbqb Kg¶PZ vZb cKvtíi cKí Ašf³ nZ cvti: (1) Abtgvw Z cKí, (2) ucuuic Abtgvw Z cKí Ges (3) Abbtgvw Z cKí | Gme cKtíi A_°Aegy³ I mØ`envi c×vZ ubgiefc:

1. Abtgvw Z cKí: Gme cKtíi t¶tí uk¶v gšyvj q eml R eivtíi wfuÉtZ A_°ZZxq ukw`l chšl ukw`l qvix Aegy³ I wefvRb Avt`k KtZ cvti Zte A_°gšyvj qfK AeinZ Kti wefkl cØqvRtb GK ukw`li AvZwi³ A_°GKKvij xb Aegy³ KtZ cvti |
2. ucuuic Abtgvw Z cKí: Gme cKtíi t¶tí uk¶v gšyvj q cŮg I vZxq ukw`li A_°Aegy³ I wefvRb Avt`k Rvix KtZ cvti | ZZxq I PZZ°kw`li A_°Aegy³ tZ A_° wefvM I cuv Kíbv Kvgk tbi m=šyZ vbtZ nq |
3. Abbtgvw Z cKí: Gme cKtíi t¶tí t_vK eivtíi wefvRb, ukw`l wfuEK eivtí Ges A_°e`tqi Rb` cuv Kíbv Kvgk b I A_°wefvM ce°Abtgv`b cØqvRb nq |

cKí cuv Pvj K miKwi wea-weavb Abyvi Y Kti wefj i gva`tg uk¶v gšyvj tqi cåvb uvmve i ¶Y Avdmvtíi gva`tg e`q KtZeb |

éf`ukK mrvvth` ev`érvqbraxb uk¶v Dbqb cKtíi t¶tí:

clvf°YthM` cKí mrvh`:

1. Abtgvw Z cKtíi t¶tí uk¶v gšyvj q kZ¶vtct¶¶ vZxq ukw`l chšl A_°Aegy³ KtZ cvti | ZZxq ukw`l A_ev vZxq ukw`li mgq th tKvb ukw`li A_°Aegy³ i Rb` A_°wefvM m=šyZi cØqvRb |
2. ucuuic Abtgvw Z cKtíi t¶tí uk¶v gšyvj q cŮg ukw`li A_°Aegy³ i Avt`k Rvix KtZ cvti | vZxq, ZZxq Ges PZZ°kw`l mgfni A_°Aegy³ i Rb` Ges vZxq ukw`l Pjvi mgq cŮg ukw`li A_°Aegy³ i Avt`k Rvix tZ A_°wefvM Ges cuv Kíbv Kvgk tbi m=šyZ j vtM |
3. Abbtgvw Z cKtíi t¶tí A_°Aegy³ i Rb` cuv Kíbv Kvgk Ges A_°wefvM m=šyZ j vtM |

th me cKtíi Rb` FY ej er AvtQ Ges tmd/tKvbUvmv/Bgtcåh/Wmv Znvej Pvj yAvtQ tm me t¶tí:

1. uk¶v gšyvj q A_°eQtíi cŮtgB Gi f cKtíi GKv Zvuj Kv eivtí Dtj L Kti A_° wefvM cvVvq |
2. A_° wefvM cix¶vtšl A_ivBtRkb Avt`k Rvix Kti Ges ersj vt`k e`vsk tmd/mvef dm uvmve t`fK cKí uvmve A_°AMlg`vbršli Kti |
3. A_ivBtRkb cŮvtbi cŮg vZb gym ci uk¶v gšyvj q ce°Zx°ermtíi mgšq Avt`k cŮvb bv Ktj tKvb A_°vbršli Kiv nq bv |
4. A_°wefvM ce°m=šyZ e`vZtí tKvb A_°Aegy³ Kiv hvq bv |

cvVvEi gj`vqb 4.6

A. msuŋB DEi cĕae

1. cĕí ḡPwYZ tK Ktib?
2. cĕí mvi cĪ tK cŷqb Ktib?
3. GKtbK ḡK?
4. cwi Kí bv gš/cŷZgš KZ UvKvi cĕí Abŷgv`b KiŷZ cvtib/

Av. iPbvj-K cĕae

1. evsjv`tki ḡ tRjvi gva`ngK ḡfi i QvĪxt`i DceŷE cŷvb Kvhpitg AmGBWw mivh` KiŷZ Pwq| Abŷvb ḡntmte cŷZe` Gmivh` ev`evqZ nte Gifc GKwU cĕí i mvi cĪ cŷqb Kiab/
2. `eŷ`ḡK mivh` ev`evqbvaxb cĕí i A_ḡKfvte Aegy` nq?

figKv

eZgvtb cu_exi clq mKj t`tkB Kgteik, UKrlvq A_qb bivr mgm'vi m=Stb/
evsj vt`tk I UKrlvq A_qtbi mgm'v tgvUB Kg bq| GB me uel qe`'vbtq tgvU Privil civV
GB BDibtU Dc`mcZ ntqtQ| GB civV_tjv nt`Q:

civ- 5.1: UKrlvq A_qtbi mgm'v I Bmÿ- Dbz t`tki tcl`tZ

civ- 5.2: UKrlvq A_qtbi mgm'v I Bmÿ- Dbqbkxj t`tki tcl`tZ

civ- 5.3: evsj vt`tki eZgvtb UKrlvq A_qtbi Ae`v Ges mgm'v

civ- 5.4: UKrlvq A_qb mgm'v mgvartbi Dcivq- evsj vt`k cth½

cW 5.1

uk`qvq A_`qtb mgm`v I Bm`yDbz t`tki tcl`ntz

[Financing Education- Problems and Issues in the Context of Developed Countries]

D`ik`

GB cvW tk`l Av`cib-

- Dbz t`tki uk`qvq A_`qtb mgm`v, t`j v`etk- IY Kitz cvi`teb;
- Dbz t`tki uk`qvq A_`qtb Bm`yngn eY`v Kitz cvi`teb|

figKv

mva`u`ZK Kv`j uk`qv c`Z`ovb, t`j v`Z m`u` eiv`l I e`envi Z_v uk`qv A_`qb vb`q bZb K`ti i`P`S`i fivb`v i`i`a`nt`q`q| Kv`Y cv`exi te`ki f`vM t`tkB mi`Kvii Lv`Z m`u` msKU e`v`x cv`l`qvi d`j uk`qv c`Z`ovb, t`j v`Z A_`m`u`i` NiU`v t`Lv v`t`q`q| Aci v`tk c`Z`ovb KZ`e`q`l eia`Z Revei`m`Zvi m`y`x`b n`"Q| eZ`v`b Dbz Ges Db`q`b`k`x`j Df`q c`k`vi t`tkB GB A_`qb mgm`v v`e`"gub| A`I cv`v Dbz t`kmg`ni uk`qvq A_`qb mgm`v vb`q Av`j v`Pbv Kiv nj |

v`el`qe`

1| c`u`v`g`K I gva`v`g`K uk`qv t`ti A_`qb mgm`v: Dbz t`k, t`j v`Z 16/18 eQi eq`c mKj i`ki-uk`tkv`ii Rb` mivariY uk`qv eva`Zv`g`j`K Ges Zv mi`Kvii A_`qtb c`vii`Pv`j`Z n`q| m`Z`iv`S uk`qv t`q`i`T Av`v`R mgm`v GK`u t`tki Rv`Z`x`q mivariY mgm`v v`nt`m`te`B c`vii`Mv`YZ n`q| Dbz t`k, t`j v`Z, thgb- h`y`i`v`R` uk`qv v`u`g I uk`Lb mivg`M`u Db`q`b Kih`e`g GK`u c`u`Z`ovb`K `v`u`q`Z`i| c`Z`ovb ch`e`q G ai`tbi Db`q`b Kg`R`v`u` Li`P te`k c`to|

v`u`Z`x`q`Z, m`f`Z`vi m`g`v`e`K`v`tki d`j R`x`e`bh`v`I`vi gv`tbi c`v`U`vb`c`vii`e`Z`v` n`l`qvi d`j gv`v`c`Q`y`Li`P e`v`x cv`t`"Q| d`j uk`qvq A_`qtb e`v`c`v`ti ev`om`Z P`v`c I ms`k`i`Ui m`v`o n`"Q|

Z`Z`x`q`Z, mgv`R uk`qv`i P`v`n`v e`v`x cv`l`qv`q A_`qb Li`P e`v`x cv`t`"Q|

Zv`ici, wekpe`ij q uk`qvq Av`a`K ms`L`K Qv`T`i f`v`Z`P P`v`n`v tg`U`v`t`bvi Z`v`M`t` gva`v`g`K uk`qv`i v`e`v`ii NU`t`Q, d`j G`t`q`i`T Li`P e`v`x cv`t`"Q| Zv`Q`v`v uk`qv`i , Y`M`Z gv`tbi Db`z`i Rb` Av`Z`vii`³ A_`qtb c`u`q`v`Rb|

2| D`"P uk`qvq A_`qb mgm`v: D`"P uk`qv`i t`q`i`T`I A_`qb mgm`v Kg`b`q| Av`tg`vii`Kv h`y`i`v`to`i` g`Z t`tk b`v`b`v`b A_`qb mgm`v wekpe`ij q KZ`e`q`i`K f`v`ie`Z Ki`t`Q| v`b`tg`v`e`GB mgm`v`i uk`Q`y`D`v`ni`Y Z`t`j ai`v`nj :

- h`y`i`v`to`i` GK`v`v`W`v`g`K Li`P`i t`P`t`q c`k`v`m`b`K Li`P e`v`x cv`t`"Q|
- g`y`i`u`v`i`Zi t`P`t`q v`e`v`f`b`a`v`d`t`mi n`vi te`to`t`Q|

ḡ Ae GWKkb

- Avḡwi Kvi gZ t`kḡKI weMZ 1/2 `kḡK Avḡqi mḡ_ e`ḡqi mgšq KiḡZ nḡḡQ| 1980 `kḡK evḡRU e`vj vY KiḡZ wMḡq wUDkb wcd evovḡZ nḡḡQj | GK Rwiḡc t`Lv tMḡQ AḡbK wekḡe`vj ḡḡK 1990-91 mb t`ḡK Awḡ_ḡ eQḡii ḡḡS Gḡm evḡRḡU KivUQvU KiḡZ nḡḡQ|
- hḡivḡR` 1990 mḡḡj 31wU wekḡe`vj ḡḡi A_ḡḡḡbi NvUwZ mgm`v miKvḡii `ḡḡ AvKI ḡ Kḡi | ZLb wekḡe`vj ḡḡ, ḡḡvi mvgḡb wbgḡj wLZ weKḡi , ḡḡv Zḡḡ aiv nḡ-
 1. AvḡZe`ḡx weFvM, ḡḡv eÜKiY;
 2. wKḡḡv_xḡ msL`v ewḡx i e`e`vMḡY Ges
 3. ewvYwR`K Kvḡḡḡg MḡY|

Awḡ_ḡ msKU mgvaibKḡi BḡZvgḡa` hḡivḡR` miKvwi MḡxZ e`e`v, ḡḡvi ḡḡa` tKḡ`ḡḡ A_ḡḡḡ eivḡ 95% t`ḡK 75% Ges wKḡḡv_xḡcḡZ LiP 25% nwmKiY Ges miKvwi Aḡ_ḡ mmeḡ cwi Kḡi bv MḡY Dḡḡ - LḡhvM`|

- Dbḡ t`k, ḡḡvḡZ th mKj wekḡe`vj ḡḡ AḡbKvUv Kvievigḡx tm, ḡḡvi A_ḡḡḡ e`e`vcbvḡ ZḡḡZ cwi eZḡ AZ`vek`K|
- meḡkḡI, Dbḡ t`k, ḡḡvḡZ GLbI Awḡ_ḡ e`e`vcbvi mḡ_ RwoZ e`vḡeḡMḡ A`ḡḡZv, GKvḡWḡgK ÷vdḡ`i wKḡḡḡ Ges wekḡe`vj ḡḡi wevfbḡBDwU, ḡḡvi ḡḡa` mgšḡḡi Afive BZ`w` KvḡḡY A_ḡḡḡ e`e`vcbv Kvḡḡḡḡ eḡwMḡḡi nḡ`Q| AḡbK wekḡe`vj ḡḡ Dchḡ A_ḡḡḡ e`e`vcbv cḡwZ thgb- LiP weḡk- IY, cwi`kḡ I wḡcivUḡiY BZ`w`i Afvḡe A_ḡḡḡKU ewḡx cvḡ`Q|

3/ Bmḡḡḡ: wKḡḡv A_ḡḡḡbi mḡ mgm`v GKB mḡ_ wKQyBmḡyev weZḡKḡ mḡḡ KḡiḡQ:

- wKQyḡ`ḡk wKḡḡv tḡḡḡ, weḡkI Kḡi D`wKḡḡvḡ A_ḡḡḡḡi cwi ḡvY evovevi Rb` Pḡḡci mḡḡ nḡḡQ|
- wKḡḡv A_ḡḡḡbi e`vcbḡi miKvi AwḡKZi Reven`wZvi mḡḡḡḡ nḡ`Q|
- AḡbK t`ḡKb wKḡḡv_xḡ msL`v ewḡx cvl ḡvḡ AwḡKZi A_ḡḡḡḡbi ZvM` Abḡḡe nḡ`Q|
- wekḡe`vj ḡḡi wevfbḡweFvM I Ab`vb` BDwU, ḡḡvḡK Awḡ_ḡ e`e`vcbvḡ cḡZwvḡvZ; Kivi ḡḡZv cḡvb Kiv hvḡ wKbv Zv Ab`Zg Bmḡḡḡḡḡḡ wPwḡZ nḡḡQ Ges A_ḡḡḡḡ mḡ_ RwoZ ḡḡ- BDwUḡK `ḡḡḡKvmb t` I ḡv hvḡ wKbv Zv wḡḡḡ cḡḡDḡḡḡQ|
- GḡZve`ḡḡ A_ḡḡḡ KZEḡḡḡK mḡ` eivḡKiḡYi e`vcbḡi AwḡKZi mZKZv Aeḡ`ḡb KiḡZ nḡ`Q|

Dcmsnvi

GLvfb Dŷj - L Kiv cŰqvRb th, miKwi Znietj i aiY Ges cwi grY, A_ŷqb Kvhpŷtgi
cwi Pvj bv I vbqšY Ges vvxvšl MŷtYi aviŷbi wevfbzŷv tnZzA_ŷqŷbi mgm'v Ges Bmŷ
mgŷni gvŷv wfbzŷi ntZ cvŷi |

cvŷVvEi gj`vqb 5.1

A. eŷ vbeŷPbx cŷæ

mivK DĒi vbŷ`R gj-K AŷiivŷtK eŷvŷqZ Kiab | (D`vniY: Avcbvi vbeŷPZ DĒi vŷ ŐKŰ
ntj GŷK (K) eŷvŷqZ Kiab)

1. vŷŷvi ŷ YMZ gvŷbi Dbqŷbi Rb` Dbzŷ t`ŷk-
K. (K) vŷŷv tŷŷŷŷ AvZwi ŷ A_ŷqŷbi cŰqvRb bvB
L. (L) vŷŷv tŷŷŷŷ AvZwi ŷ A_ŷqŷbi cŰqvRb AvŷQ
M. (M) iayA_ŷqb e'e`vcbvi Dbzŷi cŰqvRb AvŷQ

Av. msvŷŷB DĒi cŷæ

1. Dbzŷ t`ŷki cŰvŷK I gva'vŷK tŷi vŷŷv A_ŷqŷbi mgm'v eYŷv Kiab |
2. Dbzŷ t`ŷki D`Zi vŷŷvi A_ŷqb mgm'v eYŷv Kiab |

B. iPbvŷj-K cŷæ

1. Dbzŷ t`ŷki vŷŷv A_ŷqŷbi mgm'v I Bmŷvŷkŷ Y Kiab |

ርዕስ 5.2

ግብርና ለጥያቄ ለማግኘት በግብርና ውስጥ ጉዳይ ጥያቄ

[Financing Education-Problems and Issues in the Context of Underdeveloped Countries]

ጥያቄ

በግብርና ውስጥ ጉዳይ

- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች;
- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

ጥያቄ

ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

ጥያቄ

ግብርና ውስጥ ጉዳይ

1/ ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች
- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች
- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች
- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

2/ ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

- 1980 ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች
- ግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች ለግብርና ውስጥ ጉዳይ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ጥያቄዎች

- fviþZ 1989 mvtj GK Rwiþc f`Lv hvq 80uU D`l ukv`v cãZôvþbi gta` 45uUþZ Avu`R msKU AvtQ| mWVK ubqgbwZi Afite uKQyA`fvmeK LiþPi c`vUvb`mwp nþqtQ| f`Lv tMtQ ukv`v vb Ges ukv`v DcKiþYi LiþPi tþtq cãkvmbK LiP AþbK ewx tctqtQ|
- 1980 `kþK Gukqvi AþbK t`þk QvÎ gv_wmcQyukv`v vb LiP nwm tctqtQ| AvudKv gnvþ`k A`þqþbi tþtq AvbðqZvq fMtQ| j`vUvb Avtgvv Kiv QvÎ fviZ`ewx cvl qvq miKvvi A`gÁvj Zvj mvj vþZ cviþQ bv|
- AþbK t`þk gv_wmcQycãZ.Avq Kþg hvl qvi dtj wekte`ij q ukv`v KMY cvUþvBg KvþRi tRvMvi Ges Ab` PvkviþZ Pþj hvl qvq ukv`vi , YMZ gvþ vþvnt`Q|

3/ Bmÿngn:

- Dbþbkj t`kmgñ eZþvþ GK AvbðZ mvgvRK I A`þwZK cviþþk Ae`vb KiþQ| GB cviþ`wZþZ ukv`v cãZôvb , þvþK A`þqþbi mþhM mþeav MþY I A`msKþUi fviZ tgvKvþejv Kþi PþþZ nq etj m`ú` eivþ`i bwiZgvj v bgbxq Kiv hvq ukbv tm velþq fvebv uPŠ` Kiv Avek`K|
- mKþj i Rb` ukv`v GKwU tgþj K I mvgvRK AvvKvi | KvþRB Dbþbkj t`k , þvþZ QvÎ gv_wmcQyLiP Kvgþq ukv`v`i Zv`i tgþj K AvvKvi t`þk evÁZ Kiv hvþhvþ bq etj gZvqZ cãkv tRvi`vi nþqtQ|
- ukv`v thþnZzGKwU mvgvRK I tgþj K AvvKvi , KvþRB tKvþvþgB GþK cY` vntþte MY` Kiv hvþe bv| ukv`vi e`qvvi ivóþKB enb KiþZ nþe etj tRvi`ve Kiv nq|
- A`m`ú` i DËg e`envi ubvðZKiY bZþ Bmÿvntþte MY` Kiv hvq|
- mþeþvvi mgZvi bwiZþZ ukv`v A`þqþbi `ve DVþQ| mKj AÁþj i mKj uki`/ukþviþ` i GKB ukv`vbwZ Avþvq mþhM mþeavi cãvþbi `ve tRvi`vi nþ`Q|

Dcmsvvi

Dbþbkj t`kmgþni ukv`v A`þqþbi cãvb mgm`v nj A`msKU| GB A`msKþUi KiviY , þjvi gta` A`þqþ Drþmi mvgvþZv Ges ukv`vi Pvv`v ewx Dþj`þhM`| uþZvqZ, AvþvZ A`e`v`vcbvri dtj m`ú` i Ace`envi I AcPq A`msKUþK AvvI ZveZi KþiþQ| ZZvqZ, GKwU RvZvq ukv`vbwZi Afite A`þqþ tþtq bZþ bZþ Bmÿi mwp bZþ Kþi mgm`vi mwp KiþQ|

ciſVvĒi gj'iqb 5.2

A. eū ubeſPbx cĕæ

mīWK DĒi ūbᚦ R gj-K AſiūſK eĒvīqZ Kiab | (D`vniY: Avcbvi ubeſPZ DĒiū Ū ŪKŪ ntj GᚦK **Ⓚ** eĒvīqZ Kiab)

1. Dbābkj ᚦᚦk ūkſiᚦ LvᚦZ A_ſᚦbi kZKiv nvi—
 K. eſx ciſ"Q
 L. nvm ciſ"Q
 M. w`i AvᚦQ
 N. `āZ nᚦi eſx ciſ"Q |

2. Dbābkj ᚦ`k, ᚦj vᚦZ Ab'vb" Dm ᚦ_ᚦK A_ſmsMōni mᚦhvm—
 K. hᚦ_ó
 L. ūbZvšB mᚦgve×
 M. GᚦKerᚦi B bᚦB
 N. DbāZ ᚦ`k, ᚦj v Abj/c |

Av. msſſB DĒi cĕæ

1. Dbābkj ᚦᚦki D`Zi ūkſiᚦ A_ſᚦb mᚦm'v eYſv Kiab |
2. Dbāb ᚦᚦki ūkſiᚦ A_ſᚦbi Bm'ngſ eYſv Kiab |

B. iPhvgj-K cĕæ

1. Dbābkj ᚦᚦki ūkſiᚦ A_ſᚦb mᚦm'vi Avᚦj vPbv Kiab |

cW 5.3

evsj vt`tk eZgub ukqiv A_qtbi Ae`v Ges mgm`v

[The Present Position and Problems of Educational Finance in Bangladesh]

Dfik`

GB cW tk`I Avcub-

- evsj vt`tki eZgub ukqiv A_qtbi Ae`v eYb Ki`Z cvi`teb;
- evsj vt`tki ukqiv A_qtbi mgm`v e`vL`v Ki`Z cvi`teb/

figKv

`q Rbk³ m³o`Z I gvbe m³u` Dbqtb ukqivi weK`I tbB/ GB ukqiv AvR `p c³uZombK ifc ubtq`Q Ges w`b w`b Gi t`qI m³u`b³vi Z n`"Q/ dtj ukqiv A_qtbi P³ur`vi e³x c³vt`"Q/ evsj vt`tk ukqiv c³vi P³urj Z nq m³v³Y³ miK³vi, temiK³vi I `e`"ukK D³rm t`"K c³uB A_`O³iv/ Gi g`ta` miK³vi A_`e³iv` GK³u³ weivU Ask `Lj K`ti Av`Q Ges w`b w`b Gi c³vi gvY e³x c³vt`"Q/ ukS` c`KZ.Ae`v GB th, miK³vi A_`e³iv`i c³vi gvY RvZ³xq Av`qi Z`z`bvq AwZ bMb`/ 1972-73 m³vtj GB c³vi gvY u³qj RvZ³xq Av`qi 1.8%/ eZg³ub GB c³vi gvY m³gvb` e³x tctq 2.3 G `uotq`Q/ ZivB evsj vt`tki ukqiv A_qtbi Ae`v tgv`UB m`S`I RbK bq/

velqe`

Av³vt`i t`"k uZb avivi ukqive`v P³vj yAv`Q- m³v³Y ukqiv, K³vi M³vi ukqiv I gv`imv ukqiv/ c³u`gK `fi miK³vi, temiK³vi I we`kl aitbi ukE`vi M³vtUB Ges Ge`Z`v³q gv`imv P³vj yAv`Q/ miK³vi we`"ij q, t³jv miK³vi e`"q c³vi v³q Ges temiK³vi we`"ij tqi g`ta` t³i³R`vW`e`"ij q, K³igD³ibU we`"ij q I m³vtUj vBU we`"ij tqi e`"q³vi Avs³ukK³fi`te miK³vi KZ`R t³gU³vtbv nq/ evsj vt`tk ukqiv Lv`Z RvZ³xq Av`qi th 2.3 kZ³isk e`"q nq Z³vi g`ta` c³u`gK ukqivi Rb` e`"qi Ask 1.1%/ A_P BD`tb`-vi m³gv³ik Ab³gv³q Dbq³bkj t`"ki t`qI`I c³u`gK ukqivi Rb` t`"kR Av`qi A`S`Z 5 kZ³isk e`"q Kiv c³u`qRb/

g³v³igK, D`I g³v³igK I K`tj R ch`q³i miK³vi I temiK³vi A_qtbi uP`I m`S`I RbK bq/ we`kl K`ti, temiK³vi ukqiv c³uZov³ t³jvi m³we`R A_qb Ae`v AZ`S`I b³vR`K/ t`S`Z AeK³vvt³gv, M³Š³M³vi I M`telY³M³vti m³gv³ar tZgb tbB ej t³j B P`tj/ Gme c³uZov`tb Qv`I teZb Av`vq AZ`S`I Avb³q³g Ges Gi c³vi gvYI L³gvB ubZv`S`I/

wekpe`ij q ukqivi Av`R Ae`vI mgm`vcY` c³ve³ij K wekpe`ij q, t³jvi A_qtbi 90/95 f³vm miK³vi enb K`ti/ miK³vti c`"q GB e`"q³vi enb Kiv mZ`B K³wb/ G Q³ov Dbq³b e`"qi m³uY`b miK³vtKB enb Ki`Z nq/ Gme wekpe`ij tq Qv`I teZb I Ab`v`" u³dtmi n³vi I L³gvB Kg/ Qv`I teZb e³x Kivi velq³u `ukRvZi/ G t`qI`I i³vR`b³uZK u³m³v`S`I M³hYI e³v³vi m³gv³ub/ m³u`uZ temiK³vi Lv`Z 16u wekpe`ij q `v³uZ n³q`Q/ G, t³jvt³ Qv`I teZ`bi n³vi AZ`S`I t³ek/ dtj M³ix I ga`weE c³vi e³vti i m`S`I b`"i Gme ukqiv c³uZov`tb c³ek Av³kv GtK³vti B Am³e/

Āġ Ae GwġKkb

Dcmsnvi

evsj vġ`tk wkġlv tġġġġ Avw_R msKU th GK weivU mgmġv tm m=ŭtK©gšġ Kiv
wb©ŭŭqvRb| Zte wekġe`ġj q wkġlv tġġġġ Avw_R `vq th tKej miKvi enb Kiġe Zvl
mg_ŭ Kiv hvq bv| KvġRB temi Kwi LvġZ wekġe`ġj q `vcb DrmwvZ Kiv evĀbxq| wkš'
wkġlvġK cY` Kġi tZvj v mwK nte wk bv Zv wPšġi weġq| Qvġ teZġbi GKUv mġgvġi Lv
Uvbr evĀbxq Ges miKvi KZġ AvsġkK A_ġqb hġġhġ |

cġVvĒi ġġ`vqb 5.3

A. eŭ wbeġbx cġġe

mwK DĒi wġ`R ġġ-K AġġiŭġK eĒvġqZ Kiab| (D`vniY: Avcbvi wbeġPZ DĒiŭ ŐKŐ
ntġ ġġK (K) eĒvġqZ Kiab)

- 1. 1972-73 mġġ wkġlv LvġZ RvZxq Avġqi–
K. 2.3 kZvsk eivġ ŭQj
L. 3.7 kZvs eivġ ŭQj
M. 1.8 kZvsk eivġ ŭQj
N. 5 kZvsk eivġ ŭQj |

Av. msvġġB DĒi cġġe

- 1. evsj vġ`tki eZġvb cŭ_ŭġK wkġlvi eZġvb Ae`v wk iKg Zv mġġġġc eYŭv
Kiab|

B. iPbvġġ-K cġġe

- 1. evsj vġ`tk wkġlv A_ġġbi mgmġv, ġġv weġk- IY Kiab|

cW 5.4

ıkrııv A_ıqđbi mđmıv mđvıvđbi Dcvq- evsj vř`k cđı½
[Policy Measures for Solving Educational Financing Constraints in the Context of Bangladesh]

Dřık

GB cW řkřl Avıub-

- evsj vř`ki ıkrııv A_ıqđb Ae`vi Dđqđbi Dcvq e`ıL`v KıtZ cvıřeb;
- ıkrııv A_ıqđbi Rb` AvZııı³ A_ımsMđni Dcvq řei KıtZ cvıřeb|

řıgKı

cıı_exi cđq mKj ř`řkB ıkrııv A_ıqđbi mđmıv ıeıvRgıv Ges Zı mđvıvđbi Dcvq ev e`e`v MđřıYı ıelq ıbtq ıPřı řıevrı řkl řbB| evsj vř`k mıKııı I ıkrııv řřřřı ıeıvRgıv Avıı_R msKU mđvıvđbi Dcvq I e`e`v MđřıY Zrcı| BřZıvđta`B AřbK ıkrııv Dđqđb KđřııP nıřZ řblqv nřřřQ Ges bZb Křı ıPřı řıevrı I e`e`v MđřıYı KıR ıbtq msıııđ KZřřı e`ıAvřQb|

Dcvqmgř

ıelqe`

1| **cđııgK ıkrııv:** mKřıı Rb` ıkrııv- meRııbb cđııgK ıkrııv Ges 2000 mřřı gřa` Zı ev`ıvıqđb Kıv evsj vř`k mıKıııı ıkrııvıııZı gř- K_v| GRb` hveZıx mřřııM mııeıvı AvřřıvRb ev e`e`v KıtZıYı Rb` mıKıııı A_ıeıvřııı cıııgıv eııımn řemiKıııı ms`ımgřřK G ıelřq mıııı³ Kıvı cđPıv Ae`ıvıZ ıřřřQ| G `řııı ıkrııv Dđqđbi Rb` cĀg cĀemıı R cııı Kııııvıq 1000 řKıııU UıvKıv e`q eıvıı aıv nřřřQ|

2| **gıvııgK ıkrııv:** gıvııgK ıkrııvı A_ıqđbi msKU `ř- Kıv Ges ıkrııvııı YMZ gıřđbi Dđqđbi Rb` řřřZ AeKıvıvřđıvı DđııZ, ıkrııv DcKıYmn j`ıveřıUııı hřřcıııZ, jıvBřeıııı i DđııZ, řđřřřřı eıııE cđıvı BZ`ıııı Rb` KđřııP nıřZ řblqv nřřřQ| cĀg cĀemıı R cııı Kııııvıq G LıřZ 3120.44 řKıııU UıvKıv eıvıı Kıv nřřřQ|

3| **D`P ıkrııv:** D`P ıkrııvı A_ıqđb msKU `ř- Kıvı jřřř řemiKıııı wekře`ıj q `ıvřđb Drmıvııı `ıv Kıv nřřřQ| BD ııR ıım řemiKıııı wekře`ıj řđı cđııemđıı ıbıxřřıv Křıı ř`Lıvı `ıııđřZı AvřřQ| G ıelřq AvřřÁ ıkrııvııe` I ıeEıvı Drmıvııx e`ıııMYřK DrmıvıııZ Kıv BD ııR ıım -Gı KıřRı gřa` cřı| G LıřZ cĀg cĀemıı R cııı Kııııvıq 574.44 řKıııU UıvKıv e`q eıvıı aıv nřřřQ|

cvʔVvĒi gj`iqb 5.4

A. eú ubePbx cĕæ

mıWK DĒi ubʔ`R gj-K AŋiıUʔK eĒııqZ Kiab | (D`vniY: Aıcbvi ubePZ DĒiıU 0K0 ntj GʔK (K) eĒııqZ Kiab)

1. temiKııi wekʔe`ij q `ıctʔbi cŕıe ıbııŋıv Kʔı–
K. DSHE
L. MOE
M. UGC
N. DIA.

Av. msıŋıB DĒi cĕæ

1. cŕııgK ıkŋıv A_ıqʔbi mgm`ıv `ı-Kıvi Dcvq eYŕıv Kiab |
2. gva`ıgK ıkŋıv A_ıqʔbi Rb` evsj vʔ`k miKıʔıı MııZ e`e`ıv Dʔjı Kiab |

B. iPbıqj-K cĕæ

1. evsj vʔ`k ıkŋıv A_ıqʔb Ae`ıı DııZı Rb` ıK ıK Dcvq Aeı ıb Kıv ntqʔQ Zıv e`ıL`ıv Kiab |
2. ıkŋıv A_ıqʔbi Rb` AıZııı ³ AskMŕıʔYı m`ıe` Dcvqmgı e`ıL`ıv Kiab? |

References and Sources of Data

1. Bangladesh Journal of Political Economy Vol. 11 No. 2 B - Conference Issue - 1991.
2. *ডাঙাৰে কৰা কৰ্মৰ পৰিৱেশ, ১৯৯১-১৯৯৫ চনৰ বাবে* |
3. Financing and Efficiency in Education - Manuel Zymelman, Harvard University.
4. Financial Management in Higher Education, International Institution for Educational Planning - Paris, France.
5. Bangladesh Bureau of Educational Information and Statistics - 1997.
6. Five Year Plans of Bangladesh.
7. *১৯৯৭ চনৰ বাবে ১৯৯১-১৯৯৫ চনৰ বাবে* |
8. Non Formal Education in Bangladesh - February 1999, DNFE, PMED.
9. *১৯৯৭ চনৰ বাবে ১৯৯১-১৯৯৫ চনৰ বাবে* |

Abbreviations

ADB	– Asian Development Bank
ADP	– Annual Development Plan
DNFE	– Directorate of Non Formal Education
DSHE	– Directorate of Secondary and Higher Education
GO	– Government Order
INFEP	– Integrated Non Formal Education Programme
NGO	– Non Government Organization
NORAD	– Royal Norwegian Agency for Development Co-operation
PMED	– Primary and Mass Education Division
SIDA	– Swedish International Development Agency
TLM	– Total Literacy Movement
UNDP	– United Nations Development Programmes
UGC	– University Grants Commission
UNICEF	– United Nations International Children's Emergency Fund